

Amalie Hoff Ludvigsen

Ikke lenger et monster

Pressens tolkningsrammer og fremstilling av seksuelle overgrep mot barn i «Dark Room»-saken fra 2016

Masteroppgave i Medievitenskap
Veileder: Hanne Merete Hestvik Kleiven
Trondheim, mai 2018

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Sammendrag

Denne masteroppgaven er en kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse av hvordan de fem største avisene i Norge dekket "Dark Room"-saken fra 2016. Saken fikk mye oppmerksomhet etter en pressekonferanse, hvor Bergenspolitiet informerte om et overgrepnettverk på det mørke nettet. Denne oppgaven omhandler nyheter om seksuelle overgrep mot barn, et svært omfattende tema. Formålet er å bidra med kunnskap om hvordan pressen skriver om denne problematikken, og blir belyst gjennom følgende problemstilling:

Hvilke tolkningsrammer og tendenser var viktige for pressen i deres dekning av "Dark Room"-saken i perioden 2016-2017?

Videre besvarer oppgaven spørsmål tilknyttet eksponeringen av overgripere og ofre, og hvorvidt dekningen kan plasseres inn i tidligere forskning og teori. Studien viser at pressen dekket saken gjennom den generiske tolkningsrammen menneskelig-interesse gjennom en sakspesifikk ramme jeg har valgt å kalle *årsakfraskrivelse*. Dekningen var preget av en overordnet objektiv saksrapportering, og dermed faller de "typiske" monsterfremstillingene i mediene bort.

Antall ord: 37 599

Abstract

This master thesis is a quantitative and qualitative analysis of how the five biggest newspapers in Norway framed the event of "Dark Room" from 2016. "Dark Room" got attention after the police in Bergen invited to a press conference where they informed about a bigger network they had identified on the dark web. This network contained pictures and films of child sexual abuse, a comprehensive issue. The purpose of this thesis is greater understanding of how Norwegian print media introduce this problem. I have illustrated this through the following question:

How did the Norwegian print media frame the "Dark Room"-event, and which trends were important for them through the period of 2016-2017?

Furthermore, this study answers questions about the exposure of predators and their victims. This will be enlightened on the basis of earlier research and theories. The results show that the issue where framed through the generic frame of human interest, terminated by one issue specific frame - the lack of causes. Overall coverage was characterized by objective case reporting without the idea of paedophiles as monsters.

Forord

I det jeg introduserte temaet for min master til medstudenter og lærere møtte jeg overraskede ansikter. De, i likhet med meg, visste ikke hva denne oppgaven faktisk kom til å kreve. Jeg har nå forstått at reaksjonene deres er påvirket av forståelsen av hva pedofili og seksuelle overgrep mot barn innebærer. Jeg håper denne oppgaven klargjør for dette skillet, samtidig som den i likhet med pressen setter temaet på dagsorden.

Denne avhandlingen markerer min største milepæl i livet. utfordringene har vært mange, ikke bare faglig, men også personlig. Likevel ble jeg ferdig, og startskuddet ble markert med stipend fra Fritt Ord. Dette ga økonomisk frihet til å anvende sentral litteratur på fagfeltet.

Det er mange som fortjener en takk i forbindelse med mine to år som student i Trondheim. Min veileder, Hanne Merete Hestvik Kleiven, takk for uvurderlig engasjement om temaet. Dine kunnskaper og kommentarer har, og vil, alltid inspirere meg. Nina Lager Vestberg, takk for nyttige innspill og korrekturlesning. Tor Håkon og Kamilla, mine viktigste medspillere. Dere, sammen med Ingrid og Hans Fredrik, har lest deler av oppgaven, og kommet med forslag som har forbedret meg akademisk. Bjørn Erik, uten inspirasjon fra deg ville ikke denne oppgaven eksistert. Tusen takk til dere som ikke er nevnt her, men min masteroppgave handler ikke om kjærlighet.

Jeg har fullført det jeg startet, på tross av utfordringer knyttet til temaet og ulike forskningstradisjoner. Jeg håper dette arbeidet inspirerer andre, uavhengig av dette. Å forske på seksuelle overgrep kan for mange virke overveldende, samtidig som nyhetsforskning blir sett på som kjedelig. Likevel har dette vært det morsomste og mest givende jeg noen gang har gjort. Masteroppgaven vil etterlate et tomrom det blir vanskelig å fylle.

Innholdsfortegnelse

<i>Seksuelle overgrep mot barn på mediens dagsorden</i>	1
1.1 Problemstilling	5
1.2 Sentrale begrep	7
1.3 Oversikt over oppgaven	11
<i>Pressens rolle i saker om seksuelt misbruk av barn</i>	13
2.1 Internasjonal mediedekning av SOMB	14
2.2 Norsk nyhetsdekning	18
<i>Nyheter, pedofile seksuelle overgripere og tolkningsrammer</i>	21
3.1. Nyhetsjournalistikk.....	21
3.2. Teorien om tolkningsrammer	31
3.3. Pedofili som diskurs	37
<i>Redegjørelse for metode og analysestrategi</i>	43
4.1 Metodetriangulering	43
4.2 Kvantitativ innholdsanalyse	45
4.3 Kvalitativ nærlesning	47
4.4 Et sammensatt forskningsdesign.....	52
4.6 Designets kvalitet	55
<i>Presentasjon av analyse</i>	61
5.1 Slik dekket pressen "Dark Room"-saken	61
5.2 Et detaljnivå av pressens tolkningsrammer	64
5.3 En sammensatt presentasjon av pressens tolkningsrammer.....	69
5.4 En saksspesifikk ramme	82
5.5 "Pedofile som laster ned barneporno"	86
5.6 Hvem henvender pressen seg til?	89
<i>Diskusjon</i>	91
6.1 De ukjente overgriperne og den velkjente siktede.....	92
6.2 Kvalitet i internasjonalt og krimjournalistisk perspektiv	95
6.3 En avviksrapportering	98
<i>Konklusjon og avsluttende kommentarer</i>	105
<i>Siterte verk</i>	109
<i>Vedlegg</i>	117

Figur- og tabelloversikt

Figur 1: Omfang, fordeling av kjønn utsatt for seksuelle overgrep	9
Figur 2: Pedofilbegrepet i norske medier	19
Figur 3: Utvalget av aviser og deres opplagstall	50
Figur 4: Utvalg av artikler, kvalitativ nærlesning	51
Tabell 1: Funn gjengitt med statistiske analysemetoder	54
Tabell 2: Prosentfordeling, alle aviser og rammer	62
Tabell 3: Prosentfordeling, moralrammen	65
Tabell 4: Prosentfordeling, konfliktrammen.	66
Tabell 5: Prosentfordeling, ansvarsrammen.	67
Tabell 6: Prosentfordeling, den menneskelige-interesserammen.....	68
Tabell 7: Prosentfordeling, problemløsninger.....	83
Tabell 8: Prosentfordeling, begrepsbruk.....	87
Tabell 9: Pressens kilder	89

Forkortelser og ordforklaringer

SOMB = Seksuelle overgrep mot barn

Terabyte = er en måleenhet for datalagring. En terabyte tilsvarer en million megabyte

Kapittel 1

INTRODUKSJON

Seksuelle overgrep mot barn på medienes dagsorden

...

Denne oppgaven omhandler pressens dekning og fremstilling av seksuelle overgrep mot barn. Et svært omfattende tema. Jeg ønsker med denne oppgaven å bidra med empirisk kunnskap om temaet, og dermed aktualisere debatten om denne problematikken. Hensikten er ikke å kritisere pressen, men heller diskutere hvordan pressen setter kritikkverdige forhold på dagsorden. I en kronikk publisert på NRK.no problematiserer psykologen Pål Grøndal hvordan mediene fremstiller *pedofile* som "udyr som forgriper seg gang på gang" (Grøndahl 2017). Ordet pedofil blir gjerne brukt til å beskrive *alle* som forgriper seg seksuelt på barn¹, og ofte blir begrepet forstått i lys av en *monsterfremstilling*. Tidligere justisminister Sylvi Listhaug har ved flere anledninger uttalt at *pedofile overgripere* er *monstre*. Listhaug presenterer dermed problematikken Grøndahl kritiserer. Listhaugs uttalelser har fått kritikk fra flere hold, men forsvarer seg på følgende måte ovenfor NRK²:

Mitt tydelige signal til alle som tenker på å misbruke barn, er at vi skal øke innsatsen. Det skal bli langt vanskeligere fremover å være en overgriper. [...] – Og denne typen språkbruk gir et veldig tydelig signal om dét, fortsetter hun. (Flaarønning og Sollund 2018).

Men, som jurist Anine Kierulf ved Norges internasjonale institusjon for menneskerettigheter påpeker; de som misbraker barn er også mennesker (Flaarønning og Sollund 2018). Retorikken Listhaug anvender er synlig i både norsk og internasjonal presse. Siden årtusensskiftet har seksuelle overgrep, i alle dets former, fått mye oppmerksomhet i politiske og juridiske debatter (Greer 2003, 17). Seksuelle overgrep mot barn er et samfunnsproblem. Det skjer hver eneste dag (Kripos 2017, 49). Dermed har det også blitt synlig i medieforskningen, og siden 90-tallet har det vært en drastisk økning av nyheter om temaet (Meyer 2007, 4, 9). I Norge blir gjerne "Bjugn" og "Lommemann"-saken trukket fram som eksempler på denne problematikken. Førstnevnte skapte i 1992 stor oppsikt da en mannlig barnehageassistent ble siktet for overgrep

¹ Begrepet pedofili og dets sammenheng med seksuelle overgrep mot barn er svært komplekst, noe jeg kommer tilbake til senere. Se 1.2.2

² Det refereres her til Dagsnytt 18 på NRK, sendt fredag 26. januar 2018. (Flaarønning og Sollund 2018)

mot barn i en barnehage i Bjugn kommune³. "Lommemann"-saken er av nyere dato, da en mann i januar 2008 ble siktet for seksuelle overgrep mot unge gutter over en lengere tidsperiode. Mediene belyste da saken i detalj lenge før rettsaken fant sted (Ottosen 2008). Mannen ble holdt anonym, men mediene publiserte bilder av både hans hjem og arbeidsplass. "Hvor reel var anonymiseringen da?" spør professor i journalistikk Rune Ottosen i sin artikkel fra 2008, *Journalistikk og sedelighetsforbrytelser – Faglitteraturen som vaktbikkje*.

I overnevnte artikkel diskuterer Rune Ottosen (2008) hvordan faglitteratur⁴ i etterkant av store nyhetssaker kan avdekke nyhetsmedienes ansvar, og hvordan litteratur kan belyse korrektiver til nyhetsjournalistikken. Ottosen mener det er forståelig at store kriminalsaker og siktelser om seksuelle overgrep får oppmerksomhet. Kampen mot overgrep har nytte av en nyansert og åpen debatt om problemet, men som Ottosen (2008, 75) peker på – mediene har ikke lyktes å være en slik arena. Pressen skal være et viktig korrektiv, og Bjugn-saken fra 1992 står fortsatt som et viktig eksempel på når pressen lyktes med å dette (Røsland 2003, 100-101). Denne typen nyheter kan karakteriseres som en type krimjournalistikk, og kvaliteten på denne er en kjent diskusjon (Røsland 2003, 98). I denne typen nyheter har journalister og presseorganisasjoner stor ydmykhet og selvkritikk til forbedring av dekningen. Likevel hevder Ottosen (2008, 73) at mediens refleksjoner har en tendens til å forsvinne når en ny sak dukker opp. Saker som omfatter seksuelle overgrep mot barn er preget av forhåndømming, som i verste fall kan resultere i justismord. Mediene er altså preget av sensasjonsoppslag, som kan avspore debatten om seksuelle overgrep som et samfunnsproblem. Mediene burde vente med å tildele ansvar inntil rettsprosessen er ferdig. Skyldspørsmålet er først avgjort ved dom, og i følge Ottosen (2008, 74-75) forsvinner denne formaningen i en overdimensjonert dekning. Mediene skal la ulike syn komme til uttrykk, men Ottosen (2008) peker på at dette ofte ikke er tilfelle i overgrepssaker. Dette er en av de sentrale rollene mediene har i samfunnet, sammen med rollen om informasjonsplikt og samfunnskritikk – en del av *journalistikkens samfunnsoppdrag*. Samfunnsoppdraget er grunnlaget for det journalistiske yrkets etikk, og pressen har gjennom lang tid bygget sin selvforståelse og identitet på det dette .

Hvordan mediene presenterer et gitt tema kan ha påvirkning på publikum, og ofte forklares dette ut i fra mediens *dagsordenfunksjon*. Altså forholdet mellom mediens prioriteringer og

³ Hentet fra det Store norske leksikon (2017)

⁴ Rune Ottosen (2008) refererer til faglitteratur, eksempelvis det faglitterære bidraget i boken *Bjugn-formelen* av Hans Kringstad

hvordan publikum oppfatter disse (Hagen 1998, 34-35). Derfor har mediene en sentral rolle i konstruksjonen, forståelsen og debatten om seksuelle overgrep mot barn i offentligheten (Schultz 2008, 96; McCartan 2010, 260-261; Meyer 2007, 15), samtidig som de har et sosialt og etisk ansvar (McCartan 2010). Ved å fokusere på ulike aspekter i en nyhet, utvelger journalister hvordan gitte temaer blir presentert for deres lesere og hvordan de skal tenke om dem (Allern 2015, 188). Altså det Øyvind Ihlen (2007, 41) betegner som *tolkningsrammer* i medievitenskap. Enhver nyhetssak kan formidles på ulike måter, og sekkebetegnelsen omhandler prioriteringen av ulike aspekter som blir gjort av mediene (Beyer og Waldahl 2015, 43). Teorien om tolkningsrammer går ut på å identifisere hvilke rammer som dominerer i en (gitt) mediedekning (Iyanger 1991 i Jenssen og Aalberg 2007, 179).

Mediedekningen av seksuelle overgrep mot barn har fått mye oppmerksomhet i internasjonal nyhetsforskning. Funnene i flere av disse studiene er i overenstemmelse med det Ottosen peker på – viktigheten av å skape sensasjon. Derfor stiller McCartan (2010) spørsmål om hvorvidt mediene handler ansvarlig eller ikke vedrørende dette temaet. Sarah D. Goode (2011) diskuterer britiske mediers ordbruk i denne typen nyhetsdekning, som hun hevder kjennetegnes av ord som "sick", "perv" og "beast"⁵ (Goode 2011). Goode mener dette fremstiller overgripere som et symbol på ondskap. I boken *Paedophiles in Society*, en viktig inspirasjonskilde for denne oppgaven, argumenterer Goode for viktigheten av å forske på dette temaet. Goode (2011) skriver at pedofile ikke eksisterer i isolasjon, siden de også forholder seg til samfunnet. På bakgrunn av dette hevder hun at nyheter om overgrepssproblematikk er viktige å undersøke, ettersom dette kan bidra til en større forståelse av hvordan problematikken blir definert, formet og forstått i samfunnet (Goode 2011). Monsterfremstillingene Goode viser til i de britiske mediene hevdes også av sexologen Thore Langfeldt (2008) å være fremtredende i norske nyhetsmedier. Disse fremstillingene er en del av en *pedofilidiskurs*, altså nyheter preget av frykt, vold og fremstillingen av "monstre". En *diskurs* er et sosialt skapt regelsystem som definerer hvordan man skal tenke og snakke om et gitt tema (Hagen 1998, 80). Et kjennetegn på pedofilidiskursen er effekten av medieysteri og feilinformasjon. Ottosen (2008, 74-45) peker på at mediedekningen av SOMB er preget av et overordnet fokus på enkeltaspekter, som resulterer i at tiltak mot overgrep uteblir. Pressen innehar en viktig rolle i å være kritiske og balanserte, samtidig som de har et ansvar om samfunnskritikk og informasjon (Allern 2001, 10-

⁵ Sarah D. Goode har undersøkt nyhetsdekningen i avisene *The Sun* og *The News of the World* i boken *Paedophiles in Society*. Forskningen belyses senere i oppgaven, se s. 24-25

11). Overordnet fokus på enkeltaspekter kan derfor indikere at pressen ikke oppfyller sin samfunnsrolle, ettersom balansert informasjon om hva som *faktisk* skjer i samfunnet forsvinner. Feilinformasjon kan hindre publikumsopplysning om hva seksuelle overgrep består av, og hva som kan gjøres for å forhindre det (Angelides 2005; Critcher 2002; Meyer 2007, 2010; Goode 2008). En eventuell tilstedeværelse av pedofilidiskursen er derfor kritikkverdig sett i lys av journalistikkens samfunnsoppdrag.

Ottosens (2008) uttalelser støttes dessuten av internasjonal forskningslitteratur på temaet, der pressens manglende informasjon om forebygging og behandling er gjennomgående. Pressen fokuserer med andre ord på overgriperen som annerledes sammenlignet med *vanlige mennesker* gjennom fremstillingen av monstre. Pedofile tilhører i dag en omfattende stereotypi, og de har blitt en av de mest skremmende menneskene i moderne tid (Meyer 2007, 10). Imidlertid er seksuelle overgrep mot barn et kritikkverdig forhold, og derfor har mediene et informasjonsansvar. Det er derfor positivt at studien *Framing Child Sexual Abuse*⁶ viser at amerikansk presse sammenlignet med tidligere, ikke er like dominert av denne typen fremstillinger. Psykolog Pål Grøndahl (2017) og Sarah D. Goode (2011, 24) mener at de tradisjonelle monsterfremstillingene i nyhetene kan presse overgripere ut på det mørke nettet i søket etter likesinnede og hjelp. Nettet bærer i dag preg av å være et slags fristed for en kommunikasjon hvor man kan være anonym og bli kjent med seg selv (Brandtzæg 2009, 196). Dette gjør at Internett brukes som et metaforisk motbilde til den mer sentraliserte kommunikasjonsstrukturen som vi ser i tradisjonell kringkasting (Gripsrud 2011, 282). Internett og mediert kommunikasjon har satt fart på veksten av utradisjonelle seksuelle *legninger* på nett, sammen med utviklingen av subkulturer som støtter og anerkjenner *pedofili* (Holt, Blevins, og Burkert 2010, 3). Quayle og Taylor (2002) argumenterer for at Internett kan forsterke troen på at nevnte oppførsel er normal og et uttrykk for "kjærlighet", fremfor misbruk (Howitt og Sheldon 2007, 5). Det mørke nettet kan brukes til anonym sikkerhet av hemmelige opplysninger og til deling av ulovlig materiale. I 2015 ble et slikt nettverk avdekket av Bergenspolitiet i deres *operasjon "Dark Room"*.

I etterkant av at en 22 år gammel mann ble anmeldt for å ha hatt seksuell omgang med en jente på 14 år startet Bergenspolitiet en større etterforskning av mannens datamaskin. Det viste seg at vedkommende var involvert i et større nettverk på det mørke nettet hvor flere menn delte

⁶ Jeg kommer tilbake til denne studien i kapittel 2.

informasjon, kommuniserte, planla overgrep og delte innhold med hverandre. Totalt var 51 menn fra alle samfunnslag i ulik alder involvert, enkelte av dem ble også mistenkt for menneskehandel. Bergenspolitiets ti måneder lange etterforskning av nettverket resulterte i norgeshistoriens største beslag av overgrepsmateriale. Altså bilder og/eller film som viser barn i en seksuell setting. På en pressekonferanse i 2016 ble etterforskningen og saken tilgjengelig for de norske nyhetsmediene. I tiden etter pressekonferansen ga den norske presse mye oppmerksomhet til sakens eksistens og dens store omfang. "Dark Room"-saken aktualiserte den norske nyhetsdebatten om seksuelle overgrep, samtidig som den viste offentligheten at overgrep også skjer over Internett, som har gitt nye muligheter for potensielle og eksisterende overgripere (Meyer 2007, 9). Dekningen av "Dark Room"-saken presenterer ikke bare en type overgrepssak, men den er også et godt eksempel på at dynamikken i overgrepssaker har endret seg siden både "Lommemann" og "Bjugn"-saken. Stadig flere overgripere filmer eller fotograferer overgrepene sine, en alvorlig konsekvens av digitaliseringen. Dette kan forlenge og forsterke den allerede eksisterende undertrykkelsen siden overgrepet fortsetter selv om det er over (Sandberg og Uglevik 2017).

1.1 Problemstilling

Tematikken introdusert ovenfor skal undersøkes gjennom kvantitative og kvalitative tilnæringsmåter ved å analysere nyhetsdekningen av "Dark Room"-saken, og har resultert i følgende problemstilling:

Hvilke tolkningsrammer og tendenser var viktige for pressen i deres dekning av "Dark Room"-saken i perioden 2016-2017?

Det er ti år siden Ottosen diskuterte norske nyheters rolle i overgrepssaker. På denne tiden har problemet fått økende oppmerksomhet, og Internett har gjort det lettere å dele og formidle informasjon. En gruppe som drar nytte av dette er de som deler/ser på filmer/bilder av barn i en seksuell setting (Durkin, Forsyth, og Quinn 2006, 598-599). "Dark Room"-saken er derfor svært interessant innenfor en medievitenskapelig kontekst, da dynamikken i overgrepssaker endrer seg i takt med den digitale revolusjonen (Allern 2015, 13). Derfor er det på høy tid med nyere forskning på hvordan pressen dekker slike problemstillinger. Overnevnte reiser en rekke interessante og viktige forskningsspørsmål vedrørende pressens dekning av "Dark Room"-saken: I hvilken grad var dekningen preget av overeksponering av ofre og overgripere, og var

det et fokus på problemløsninger? Hvor fremtredende er monsterfremstillingen i dag, som Ottosen og Langfeldt hevder har vært synlig tidligere? De overnevnte spørsmålene står sentralt i denne oppgaven og er alle tilnærminger til temaene *seksuelle overgrepere, nyhetsfremstillinger og kvaliteten av krimjournalistikk*.

Mediene gjennomsyrrer i dag vår hverdag, og medieforskning handler gjerne om disse fenomenene og hvordan detaljer formidles. Medievitenskap som felt består gjerne av en tverrfaglighet, da grensene mellom humaniora og samfunnsvitenskap er uklare og flytende (Grønmo 2010, 7). I denne oppgaven vil teoretiske perspektiver springe ut fra ulike medietilnærminger, samt perspektiver fra psykologi og sosiologi. Denne oppgaven presenterer derfor en tverrfaglighet og et mangfold av konkurrerende perspektiver medievitenskapen består av (Østbye et al. 2013, 17). Denne oppgaven bærer altså preg av at jeg har studert ved UiO og NTNU, samt min egeninteresse for journalistikk, effektforskning og politisk kommunikasjon.

Medievitenskap skal gi forståelse av mediene – deres organisering, tekster og publikum – i dagens samfunn og i et historisk perspektiv. Fagfeltet er preget av et teoretisk og metodisk mangfold (Østbye et al. 2013, 13).

Formålet med problemstillingene er å avdekke hovedtendensene i nyhetsdekningen, og dette vil gjøres gjennom en kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse. Ved å analysere et case er det mulig å "finne fram til de mest viktigste og mest grunnleggende egenskapene, forklaringene og drivkreftene ved en begivenhet" (Østbye et al. 2013, 235). Og det er dette jeg skal gjøre ved å undersøke hvordan Aftenposten, Verdens gang - VG, Adresseavisen, Bergens Tidene - BT og Dagbladet dekket "Dark Room"-saken i perioden november 2016 til september 2017. For å besvare problemstillingen har jeg valgt å anvende teorien om tolkningsrammer, samtidig som perspektiver fra journalistikkens samfunnsoppdrag inkluderes for å diskutere "Dark Room"-saken som en type krimjournalistikk gjennom metodetriangulering. Her vil hovedfokuset være mediens innramming, hvorvidt det er et fokus på enkeltpersoner, samfunnet eller problemløsninger. Videre vil jeg også inkludere nyhetenes kilder, da nyheter om seksuelle overgrep ofte vektlegger politiet som kilde til informasjon⁷. Mediens innramming og fokus vil dessuten muliggjøre en diskusjon av hvorvidt pedofilidiskursen var tilstede eller ikke i dekningen. Her vil fokuset i hovedsak være rettet mot fremstillingen av de siktede ut i fra tidligere påstander. Pedofilidiskursen er en del av teorien *moralsk panikk*, og vil gjøre det mulig

⁷ Mer om dette i kapittel 2, Jo Takker og Russil Durrant (2003) s. 22-23

å inkludere perspektiver om frykt og mediehysteri. Moralsk panikk kan bli definert som en relativt kortvarig episode drevet av sensasjonelle mediefremstillinger, offentlig bekymring, frykt og sinne mot en gruppe, et individ eller ulik oppførsel (Krinsky 2008b, 111). Funnene fra analysen sikter mot en problematisering av etablerte teoretiske perspektiver om *pedofili*, og overgrep i lys av internasjonal nyhetsforskning på området.

1.1.1 Hypotese

På bakgrunn av den digitale medieutviklingen og den økende oppmerksomheten omkring temaet⁸, er det grunn til å anta at pressen har utviklet seg siden Rune Ottosen diskuterte problematikken for ti år siden. Forhåpentligvis er dagens journalister, sammenlignet med tidligere, mer klar over riktig begrepsbruk og derfor unngår de å skape "monstre". Dermed antar jeg at mediene har et større fokus på forebyggende arbeid, samfunnsforhold og psykologiske aspekter i konteksten av seksuelle overgrep mot barn.

1.2 Sentrale begrep

Det eksisterer mange myter og holdninger om hva seksuelle overgrep innebærer. Overgrep vekker utallige følelser, og forståelsen preges ofte av redsel (Langfeldt 2015). På bakgrunn av dette ser jeg det nødvendig å definere begrepene nevnt innledningsvis. I følge Langfeldt (2015) kan dette bidra til å skape en større forståelse av problematikken. Jeg har ved flere anledninger hittil anvendt ordet *pedofil/pedofili/pedofile*. Disse ordene blir ofte brukt til å beskrive eller forklare *seksuelle overgrep mot barn*. Dette kan i følge Helsedirektoratet tilsløre virkeligheten (Sosial og helsedirektoratet et al. 2003, 57). Derfor er det viktig at dette skillet blir gjort rede for, samtidig som dette gjør det mulig å forstå potensielle utfordringer senere i oppgaven (Langfeldt 2015).

⁸ Kitzinger (2004) hevder at seksuelle overgrep i dets mange former i nyere tid har fått mer oppmerksomhet i for eksempel tv-serier og filmer. Norske eksempler er NRK-serien *Jeg mot meg*, der en mann brøt stillheten om voldtekt. Det er også verdt å nevne NRKs *Skam* som problematiserte spredning av seksualiserte bilder.

1.2.1 Seksuelle overgrep mot barn

Debatten om seksuelle overgrep i Skandinavia har ofte handlet om krenkelsens fysiske karakter (Sætre 1997, referert i Borgen et al. 2011, 6). På bakgrunn av den fysiske handlingen har det blitt skilt mellom (1) grove og alvorlige overgrep, og (2) mindre alvorlige overgrep⁹. Definisjonen av hva seksuelle overgrep mot barn er, inkluderer psykologiske og juridiske implikasjoner (Sosial og helsedirektoratet et al. 2003, 9). I Norge er den seksuelle lavalderen 16 år, og seksuell kontakt med barn under denne alderen medfører straff. Straffen kan variere, og er strengere om det gjelder barn under 14 år. Den mest anvendte definisjonen av hva seksuelle overgrep mot barn betyr er følgende, fra Schechter og Roberge (1976, referert i Dyb og Flekke 2017):

The sexual exploitation of children is the involvement of dependent, developmentally immature children and adolescents in activities that they do not fully comprehend, (to which they) are unable to give informed consent, and that violate the social taboos of family roles.

I det store medisinske leksikon skrives det at

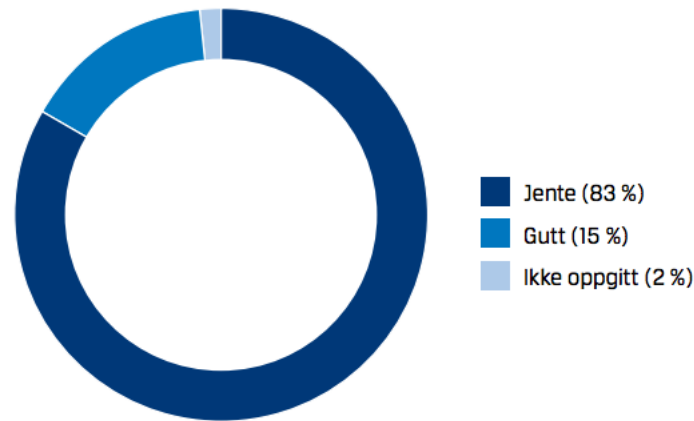
" [...] utnytter overgriperen barnets avhengighet av, og tillitt til, den voksne. Den voksne personen utnytter barnets manglende seksuelle erfaring og modning til å tilfredsstille egne behov"(Vadvik 2017).

Seksuelle overgrep mot barn kan være både omsorgssvikt, fysisk vold eller misbruk – enten av deres foreldre, fremmede eller mennesker de har kjennskap til (Cohen 2002, XVI).

Omfang

I Norge er det størst forekomst av voldtekt mot barn innad i familien, sammenlignet med overgrep gjennomført av fremmede og andre barn (Langfeldt 1993, 268). Det er dessverre slik at de som har opplevd overgrep som barn er overrepresentert blant voksne som forgriper seg. Ved å innrømme seksuelle overgrep risikerer man tap av sosial status og rettigheter, derfor vil ofte en overgriper fornekte overgrep om det er en fordel (Vizard 1994; Mossige 1997, referert i Sosial og helsedirektoratet et al. 2003, 57). Tidligere undersøkelser viser at det er menn som i hovedsak er overgripere, og kun 5-15 prosent av overgriperne er kvinner (Sosial og helsedirektoratet et al. 2003, 57), som også stemmer ut i fra Thore Langfeldts (2008) erfaring.

⁹ Samleie blir gjerne betraktet som mer alvorlig enn beføling (Borgen et al. 2011, 6)

Figur 1: Skjermdump (Kripos 2017, 13), fordeling av kjønn utsatt for seksuelle overgrep i utvalget av 138 enkeltpersoner

I følge Kripos (2017, 49) skjer det seksuelle overgrep mot norske barn hver dag, der flertallet av dem er jenter. En stor andel av barna¹⁰ har opplevd de mest alvorlige overgrepene¹¹, 12 prosent av sakene er blitt filmet eller fotografert. Trolig er det flere som har blitt utsatt for overgrep enn det som kommer frem her, da mange barn tier om overgrep eller holder informasjon tilbake. I dommer kommer det ofte frem at overgrepene er en hemmelighet mellom overgriper og fornærmede. Overgriperne appellerer gjerne til barnas lojalitet, og i enkelte tilfeller anvendes også trusler (Kripos 2017, 8).

1.2.2 Pedofili

Å begå voldtekt og/eller seksuelle overgrep mot barn gir ikke alene en diagnose som pedofil (American Psychiatric Association 2000; Marshall 2006 referert i Resaland 2008, 15). I følge Angelides (2003) er begrepet *pedofili* så forhatt at det hindrer vitenskapelig tilnærming til hva overgrep innebærer. Jeg vil nå gjennomgå ulike fagfolks forståelse av begrepet, men vil ikke diskutere dette med en hensikt om dypere psykologisk forståelse. Pedofili som begrep består av en rekke sprikende elementer. Det er definert som en medisinsk tilstand i likhet med andre psykoseksuelle tilstander eller parafili (forstyrrelser i seksualfunksjonen). I dag forstås pedofili som en medisinsk diagnose med en seksuell orientering som ikke nødvendigvis manifesterer faktisk kontakt med barn (Goode 2010, 10-11).

¹⁰ Tall fra en rapport lagt frem av Kripos, som har gjennomgått 107 saker om overgrep mot barn under 14 år. Totalt 138 barn er inkludert i utvalget.

¹¹ penetrering

Opphavet til begrepet kommer fra de greske ordene *pais* (vennskap) og *philia* (sammen) (Sosial og helsedirektoratet et al. 2003, 18). I bunn og grunn refererer dette til vennskap eller kjærlighet til barn. Det blir gjerne brukt som en erstatning for ordet *pederasty* som betegner homoseksuelle forhold mellom unge gutter og voksne menn. Det moderne begrepet pedofili er derfor mer generelt enn dets originale opphav, ettersom det også inkluderer jenter/kvinner (Sheldon og Howitt 2007, 49).

Richard von Kraft-Ebing (1924) introduserte begrepet *paedophilia erotica* hvor pedofili blir definert som "en vedvarende seksuell preferanse for barn i prepuberteten eller begynnende pubertet" (Krafft-Ebing 1924, referert i Langfeldt 2008), en beskrivelse som går igjen i moderne diagnoselister. Det er likevel stor forvirring mellom fagpersoner om hvordan pedofili faktisk skal forstås. Thore Langfeldt (2008) tilbyr her et viktig tilskudd til begrepsbruk, ved å bruke *pedoseksuelle handlinger* fremfor *pedofili* – altså seksuelle handlinger med barn. Langfeldt (2008) tar derfor hensyn til de mentale prosessene som er knyttet til pedoseksuelle handlinger. Her er det naturlig å skille mellom overgrep innad i familien, overgrep mot samme kjønn, motsatt kjønn eller begge kjønn, og alderspreferanser.

Tidligere forskning og teorier gjør ikke rede for skillet mellom pedofili og seksuelle overgrep mot barn. Bruken av ordene "pedofile" og "pedofili" i denne oppgaven brukes ut i fra praktiske hensyn på bakgrunn av teorier og tidligere forskning. Dette betyr ikke at overgripere blir definert som dette ut i fra deres handlinger og/eller seksualitet.

1.2.3 Overgrepsmateriale

I følge Straffeloven (§204, 2003) er barnepornografi (heretter kalt overgrepsmateriale) det følgende:

"kjønnslige skildringer i rørlige og urørlige bilder hvor det gjøres bruk av barn, noen som må regnes som barn eller noen som er fremstilt som barn".

Når begrepet pedofili ble kjent i samfunnet ble det gjerne assosiert med en rekke ulike aktiviteter, blant annet produksjonen av *child pornography* (Cricher 2002, 522). Pornografi er definert som tekst, bilder og/eller filmer som er designet til å stimulere seksuell opphisselse (Sheldon og Howitt 2007, 10). Som Bjørn-Erik Ludvigsen og Lisa Øyen Fjønso (2016) skriver: "Dokumenterte seksuelle overgrep mot barn er ikke pornografi". Filmer eller bilder av ulovlige handlinger mot barn er overgrep. Å bruke begrepet *barnepornografi* "vitner om manglende

respekt for barna som avbildes og filmes" (Ludvigsen og Øyen Fjøsna 2016). Ved å kalle slikt innhold pornografi forstår man ikke alvorligheten av det. Dette kan bidra til å legitimere materialet for overgriperne, og forbrytelsen bagatelliseres (Ludvigsen og Øyen Fjøsna 2016). Artikkelen som det refereres til her ble publisert på Aftenposten.no en liten stund etter "Dark Room" saken ble tilgjengelig for nyhetsmediene. Derfor er det interessant å undersøke hvorvidt mediene bruker begrepet i deknningen før eller etter 17. desember 2016, da det ble rettet oppmerksomhet mot dette. Spesielt kritikkverdig er det om Aftenposten bruker begrepet etter dette, da dette vil være et eksempel på at mediene ikke er oppmerksom på egne refleksjoner (Ottosen 2008). Likevel bør det ikke eksistere bruk av begrepet i noen aviser, da Kripos på sine Facebook-sider allerede i 2015 oppfordret folk til å slutte å bruke begrepet barneporno (V. Olsen 2015).

1.3 Oversikt over oppgaven

Jeg har frem til nå klargjort for det som skal undersøkes i denne oppgaven. I kapittel 2 følger nå en gjennomgang av tidligere forskning. Her har jeg lagt særlig vekt på studier av pressedekning på bakgrunn av oppgavens problemstilling. De teoretiske perspektivene og hvordan disse skal anvendes diskuteres deretter i kapittel 3. Dette danner grunnlaget for de metodiske valgene og operasjonaliseringen som jeg skriver om i kapittel 4.

I metodekapittelet diskuteres det hvordan teori og metode skal fungere i forhold til problemstillingen. Jeg beskriver her også utvalget og valg som har blitt gjort vedrørende dette. Videre introduseres en hybrid tilnærming til teorien om tolkningsrammer, som har blitt lite anvendt tidligere. Dette gir fordeler i forhold til validitet og relabilitet, som også blir diskutert.

Deretter presenteres analysens funn i kapittel 5, hvor de mest sentrale tendensene trekkes frem. I kapittel 6 diskuterer jeg funnene på bakgrunn av teori og tidligere forskning, før konklusjon og avsluttende kommentarer i kapittel 7.

Kapittel 2

TIDLIGERE FORSKNING

Pressens rolle i saker om seksuelt misbruk av barn

...

Det er gjennom tekstene mediene utøver sin makt, påvirker holdninger, formidler kunnskap og gir underholdning og gleder av mange slag. Vil vi vite hvordan mediene virker, sier den britiske medieforskeren Roger Silverstone, «hva de tilbyr oss og hvordan» [...] (Østbye et al. 2013, 61).

En av de første systematiske studiene på nyhetsdekning av seksuelle overgrep ble gjort av britiske Soothill og Walby (1991) i boken *Sex crime in the News*. De undersøkte dekningen av voldtekt, men metodene deres har senere blitt utviklet til å inkludere andre typer seksuelle overgrep (Thakker og Durrant 2006). Av eldre studier er det verdt å nevne studien til Professor Ross Cheit (2003) *What Hysteria? A Systematic Study of Newspaper coverage of accused child molesters*. Cheit (2003) undersøkte nyhetsdekningen av seksuelle overgrep mot barn i tidsperioden 1993 til 2003. Dataene ble sammenlignet med en database av faktiske dommer. Resultatene viste at over 47 prosent av de dømte overgriperne i 1993 var nevnt minst en gang i pressen innen 2001 med et fokus på bisarre, uvanlige og ekstreme tilfeller av overgrep (Cheit 2003, 611-613, 616).

Et sentralt bidrag til nyhetsforskningen på seksuelle overgrep er artikkelen *Media, Government and Moral Panic: the politics of paedophilia in Britain 2000-1* av medie- og kommunikasjonsprofessor Chas Critcher (2002). I juli 2000 ble en 8 år gammel jente funnet naken og myrdet. Avisen *News of the World* startet deretter en kampanje for å endre lovverket om seksuelle overgrep. Critcher (2002) undersøkte kampanjen ved å anvende teorien om moralsk panikk, samt at perspektiver fra nyhetenes dagsordenfunksjon og diskursanalyse ble inkludert. Moralsk panikk defineres av Stanley Cohen (1972) som en kollektiv oppførsel karakterisert av rykter som skaper trusler og frykt (Schultz 2008, 95). Critcher, med flere¹², peker på at frykten for pedofile kan klassifiseres som en moralsk panikk. *News of the World* hadde i sin kampanje et overordnet fokus på å presentere overgripere som en frykt for ethvert

¹² Sarah D. Goode (2008, 2010), Pamela D. Schultz (2008), Jenny Kitzinger (1999, 2004)

barn. På bakgrunn av dette mener Critcher at deknningen er en del av pedofilidiskursen (Cricher 2002, 531-533). Moralsk panikk blir ofte brukt til å forklare menneskers reaksjon mot/til andre mennesker og/eller samfunnskrefter som truer kulturer eller dem selv. For det meste produseres dette i ulike mediediskurser som presenterer noe for offentligheten. Frykten for pedofili/pedofile er en av de nyeste moralske panikkene, tidligere har teorien omhandlet frykten for AIDS, ecstasy og seksuelt misbruk innad i familier (Krinsky 2008a, 1). Selv om jeg i denne oppgaven ikke skal anvende teorien om moralsk panikk, ser jeg det nødvendig å nevne den ettersom samfunnets (og derfor pressens) oppfatninger av *pedofili*/seksuelle overgrep mot barn er svært preget av frykt (Meyer 2007). Jeg vil i dette kapitlet nevne flere sentrale studier innenfor konteksten av nyhetsforskning og medieinnhold. Flere av studiene tilbyr nyttig informasjon om temaet jeg skal undersøke, samtidig som de illustrerer forskjeller.

2.1 Internasjonal mediedekning av SOMB

En viktig studie på bakgrunn av denne oppgavens kontekst er den første systematiske analysen av mediedekningen av seksuelle overgrep i New Zealand fra 2003 av Jo Takker og Russil Durrant. Studien undersøkte alle typer av overgrep, hvorav 36 prosent av de analyserte artiklene omhandlet seksuelle overgrep mot barn. Thakker og Durrant (2006) undersøkte alle artikler relatert til *sexual offending* i avisene *The New Zealand Herald*, *The Press* og *The Dominion*. Totalt ble det analysert 377 artikler, hvorav kun 5 prosent av disse berørte temaer knyttet til behandling eller forebyggende arbeid. Thakker og Durrant peker også på kildebruk, hvorav politiet var den mest brukte og kun et fåtall artikler brukte kommentarer eller meninger fra spesialister og akademikere (2006, 31-32).

Resultatene fra analysen viste at flertallet av artiklene presenterte beskrivelser av fakta, uten at sakene ble rammet inn på noen spesiell måte. Dette hevder Thakker og Durrant (2006, 34) viser mangler på synspunkter fra pressen sin side, hvor gjerne fokus på behandling og åpen debatt om temaet frafaller. Likevel peker studien på at deknningen var preget av et fokus på offentlig sikkerhet (*law and order frames*). Hovedformålet med studien var å avdekke forekomsten av hvilke typer overgrep som får oppmerksomhet av pressen, samtidig som den gir innsikt om hvilke kilder pressen ofte bruker. Thakker og Durrant undersøkte ikke hvordan pressen presenterte sakene (ordbruk, fremstillingen av ofre/overgripere) gjennom sin kvantitative tilnærming.

Av nyere studier er det verdt å nevne artikkelen *Newspaper Portrayals of Child Abuse: Frequency of Coverage and Frames of the Issue* fra 2013 av Thomas Hove, Hye-Jin Paek, Thomas Isaacson og Richard T. Cole (2013). I perioden 2000 til 2008 undersøkte de pressens tolkningsrammer i saker om barnemisbruk i britiske aviser. De undersøkte hvor ofte avisene dekket de ulike typene av misbruk¹³ og om dekingen var preget av episodisk eller tematisk innramming¹⁴. Den episodiske vektlegger enkelthendelser og personer, mens den tematiske vektlegger mer abstrakte aspekter i en sak. Disse to typene av innramminger blir definert som *generiske tolkningsrammer*. Dette er rammer som ikke er knyttet til spesifikke hendelser eller tidspunkter (Allern 2015, 190), som ofte blir analysert gjennom deduktive tilnærminger (de Vreese 2015, 54). Ofte blir generiske tolkningsrammer brukt til å undersøke journalistisk arbeid, da de har røtter i journalistenes oppfatninger av nyhetsverdier, sjangere og publikumsinteresser (Allern 2015, 192).

Overnevnte studie undersøkte forekomsten av saker, samtidig som de analyserte hvorvidt barnemisbruk ble presentert som et isolert fenomen (episodisk) eller som et offentlig problem (tematisk). De fant ut at barnemisbruk i alle dets former ofte var preget av en tematisk innramming, og at det fikk mye større deking enn de andre typene av misbruk. Av alle artiklene de undersøkte besto 50 prosent om barnemisbruk, selv om det bare var 10 prosent rapporterte hendelser om dette (Hove et al. 2013, 103). Thomas Hove, Hye-Jin Paek, Thomas Isaacson og Richard T. Cole (2013, 105-107) hever at dette mønstret viser et avvik i mediens dagsorden – altså at mediene anser noen temaer som viktigere enn andre. Derfor mener de at mediens fokus gir et feil bilde av virkeligheten. Mediene rettet oppmerksomhet mot et *relativt* lite problem i følge dem, da seksuelt misbruk av barn er et lite problem i konteksten av alle typer misbruk. Hovedfokuset i studien var den spesifikke rammen; *cause/problem frame*, og dermed inkluderte den ikke alle typene av tolkningsrammer. Forskningen hadde et fokus på å avdekke mediens presentasjon av problemer og løsninger på et mikro og makronivå¹⁵. Studien undersøker endring og forekomsten av saker over tid, og ikke spesifikk nyhetsdekning. Forskjeller og likheter mellom aviser ble ikke undersøkt, og derfor sier analysen kun noe om den generelle dekingen i Storbritannia.

¹³ Seksuelt misbruk, vold, psykisk vold, verbalt misbruk, omsorgssvikt

¹⁴ Innenfor teorien om tolkningsrammer er det vanlig å skille mellom episodiske eller tematiske rammer. Mer om dette i teorikapittelet.

¹⁵ Disse begrepene blir i studien brukt til å skille mellom individ og samfunn

Som nevnt innledningsvis har en viktig inspirasjon for gjennomføringen av denne oppgaven vært Sarah D. Goode. I boken *Paedophiles in Society* understreker hun viktigheten av å forske på pedofili i det sosiale og kulturelle miljøet, da det har blitt en del av den offentlige diskursen i vestlig kultur. Goode (2011) har forsket på en rekke ulike aspekter ved temaet, blant annet pedofiles tankesett og deres bruk av Internett som informasjonskanal. Hun mener at pedofile gjerne søker hjelp av likesinnede på Internett, ettersom mediene sjeldent presenterer problemløsninger og forebyggende arbeid.

Goode (2008, 2011) har også undersøkt hvordan britiske medier rammer inn sine nyheter om seksuelle overgrep. I 2005 ble det i en periode over tre uker gjennomført en datainnsamling av *The Sun* og *The News of the World*. Resultatene mente Goode var oppsiktsvekkende. Kun to av artiklene kartlagt i denne perioden refererte til "child sexual abuse", mens 94 artikler brukte ordet "paedophile", med en rekke referanser til "perverts", "pervs", "nasty pervs", "sickest", "vile", "nauseating", "outrage" og "horror" (2011, 2-3). Analysen viste at avisene hadde en tendens til å heller skrive ord som "sex fiend", "beast" og "monster" fremfor "child sexual abuser" i saker der overgripere blir presentert. Formålet med analysen var å undersøke forståelsen av pedofili og seksuelle overgrep mot barn i britisk presse. Goode peker på at pressen gjerne unnlater å peke på behandlingsaspektet, men heller har et overordnet fokus på hvordan samfunnet kan beskytte seg selv og sine barn fra potensielle overgripere. Goode hevder at dette kommer av skillet mellom "de normale" og "de pedofile", som igjen oppfordrer til en spesifikk ordbruk og portrettering av overgripere i samfunnet og i mediene. Hvis vi ønsker tiltak mot seksuelle overgrep, mener Goode at vi må slutte å fremstille pedofile som onde (Goode 2008, 219). Det er store forskjeller mellom de mediene Goode her undersøkte, og hvordan pressen i Norge er. Selv om denne studien ikke er direkte sammenlignbar med norsk presse, gir den likevel innsikt om problematikken, samtidig som det er et bidrag som er mye referert til i annen litteratur.

Samfunnet må ha motet til å akseptere de mange tusen samfunnet anser som pedofile, mener Goode (2008, 205; 2011). Vi må innse at en integrert del av beskyttende tiltak må inkludere samfunnsbaserte initiativer som styrker vanlige og hverdagslige menneskelige samspill og individuelt ansvar. Det skal i følge Goode ikke være slik at samfunnet dømmer menneskers tanker, man skal heller holdes ansvarlig for de handlingene man gjør. Goode konkluderer at dette er den mest realistiske måten å holde barna trygge (Goode 2008, 219). Det er også derfor hun mener forskning på nyheter som en del av den offentlige diskurs er viktig, ettersom det kan

bidra til å forme offentlighetens oppfatninger av problemet. Hvorfor skal pedofile søke hjelp hos familie eller andre fagkyndige om de ved første instans vil dømme dem for noe? For som belyst tidligere, pedofile forgriper seg ikke nødvendigvis på barn, og seksuelle overgripere trenger heller ikke være pedofile. Synet det britiske samfunnet har på pedofili er ikke unikt, ettersom norske medier i følge Ottosen (2008), også forhåndsdommer, hvorav "Bjugn"-saken kan trekkes fram som eksempel i dette tilfellet.

De overnevnte studiene problematiserer hvordan mediene fremstiller overgrepssproblematikk, ofte med manglende fokus på problemløsninger. Dette er likevel ikke alltid tilfelle, som artikkelen *Framing Child Sexual Abuse* fra 2017 av Jane Long Weatherred (2017) illustrerer. Weatherred brukte tolkningsrammer gjennom en kvantitativ tilnærming til dekingen av seksuelle overgrep mot barn i USA på TV og i Aviser i perioden 2002 til 2012. Formålet med analysen var å undersøke om dekingen endret seg over tid, og hvorvidt det var et fokus på løsninger og/eller problemer på et mikro eller makronivå¹⁶. Weatherred undersøkte episodiske og tematiske rammer, med et overordnet fokus på *ansvarsrammen* – som er en måte å forstå hvordan mennesker tilegner skyld til sosiale problemer (Weatherred 2017, 7). Det ble samlet inn 503 avisartikler, og perioden var dominert av to hendelser; *Den katolske kirken* og skandalen om seksuelt misbruk av barn ved *Pennsylvania State University*.

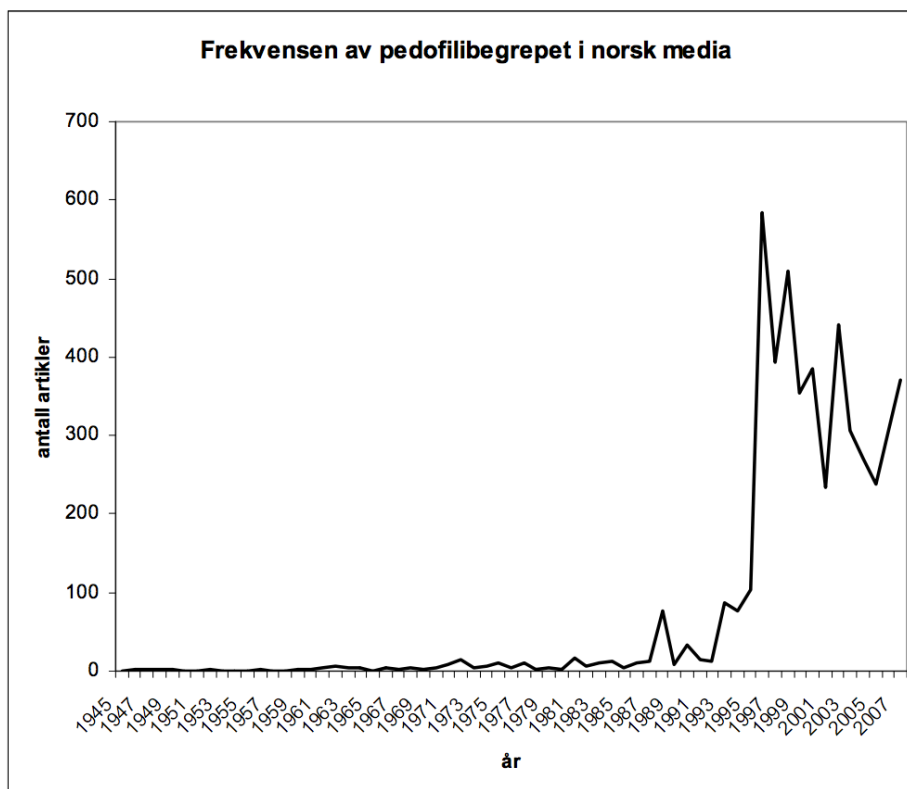
Resultatene viste at papiravisene hadde et større fokus på problemer på et mikronivå enn det TV-nyhetene hadde. I løpet av den undersøkte perioden peker Weatherred på et interessant funn, nyhetene nevner i større grad enn tidligere, løsninger på problemet (Weatherred 2017, 18-19). Weatherred mener dette er fordi journalister har mer plass og tid til å skrive nyheter. Likevel viser analysen at det ofte er mangel på informasjon, samtidig som tolkningsrammene domineres av et fokus på grunner til SOMB og overgriperne som skyldige. Videre hevder Weatherred at pressen har forbedret seg, selv om de fortsatt fokuserer på de oppsiktsvekkende hendelsene av overgrep. Det konkluderes med at årsakene til seksuelle overgrep mot barn oftere nevnes i nyhetene enn hva det har blitt gjort tidligere. Imidlertid er det et fokus på individer, noe som i følge Sarah D. Goode (2008) er kritikkverdig ettersom man må inkludere samfunnet som en helhet for å bekjempe seksuelle overgrep mot barn.

¹⁶ I samfunnet, skillett mellom fokus på individer eller større grupper i samfunnet

2.2 Norsk nyhetsdekning

Det eksisterer lite forskning på mediedekningen av seksuelle overgrep mot barn innenfor norsk kontekst, og det er ikke tidligere skrevet medievitenskapelig arbeid om temaet. I 2008 leverte Kirsten Holtom Resaland sin hovedoppgave *Menneske eller monster?: pedofili i den faglige og offentlige diskurs* ved institutt for psykologi ved Universitetet i Oslo. Resaland undersøkte mediernes bruk av begrepet pedofil, og derfor bør den nevnes her.

Resaland (2008) undersøkte om nyhetsfremstillinger av pedofili hadde forankring i faglitteratur på temaet. Resultatene viste at det er en viss enighet mellom journalister, fagfolk og den norske befolknings forståelse av at pedofili omhandler et seksuelt tenningsmønster for barn. Oppgaven viste at mediene ofte fremstilte pedofili som en forbrytelse. Noen journalister impliserte også at overgrep mot barn hadde større konsekvenser om overgriperen hadde pedofil seksualitet (Resaland 2008, 60). Videre hevder Resaland med referanse til Dewhurst og Nielsen (1999) at mediernes fremstilling av pedofile er uheldig for de som har et mønster av seksuelt misbruk (Resaland 2008, 69). Mediene formidler altså historier om organiserte pedofile, og ved enkelte tilfeller inkluderer nyhetene ord som *sadisme* og *drap*. Mediedekningen har i følge Resaland manglende forankring i forskning på pedofili og seksuelle overgrep. Derfor stiller hun spørsmål om mediernes motivasjon av overnevnte fremstillinger. Resaland viser at det også i Norge, i likhet med internasjonal nyhetsdekning, har vært en økning av forekomsten av artikler som bruker pedofilibegrepet. Mediene formidler i hovedsak bekymringer om at overgripere ikke straffes hardt nok og at friheten deres er for stor. Videre viser analysen at mediene svært sjelden tematiserer forebygging av seksuelt misbruk (Resaland 2008, 66-68).

Figur 2: Skjermdump (Resaland, 2008, 43) frekvensen av ord der første bokstaver er "pedo" i norsk media

Som grafen her viser var det en drastisk økning av antall artikler fra 1996 og utover. Dette mener Resaland sannsynligvis kommer av "Belgia"-saken¹⁷, med påfølgende sterkt bruk etter dette. Resaland hevder økningen også kan forklares på bakgrunn av "Bjugn"-saken fra 1993 (Resaland 2008, 44). Avslutningsvis i oppgaven skriver Resaland at det har "stor nytteverdi for samfunnet" om det forskes mer på samfunnets holdninger gjennom ulike mediediskurser (Resaland 2008, 70).

2.3 Kommentarer

Det er en trend i den tidligere forskningen; deres fokus på forekomsten av saker, og hvorvidt mediene presenter problemløsninger. Det har vært et mindre fokus på spesifikke hendelser, og derfor belyser ikke studiene eventuelle variasjoner mellom ulike nyhetsaktører. Resalands hovedoppgave gir god innsikt i deknningen av overgrepssaker i Norge, men hun undersøkte ikke

¹⁷ I 1996 ble det funnet to åtte år gamle jenter nedgravd i en manns hage, og to overlevende i en kjeller. Det ble funnet overgrepsmaterialer av de yngste jentene, og det viste seg at gjerningsmannen hadde flere samarbeidspartnere (Resaland 2008, 44).

hva som preget dekningen utover begrepsbruk. Den tidligere forskningen spriker mye på deres bruk av tolkningsrammer med et overordnet fokus på episodiske og tematiske rammer. Det er med andre ord ingen av studiene nevnt her som har undersøkt generiske og sakspesifikke tolkningsrammer i sammenheng med episodisk og tematisk innramming. Ingen studier har undersøkt hva som *faktisk* preger dekningen i spesifikke saker. Derfor mener Thakker og Durrant at andre studier burde undersøke materialet i nyhetsartiklene (tolkningsrammer), ettersom (2006, 34):

Analyses of different forms of media [...], and the way sexual offending may be differently presented in local and national news coverage would enrich our understanding of how the media covers this issue. Accurate information is the starting point for balanced, reasoned views, and these in turn, are the platform for the development of appropriate judicial responses to sexual offending.

Kapittel 3

TEORETISK RAMMEVERK

Nyheter, *pedofile* seksuelle overgripere og tolkningsrammer

...

Newsmakers do not simply hold up a mirror to the events occurring in the world, and "tell it like it is". Rather, news stories are best conceptualized as highly crafted artefacts that shape events into a readily digestible format (McCombs 1994, referert i Thakker og Durrant 2006, 28).

Det er et stort mangfold av teorier som brukes innenfor medievitenskapen (Østbye et al. 2013). Jeg vil nå gjøre rede for de teoriene jeg skal anvende.

3.1. Nyhetsjournalistikk

Det finst tre grunnleggande menneskelege kjensler som gir ekstra god utteljing når dei bli kommersialiserte: lengten etter den perfekte kjærleiken, det forlokkande i skildringa av ei gudeverd og redsla for forbrytarar (Røsland 2003, 11).

Journalistikk karakteriseres av at nyheter *speiler* virkeligheten. Nyhetsmediene er et vindu mot verden (Allern 2001, 47). Medieforskere har tradisjonelt karakterisert journalistikk som "en sosial konstruksjon av virkeligheten" (Allern 2001, 48). Journalister provoseres av denne karakteristikken, ettersom det oppfattes som en anklage om "juks" og "påfunn". Likevel er det journalistene som lager nyhetene gjennom vurderinger av begivenheter som fortolkes og rapporteres om (Michael Schudson 1991, referert i Allern 2001). Det er en misforståelse at medieforskere kritiserer journalistikken (Allern 2001, 48), og denne oppgaven er intet unntak med tanke på dens tema. Derfor følger det nå en redegjørelse for hva som kjennetegner og gjør *noe* til en nyhet.

En nyhet forbindes vanligvis med informasjon om noe nytt. Sigurd Allern (2001, 52) definerer nyheter som "[...] det redaksjonelle stoffet som aviser, radio og fjernsyn presenterer for publikum på nyhetssider eller gjennom nyhetssendinger". Denne definisjonen gir overfladisk innsikt i hva nyheter er og hvordan de blir til. Jeg vil derfor gjennomgå definisjoner på bakgrunn av journalisters fortolkninger og prioriteringer (Allern 2001, 52).

Uventede og dramatiske hendelser forbindes gjerne som en nyhet. Likevel er mange nyheter planlagte og organiserte, og journalistene vurderer om de bør dekkes eller ikke (Allern 2001, 53). Professor ved Institutt for informasjons- og medievitenskap ved Universitetet i Bergen, Martin Eide (2010) hevder nyheter er det "gjeveste innen journalistikken". I aviser kan samfunnet lese om dagsaktuelle hendelser, og ofte er artiklene ulike ut i fra hvem som har skrevet dem (Hillesund 1994, 7). Nyheter blir bearbeidet på ulike måter gjennom journalistikkens fortellinger om verden (Hillesund 1994, 8). Som Martin Eide (2011, 10) skriver: "Journalistikk er en moderne institusjon som innhenter, bearbeider og formidler informasjon som gjør krav på å være sann, og som kan være demokratisk relevant". Samfunnet ønsker kunnskap om verden fordi det er meningen at de skal være med å bestemme utviklingen av den. Derfor har journalister en viktig oppgave i å tilføre kunnskap som er relevant for en slik deltakelse (Gripsrud 2011, 35).

Nyheter handler vanligvis om noe som har skjedd, og innenfor denne sammenhengen brukes ofte ordene *hendelse* og *begivenhet* synonymt. Hendelser kan være alt, mens begivenheter er hendelser som er "verd å merke seg" (Allern 2001, 52). Nyhetsbegrepet knyttes til nærhet, men nyheter kan også være fjernere innhold, for eksempel journalisters avsløringer av forhold som tidligere var ukjent for offentligheten. Nyhetshendelser kan også arrangeres (Allern 2001, 53), pressekonferansen til Bergenspolitiet om "Dark Room"-etterforskningen er et eksempel. I prinsippet ga dette pressen mulighet til å tilegne seg kunnskap om hva som skulle skje på forhånd. Nyhetsmediene gjorde pressekonferansen til en nyhet i det de skrev om hendelsen, og definerte det som interessant (Allern 2001, 53). Nyheter har vanligvis formen som kalles *den omvendte pyramide*. Da blir det viktigste presentert først, før mer perifere momenter, bakgrunner og sammenhenger (Gripsrud 2011, 201). Denne nyhetsformen har sitt opphav fra USA etter andre verdenskrig (Gripsrud 2011, 202).

Et grunnleggende kjennetegn er at nyheter tilbyr "bilder" av virkeligheten. Journalister fremhever og nedtoner aspekter. De konstruerer nyheter. Dette gir fortellingene form, og ofte brukes *framing* til å beskrive denne prosessen, som beskrives med det norske begrepet *tolkningsrammer*. Rammer skaper mening, og gjør nyheter meningsfulle for publikum (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 24-25).

3.1.1 Nyhetskriterier

Hva som anses for å være en verdig nyhet blir i medievitenskap ofte forbundet til ideen om nyhetskriterier. Johan Galtung og Mari Holmboe Ruge (1965, 64-91) introduserte dette i konteksten av norsk nyhetsforskning i 1965. Her pekte de på åtte ulike faktorer som kan avgjøre nyhetsverdien til en hendelse (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 26; Allern 2001, 58):

1. *Frekvens*: mediene er opptatt av at hendelsen passer inn i deres rytme og tidsperspektiv.
2. *Terskel*: hendelsens omfang eller "styrke".
3. *Utvetydelighet*: hendelsen må være tydelig og enkelt å tolke, fremfor å være komplisert.
4. *Meningsfullhet*: hendelsen må ha relevans for mottakerne og i det kulturområdet mediene befinner seg.
5. *Samsvar*: mottakerens forventinger, ofte nyheter om kjente *typer* av hendelser.
6. *Overraskelse*: de kjente hendelsene som kommer overaskende er viktige for nyhetsmediene. Uventede og sjeldne begivenheter har større sjanse for å bli viktig for pressen.
7. *Kontinuitet*: hvis noe først blir definert som en nyhet, så forblir det ofte en del av nyhetsbildet over tid.
8. *Komposisjon*: nyhetsredaksjonene ønsker at nyhetstilbudet er variert, og hva som blir definert som nyheter avhenger av det samlede nyhetstilbudet.

Disse faktorene har i ettertid møtt kritikk i norsk og internasjonal medieforskning. Sigurd Allern (2001) peker på at ensidig vekt på nyhetsverdier begrenser, ettersom en hendelse sjeldent har styrken eller omfanget *nok* til å bli en nyhet (Allern 2001, 58). I senere forskning og undervisning har faktorene til Galtung og Ruge blitt forenklet og konkretisert, og i dag blir disse forstått som VISA-kriteriene: vesentlighet, identifikasjon, sensasjon og aktualitet, der konflikt og eksklusivitet har blitt inkludert senere (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 27). Disse kriteriene blir forklart på følgende måte (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 26-28; Allern 2001, 55-60):

Vesentlighet: saker som presenteres som nyheter må være av betydning for publikum, samtidig som nyhetene tilbyr viktig kunnskap til samfunnet.

Identifikasjon: Saken må være enten i sosial, kulturell eller geografisk nærhet til leserne. Dette kriteriet kan også ses hvis nyhetsstrømmen

vektlegger kjente personer eller begivenhetstyper, altså en *personifisering*. Olav Njaastad (1999; i Allern 2001, 55) mener dette er det viktigste nyhetskriteriet, og deler det inn i flere kategorier: "*nærhet i tid; konsekvensnærhet; nærhet i geografi; kulturell nærhet og følelsesmessig nærhet*".

Sensasjon: Det er de sakene som er oppsiktsvekkende, uvanlige eller ekstraordinære som får gjennomslag.

Aktualitet: Hendelsen må skje nå, eller tilby ny aktuell kunnskap til publikum.

Konflikt: Nyheter om motsetninger mellom personer eller interesser, uenigheter eller strid.

Eksklusivitet: Dette kriteriet handler om hvilke egenskaper som gir en sak verdi, ofte handler det om konkurransen mellom ulike nyhetsaktører.

De overnevnte nyhetskriteriene blir gjerne ansett for å være de viktigste, og senere har Margunn Grønn (2000) argumentert for at det finnes ytterligere ett nyhetskriterium – *sex*. Når dette formidles med ulike vinklinger *vil* det skape oppslag som er lett å selge for løssalgspresen. Hendelser som omhandler eller kan knyttes til sex vil i følge Grønn (2000) øke nyhetsverdien, samtidig som disse hendelsene i større grad blir ansett som verdige nyheter.

Nyhetskriterier er kjennetegn på hva som er en "god historie". Kriteriene beskriver derfor de egenskapene som er viktige for journalister i deres produksjon av nyheter. Som et sorteringsredskap er nyhetskriteriene en pekepinn for hva som blir nyheter, desto flere kriterier som oppfylles, desto viktigere er det at saken publiseres (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 24). Avisene er avhengige av å bli solgt, og det redaksjonelle arbeidet knyttes også til en markedsstrategi. Nyhetsverdi omhandler derfor også kommersielle målsettinger (Allern 2001, 210). Nyhetskriteriene er likevel fleksible, ettersom hendelser kan bli nyheter uavhengig av disse. Paul Bjerke, Turid Øverbø og Svein Brurås (2012, 28) trekker i dette tilfellet inn terrorhandlingene den 22. juli inn som eksempel, som var et unntak fordi saken i teorien oppfylte alle kriteriene. Martin Eide (1992) mener at nyhetskriteriene er noe som tilføres produksjonsarbeidet til journalistene. Når en sak aktualiseres som en nyhet kan valg av vinkel skape f.eks. nærhet eller identifikasjon (Eide 1992). Disse kriteriene er utviklet på bakgrunn av praktisk nyhetsarbeid, og gir forskere en innsikt i hva som er viktig i nyhetsvurderinger (Allern 2001, 55). Flere forskere har pekt på at nyhetskriteriene kan forstås på to ulike måter, som

nyhetsutvelgelse, eller som en forståelse av hvordan noe presenteres (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 24). Sistnevnte er tilnæringsmåten til nyhetskriterier i denne oppgaven. Tradisjonelt gjør nyhetskriteriene det vanskelig å finne forskjeller, da de gir inntrykk av at alle aviser prioriterer likt (Allern 2001, 60). Det er derfor teorien om tolkningsrammer er viktig, siden rammer kan avdekke hvorvidt det var konkurrerende presentasjoner av "Dark Room"-saken gjennom tilnærmingen som skal anvendes.

3.1.2 Kriminaljournalistikk

Et viktig bidrag i konteksten av kriminaljournalistikk er boken *Kriminelt* av Lars Ove Røsland fra 2003. I følge Røsland er kriminaljournalistikk både viktig og interessant som forskningsområde (Røsland 2003, 99).

"[...]Kriminaljournalistikk er ikke underholdning i form av detaljer som pirrer vår nysgjerrighet og kikkertrang [...]. Detaljene er informasjon om hva som har skjedd med et eller flere andre medlemmer av samfunnet vårt" (Røsland 2003, 99).

Medienes portrettering av kriminalitet er i dag dypt integrert i publikums hverdag (Kidd-Hewit 1995, 1). Journalistikk om kriminelle forhold er kort fortalt definisjonen på kriminaljournalistikk (Røsland 2003, 178). "Dark Room"-saken kan derfor defineres som en kriminalsak. Kriminalitet defineres av oppførsel som utfordrer grensene for hva som er akseptert i samfunnet (Rowbotham, Stevenson, og Pegg 2013, 2). Kvaliteten slik journalistikk er en kjent diskusjon (Røsland 2003, 98), og ofte stilles det spørsmål om medienes konstruksjon av virkeligheten for å forstå skapelsen av stereotypier. Derfor diskuteres ofte moralsk panikk og effektene av å gi denne typen saker oppmerksomhet (Kidd-Hewit 1995, 2). I følge Bourdieu (1998, referert i Røsland 2003, 98) fører kriminaljournalistikk tankene bort fordi det er spekulativt stoff. Kriminaljournalistikk har likevel en samfunnsrolle, i likhet med annen type journalistikk (Røsland 2003, 99). Journalistene settes i sentrum som en ekspert som publikum og politikere må lytte til. De vet hva som er viktig og hva samfunnet "skal passe seg for", de er på mange måter "ute på oppdrag" for oss "vanlige mennesker". Når det foregår kriminelle handlinger har journalistene legitimitet til å gjøre denne informasjonen tilgjengelig for samfunnet (Røsland 2003, 178). Dette skaper gjerne engasjement og handling, men det kan også bidra til følelsen av maktløshet. Røsland (2003, 179) skriver om dette på en svært fin måte:

Det er journalisten som vil visa oss kva me bør frykta, og kva som skal til for å avvikla frykta. Det er journalisten som fortel oss kven som bør straffast, kven me bør syna synd på, og kven som berre hadde uflaks, kven som er den verkelege skurken og helten [...].

Det er journalistene som presenterer de normene og verdiene publikum skal operere etter (Røssland 2003, 180). Gjerne stilles det spørsmål om hva som er god krimjournalistikk (for eksempel i Brurås og Røssland 2000). For det første er det viktig å skille mellom spekulativt stoff, og faktiske journalistiske forsøk på å formidle god journalistikk. Sistnevnte handler ofte om å formidle bakgrunnen for kriminelle handlinger, eller at kritiske spørsmål stilles til overordnede instanser (Røssland 2003, 180). Nyheter om kriminelle handlinger settes gjerne innunder nyhetskriteriet om *sensasjon*, og som forskningsområde kan denne typen journalistikk representere journalistiske verdier (Allern 2001, 137). Publikum ønsker (gjerne detaljert) informasjon om kriminalitet som setter problemet inn i en større kontekst. Sistnevnte kan gjøres ved å inkludere menneskelige dimensjoner om prosessene saken angår, og dette gir nyhetsverdi (Rowbotham, Stevenson, og Pegg 2013, 2). Røssland besvarte i 2003 spørsmålet om det da eksisterte god kriminaljournalistikk i Norge. Han mente at det "heilt openbart" gjorde det. Problemet er imidlertid at den gode kriminaljournalistikken er blandet sammen med et utvalg av dårlig kriminaljournalistikk. Videre hevder Røssland at dette *problemet* er noe vi trolig må leve med, ettersom det er en spenning mellom det spennende og seriøse i journalistikken (Røssland 2003, 180). Sigurd Allern sier noe av det samme, da han mener at kriminalsaker ofte skaper store spekulasjoner (Allern 2001, 17).

Seksualforbrytelser

For journalister er gjerne en type *avviksrapportering* viktig. Her gjelder ofte ikke normale balanseregler, og journalistene er ikke "så opptatte" av saklighet. Teknikker om latterliggjøring, marginalisering og trivialisering blir derfor tydelige. Journalistikken forsterker og legitimerer derfor samfunnsmessige verdier gjennom grep som synliggjør avvik i samfunnets normer og verdier (Røssland 2003, 20-21). Pedofile og seksuelle overgripere blir gjerne ansett for å være et slikt avvik (Meyer 2007; Goode 2011). Å rapportere om sex og seksualitet blir gjerne ansett som et viktig kriterium for relevans i krimjournalistikken (Kidd-Hewit 1995, 15). Tidligere studier av nyhetsdekning¹⁸ om dette temaet har vist at disse menneskene ofte blir formet av

¹⁸ Eksempelvis Meyer (2010), Greer (2003) og Brown (2013)

journalistenes språkbruk¹⁹ (Røssland 2003, 92). Nyheter om denne typen sex-kriminalitet belyser ofte klisjeer og stereotypier, samtidig som slikt stoff må settes på dagsorden. Likevel befinner mediedekningen seg i et veiskille mellom det spekulative useriøse og det spekulative om mulig alvorlig kriminalitet (Røssland 2003, 93). Imidlertid er ikke spekulativt stoff normen for alle typer krimjournalistikk. "Bjugn"-saken som nevnt innledningsvis blir gjerne trukket fram som et eksempel på når pressen klarte å nyansere saken som et kritisk korrektiv til den offentlige debatten. I likhet med denne oppgavens tema, handlet "Bjugn"-saken om seksuelle overgrep mot barn. Det er viktig at pressen går inn i slike tunge saker for å få fram nyansene i helheten. Journalistene kan ikke bare være observatører på utsiden som refererer til opplysningene som er enklest å få tak i (Røssland 2003, 100-101). Røssland stiller et svært kritisk og viktig spørsmål om denne typen journalistikk som er verdt å nevne innenfor denne oppgavens kontekst (Røssland 2003, 101):

Kor lenge er det Bjugn-saka som skal vera helteeposet for norsk kriminaljournalistikk?

Pressen vier ofte kriminalsaker mye plass, og en årsak til dette er at det forteller oss noe om det samfunnet vi lever i (Allern 2001, 17). Kriminalstoff har ved flere anledninger blitt kritisert for å undergrave sin samfunnsrolle. Dette gjelder spesielt pressens rolle i formidlingen av informasjon, kritisk overvåkning og deres evne til å skape debatt (Allern 2001, 17). Imidlertid er det mange år siden både Sigurd Allern (2001) og Lars Ove Røssland (2003) diskuterte norsk kriminaljournalistikk. "Dark Room"-saken aktualiserer igjen den viktige debatten om norsk presses rolle i dekingen av seksualforbrytelser, ikke bare i lys av eksisterende kritikk, men også innenfor nyere forskning internasjonalt.

Journalister har over en lengere tid hatt et ønske om å formidle viktig kriminaljournalistikk. Røssland (2003) mener at vi skal være takknemlige for denne utviklingen, og derfor bør kriminaljournalistikken bli tatt mer seriøst enn hva den har blitt gjort tidligere. Det er derfor det er interessant å undersøke dette innenfor oppgavens kontekst. Å inkludere kriminaljournalistikk gir denne oppgaven mulighet til å forstå en tidligere utskjelt stoffkategori innenfor et perspektiv som bærer preg av blant annet profesjonalisering (Røssland 2003, 180). Mediene spiller en viktig rolle i dekingen av kriminalsaker, også for demokratiet, og da må det i følge Røssland (2003) også være tillatt å undersøke hvordan nyhetene utøver sin rolle. Det stilles gjerne et

¹⁹ Goode (2011) studie av The Sun og The News of the World eksemplifiserer dette

overordnet krav om at kriminaljournalistikken skal kunne fortelle oss om hvorfor en hendelse faktisk skjer (Røssland 2003, 177). Og det er dette som er interessant i deknningen av "Dark Room"-saken, da den belyser et samfunnsproblem som ofte preges av sterke stereotypier og normene i samfunnet (Greer 2003; Kitzinger 2004; Critcher 2008; Goode 2008, 2011; Meyer 2010).

3.1.3 Tabloide aviser

Diskusjonen om hva som er "seriøs" og "tabloid"-journalistikk er en dagsaktuell debatt (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 35). På bakgrunn av tidligere forskning og utvalget av aviser i denne oppgaven er det derfor nødvendig å redegjøre hva tabloid-journalistikk innebærer ettersom begrepet kan anvendes og forstås på ulike måter (Allern 2001, 33). Kritikken mot løssalgaviser og tabloid-formatet forbindes ofte med entydig informasjon og kulturelt forfall (Allern 2001, 33). Ofte er artiklene preget av personifisering (navn på kjente mennesker, han eller hun) eller adjektiv og nominaluttrykk ("krise, krig, kaos") (Allern 2001, 30). Tabloid språkbruk, som er sentralt i pedofilidiskursen, varierer i stil, men er ofte enkelt. I 1996 uttrykte daværende nyhetssjef i TV2, Bjarne Berg at tabloidformatet handlet om å formidle informasjon på en måte "som folk orker". Den norske debatten om et tabloidbegrep ble sammenfattet av historikeren Per Bakke (1999) i avhandlingen "Fra varesamfunn til informasjonssamfunn" fra 1999. Han uttrykte ni punkter om "tabloidkulturen" (Allern 2001, 35):

- Nyhetsstoff blandes med underholdning, og underholdningen blir stadig viktigere
- Ekstrem individorientering (lav saksorientering)
- Vektlegging av pseudobegivenheter, banaliteter og bisarre rariteter
- Lite vekt på debattstoff, spesielt om politiske emner
- Vektlegging av det "dramatiske", som vold, skandaler og seksualitet
- Narsissisme (samfunnet angår meg bare når jeg har nytte av det)
- Sosiale tragedier gjøres til underholdning
- Nyheter løsrives fra sin sammenheng
- Form framfor innhold, bilde framfor ord

De nevnte punktene skriver Sigurd Allern (2001, 35) at "er en katalog over kjente anklager mot løssalgavisenes journalistikk". I en innholdsanalyse av 10 norske aviser undersøkte Allern i 2001 hvorvidt utvalget kunne plasseres innenfor tabloid-begrepet. Funnene i undersøkelsen viste at den norske pressen i mindre grad hadde stått ovenfor en "tabloidisering". Allern (2001, 220) mener at den *typisk norske avisen* er en informativ avis med et allsidig informasjonstilbud. Nyheter om kriminalsaker har tidligere blitt knyttet til en tabloidisering. Innenfor denne

sammenhengen knyttes dette opp mot at dekningen ikke er orientert mot kriminalitet som et samfunnsproblem, inkludert dens årsaker og konsekvenser. Imidlertid mener Allern på bakgrunn av sin innholdsanalyse at dette ikke er tilfelle (Allern 2001, 218-219). Nyhetsbildet om kriminalitet preges av det Sigurd Allern mener er en: "overdekning av spesielle, oppsiktsvekkende og salgsfremmende forbrytelser, krydret med rykter og påstander fra politi og advokater" (Allern 2001, 218). Fremstillingsformen er preget av sterk dramatisering, og ofte står det noe tragisk eller lykkelig i sentrum (Allern 2001, 31).

3.1.4 Journalistikkens samfunnsoppdrag

Mediene er en mektig *sosial institusjon*, i følge sosiologen Gaye Tuchmann (1978, 4), er det fordi de gjør informasjon tilgjengelig for samfunnet (Allern 2001, 21). "[...] et felleskap som er knyttet til både økonomiske relasjoner, normer og atferd, regler og lover, ritualer og ideologi" (Allern 2001, 20). Innenfor humaniora presenteres gjerne det overnevnte som et grunnleggende filosofisk program – en filosofi om individers forhold til verden (Allern 2001, 49).

Pressen knyttes gjerne opp mot deres "rolle" i å være en arena for samfunnsspørsmål og fri informasjonsformidling. Tanken om at pressen ivaretar bestemte "roller" eller "oppgaver" i samfunnet knyttes til den ideologiske tankegangen om pressens funksjoner, som gjerne blir kalt *det journalistiske samfunnsoppdraget* (Allern 2001, 22). En av de viktigste inspirasjonskildene til ideen om et samfunnsoppdrag kom i 1946 fra amerikanske Hutchins Commission (Bjerke 2010, 69). Johann Roppen og Sigurd Allern (2010) skriver følgende om det journalistiske samfunnsoppdraget:

I et historisk perspektiv er det naturleg å knyte ideen om "oppdraget" til ideologien om pressa som den fjerde statsmakt, fotstått som ei slags motmakt til dei tre ordinære statsmaktene; den lovgjevande, den utøvande og den dømmande (Roppen og Allern 2010, 11).

Ideen om "pressen som den fjerde statsmakt" defineres gjerne av deres vaktbikkjerolle for samfunnet og demokratiet, og hadde sitt gjennombrudd på 1800-tallet (Roppen og Allern 2010, 13). Tankegangen bak mediene som en motmakt og vaktbikkje betegnes som en ideologi i motvekt mot en rendyrket liberalisme (Roppen og Allern 2010, 14). I et historisk perspektiv er ideene om et oppdrag et resultat av den norske partipressens avbrudd. Dette var et dominerende pressesystem der politiske systemer hadde kontroll over mediene. Norsk presses betydning for ytringsfrihet og demokrati har senere blitt begrunnet med de økonomiske særordningene om momsfratak og pressestøtte (Roppen og Allern 2010, 15). I dag er ideologien preget av

journalistenes kontroll, og gjerne sies dette å være bakgrunnen for utviklingen av et samfunnsoppdrag (Roppen og Allern 2010, 22-23).

Helle Sjøvaag (2010) omtaler samfunnsoppdraget som en lånt diskurs fra ideen om en balanse mellom stat og individ (Roppen og Allern 2010, 23). Det må være en balanse mellom retter og plikter, samtidig som det er en balanse mellom samfunnet og staten. Staten og deres makt må oppfattes som legitim, og statsstøtten var ment for å muliggjøre pressen som en ansvarlig makt (Roppen og Allern 2010, 23; Sjøvaag 2010, 40-41). Pressens samfunnsrolle konkretiseres gjerne gjennom fire punkter, hvorav det innledes med en ideologisk fanfare fra Vær Varsom-plakaten (Allern 2001, 10):

Ytringsfrihet, informasjonsfrihet og trykkefrihet er grunnelementer i et demokrati. En fri, uavhengig presse er blant de viktigste institusjoner i et demokratisk samfunn.

Samfunnsrollen konkretiseres deretter på følgende måte (Allern 2001, 10-11):

- Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et viktig ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk.
- Pressen skal verne om ytringsfriheten, trykkefriheten og offentlighetsprinsippet. Den skal ikke gi etter for press fra noen som vil hindre åpen debatt, fri informasjonsformidling og fri adgang til kildene.
- Det er pressens rett å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold.
- Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre.

Elementene i disse punktene blir ofte beskrevet som "pressens funksjoner" (Allern 2001, 11). I artikkelen "Samfunnsoppdraget – fra forpliktelse til rettighet" argumenterer Paul Bjerke (2010) for at samfunnet har forventinger til at pressen oppfyller sitt oppdrag ved å formidle viktig og vesentlig informasjon. Hvorvidt pressen utfører disse oppgavene eller ikke har Sigurd Allern (2001) undersøkt. Han kom fram til at avisene i de fleste tilfellene tok sine oppgaver om samfunnsinformasjon og debatt på alvor, selv om det ble viet mye oppmerksomhet til *populærjournalistiske temaer* som underholdning, sport og kriminalsaker (Roppen og Allern 2010, 24). Vurderingene Allern (2001) gjorde av norske medier ble presentert for en utvalg av politikere 18. April 2002, og det ble da konkludert med at "kontrakten" ble fulgt (Roppen og Allern 2010, 24-25).

Pressen er en arena for debatt og påvirkning. De påvirker hva publikum er opptatt av og de kan legge premisser for økonomiske avgjørelser. På samme tid er de også økonomiske virksomheter (Allern 2001, 11). Utvalget av aviser i denne oppgaven er ikke-statlige nyhetsinstitusjoner, og dermed kan ikke staten pålegge disse å følge et "oppdrag". Det er altså avisene selv som definerer hva oppdraget er (Roppen og Allern 2010, 25). Dette betyr likevel ikke at det som har blitt presentert her er uten relevans. Det er heller en påminnelse om at mediens praksis må kritisk granskes i liket med andre mektige institusjoner (Allern 2001, 23).

3.2. Teorien om tolkningsrammer

Nyhetsmedier kan undersøkes fra en rekke ulike synspunkter. Mediene har makten til å synliggjøre saker og hendelser, samtidig som de kan velge å ignorere dem (Allern 2001, 29). Nyheter er i liten grad avhengig av prosesser og strukturer, de produseres heller for å overraske, slik at de kan fortelle om noe nytt. Mediens ulike fremstillinger kan fortelle oss hva som er normalt og ikke. De gir altså en *punktbelysning* av virkeligheten – en strøm av informasjonsbiter konstruert om noe som skjer (Allern 2001, 68). Samfunnets selvbilde knyttes gjerne til hvordan verden blir forstått. Dette blir av Sosiologen Erving Goffmann (1974) definert som tolkningsrammer, som er "prinsipper som styrer sosiale hendelser og vår subjektive deltakelse i dem" (Eide 1992, 82). Goffmann (1974) hevder at alle former for menneskelig kommunikasjon er avhengig av *rammer* for å gjøre noe begripelig (Allern 2015, 185). *Ramme*begrepet er både substantiv og et verb, og det er uunngåelig i journalistikk og i vårt liv. Innenfor journalistikken blir rammer aktivt produsert, og det er ofte en aktiv og inaktiv prosess av seleksjon og vektlegging (Allern 2015, 187) som journalistene er avhengige av for å gi en sak mening (Allern 2001, 68). I forskning på nyheter og journalistikk er:

[...] rammer ofte definert som måter å konstruere budskap (oftest nyheter, eller informasjon som er egnet som nyheter) på som vektlegger noen aspekter fremfor andre, og som gjerne knytter an til definisjonen av problemet saken, og årsaker, konsekvenser og evalueringer knyttet til det (Beyer 2010, 163; med referanse til Entman 1993).

Nyhetsrammer er viktige, og medieforskernes oppgave er å avdekke og studere virkningene av disse. Mediens tolkningsrammer sies gjerne å være nedfelt i journalistiske teknikker om redigering og vinklingsvalg. En *god nyhet* følger disse rammene, gjerne uten at det synes, samtidig som de fra et forskerstandpunkt kan gi innsikt i hvilke formidlingsgrep mediene bruker (Eide 1992, 84). Denne prosessen blir innenfor medie- og kommunikasjonsprosessen gjerne

betegnet med det engelske begrepet *framing*, altså tolkningsrammer på norsk (Ihlen 2007, 41). Fra et teoretisk standpunkt bygger dette på innsikt om journalistikk i formidlingen av informasjon, journalister og deres kilder (Allern 2015, 183-184).

Forskning på tolkningsrammer har vært aktuelt siden 1970-tallet, spesielt i samfunnsvitenskap og humaniora. Et fellestrekk her er at det omhandler kommunikasjonsforskning i ulike grener (Allern 2015, 183-184). Forskningen har i løpet av de siste tretti årene forsøkt å klargjøre for konseptet, dets mekanismer og under hvilke omstendigheter teorien fungerer best (Tewksbury og Scheufele 2009, 27). Eirik Knudsen (2016) skriver at nyhetsrammer i norsk kontekst tidligere har blitt brukt til studier av valgkamp (Beyer 2010, 2012), politisk kommunikasjon (Aalberg & Jenssen, 2007; Aalberg, Strömbäck, & de Vreese, 2012), asylpolitikk (Aalberg & Beyer, 2015; Figenschou & Thorbjørnsrud, 2015; Ihlen, Figenschou, & Larsen 2015, referert i Knudsen 2016, 8) og mediefremstillinger i organisasjoner (Ihlen & Thorbjørnsrud 2013, referert i Knudsen 2016, 8). Det er tydelig at teorien har en rekke ulike bruksområder. Å bruke rammebegrepet er "svært fruktbart" som Audun Beyer (2010, 176) sier med referanse til de Vreese (2003), da begrepet tar hele kommunikasjonsprosessen i betraktning. Rammene kan påvirke hvordan publikum "ser på saken", men det er ikke fastslått hvilke rammer som har effekt. Likevel viser tidligere forskning at de etablerte rammene har stor påvirkning (Allern 2015, 189). Det er store variasjoner i hvordan nyhetsrammer blir definert. Rammer har røtter til både sosiologi, psykologi og kommunikasjonsforskning, og er derfor preget av løssluppen bruk (Kozman 2017, 778-779). Ulike definisjoner fører til ulike resultater, derfor er det viktig å adressere disse. Todd Gitling (1980, 980) definerer rammer som (de Vreese 2005, 52-53):

[...] persistent patterns of cogitation, interpretation, and presentation, of selection, emphasis and exclusion by which symbol-handlers routinely organize discourse.

Mens Gamson og Modigliani (1989) på sin side refererer rammer som (de Vreese 2005, 53):

[...] interpretative packages' that give meaning to an issue. At the core of this package is "a central organizing idea, or *frame*, for making sense of relevant events, suggesting what is at issue".

Rammer tilbyr en måte å forstå en hendelse eller et problem. I forhold til dette foreslår Joseph N. Cappella og Kathleen Hall Jamieson (1997, 47 referert i de Vreese 2005) at rammer aktiverer kunnskap, stimulerer "stocks of cultural morals and values, and create contexts" (de Vreese

2005, 53). Rammer definerer problemer, grunnene til dem, gjør moralske overveielser og foreslår forbedringer (Entman 1993 i de Vreese 2005, 53). Tidligere forskning har i følge Claes H. De Vreese (2005) lite konseptuelt grunnlag, da definisjonene som blir brukt kun er designet for den spesifikke studien. Dette fører til liten konsensus i hvordan rammer identifiseres i ulike nyheter (de Vreese 2005, 53). Det er viktig at det i denne oppgaven er en medievitenskapelig definisjon, derfor må definisjonen på tolkningsrammer referere til nyheter. Oppgaven vil derfor ta utgangspunkt i James W. Potter's (2012) definisjon på hva *framing* i nyhetsfortellinger innebærer, som også inkluderer Entman's (1993) definisjon:

The frame of a news story tells the audience members what the theme or meaning of the event is and therefore constrains and shape the meaning of the event for the audience. The frame provides context in the way it defines a problem, diagnoses causes, makes moral judgements, and suggest remedies (Potter 2012, 78).

Ut i fra internasjonal forskningslitteratur er det tydelig at teorien om tolkningsrammer er en av de mest brukte i massekommunikasjonsforskningen. I dens enkleste form hevder teorien at entydige tolkningsrammer gir publikum lite rom for refleksjon og motforestilling (Jenssen og Aalberg 2007, 178). Denne forutsetningen må tas med forbehold, da Stuart Halls (1974) *encoding-decoding*-modell viser at medieinnhold kan tolkes på ulike måter. Hvilke rammer som dominerer påvirkes også av hvordan journalister er påvirket av sosiale normer og verdier, organisatoriske press, økonomi og interessegrupper. Forskning (van Dijk 1985; Edelman 1993, referert i Tewksbury og Scheifele 2009, 23) argumenterer for at journalister er mest preget av sosiale og journalistiske rammer når de skriver nyheter. Forutsetningen for nyhetsrammer er valg av ståsted og perspektiv (Allern 2015, 195).

3.2.1 Ulike typer tolkningsrammer

Et viktig skille i rammeteorien er mellom *generiske* og *sakspesifikke* rammer. Sistnevnte knyttes gjerne til en spesifikk sak, og hvordan ulike aktører rammer inn saken i deres fremstilling av den. Flere studier av sakspesifikke rammer vektlegger koblingen mellom kilder, myndigheter og journalister for å forklare hvorfor enkelte rammer eller forståelser dominerer i medieinnholdet (Bennett 1990; Entman 2003; Bennett et al. 2006, referert i Beyer 2012, 33). Audun Beyer (2012, 33) skriver at et viktig bidrag for denne forskningen i Norge er Øyvind Ihlen's (1999, 2007) undersøkelse av hvordan mediene fremstiller ulike aspekter i oljeindustrien. *Generiske tolkningsrammer* blir gjerne beskrevet som en motpol til sakspesifikke rammer, ettersom de har større opphav i journalistiske konstruksjonsprinsipper (Beyer 2012, 33). I

analyser av sakspesifikke rammer kan man undersøke hvordan et emne rammes inn, for eksempel med et fokus på definisjoner, konsekvenser og/eller årsaker. Forholdet mellom rammene og hva som rammes inn er mindre tydelig i studier av generiske tolkningsrammer. Derfor vil jeg nå klargjøre for dette, som er sentralt for operasjonaliseringen av rammeteorien i denne oppgaven (Beyer 2012, 34).

Generiske tolkningsrammer

Generiske tolkningsrammer refererer til allmenne typer innramming som ikke er knyttet til bestemte hendelser eller tidspunkt (Allern 2015, 190). Disse analyseres ofte gjennom deduktive tilnærminger, altså gjennom et fokus på hvilke nyhetskomponenter som utgjør de predefinerte rammen(e) (de Vreese 2015, 54). Disse rammene har røtter i journalistenes oppfatninger av nyhetsverdier, sjangere og publikumsinteresser (Allern 2015, 192). Et problem i analyser av generiske tolkningsrammer er at det ofte har blitt etablert overordnede holistiske definisjoner (Beyer 2012, 76). Et resultat av dette er at analysene ikke inneholder et standardisert sett av indikatorer for å avdekke rammer. Dette problemet bidro Holli A. Semetko og Patti M. Valkenberg's studie av nederlandske nyhetsmedier fra 2000 til å løse (Valkenburg og Semetko 2000; Beyer 2012, 76). De utviklet flere konkrete spørsmålsvariabler som kodet hver ramme med *dikotome spørsmål*. Med dikotome spørsmål måles tilstedeværelse fremfor graden av tilstedeværelse (Beyer 2010, 81). På bakgrunn av tidligere studier identifiserte Semetko og Valkenburg (2000) fem generiske rammer som ofte brukes av mediene. Det er disse jeg vil undersøke forekomsten av i "Dark Room"-saken (Allern 2015, 192-193):

- Konfliktramme: Saken rammes inn ved å vektlegge konflikt mellom individer, religion eller organisasjoner.
- Menneskelig-interesseramme: Innenfor denne rammen brukes menneskelige aspekter og vinklinger som utgangspunkt for drøfting av problemer. En personifisert nyhet.
- Moralramme: Denne rammen plasserer hendelser eller problemer i en sammenheng med religion eller andre moralske normer.
- Ansvarsramme: Denne rammen muliggjør at ansvar kan tilskrives for noe som har skjedd, eller som bør skje innenfor regjeringen, organisasjoner eller hos individer.
- Økonomisk konsekvensramme: Rammen har et overordnet fokus på økonomiske aspekter og konsekvenser av en hendelse for individer, grupper eller institusjoner.

Audun Beyer (2010, 169) har imidlertid innvendinger mot analysestrategien Semetko og Valkenburg introduserte. Disse vil bli tatt hensyn til i denne oppgaven. Beyer (2010) mener at overnevnte problemer i tidligere analyser av rammer er et resultat av manglende diskusjon om operasjonalisering og kodebok. For å unngå dette i min studie vil jeg ta hensyn til Beyers forslag om å anvende *graderte skalaer*, fremfor dikotome spørsmål, for å måle graden av tilstedeværelse (Beyer 2010, 81, 169). Denne forbedringen gjør at man i større grad kan unngå problemer knyttet til interkoderreliabilitet. Denne tilnærmingen sikrer også begrepsvaliditeten, fordi den bidrar til mer presis informasjon om hver nyhetsvariabel. Å bruke graderte skalaer fremfor dikotome spørsmål gjør det mulig å vurdere tilstedeværelsen av ulike aspekter (Beyer 2010, 170).

I sammenheng med denne oppgaven er særlig konfliktrammen, den menneskelige-interesserammen, moralrammen og ansvarsrammen relevant. Et kjennetegn ved nyheter er at journalister veksler på velkjente kulturelle og moralske narrativer i striden mot det gode og onde (Allern 2015, 194). Som Sigurd Allern (2015, 194) skriver:

"Helter står frem og overgriper straffes, gjerne med assistanse av journalisten i rollen som vaktbikkje og representant for den "fjerde statsmakt"."

Episodiske og tematiske rammer

Innenfor generiske rammer blir det, som nevnt tidligere, ofte skilt mellom episodiske og tematiske rammer (Iyanger 1991 i Jenssen og Aalberg 2007, 179; Allern 2015, 193). Shanto Iyanger (1991, referert i Beyer 2012) mener hovedforskjellen mellom episodiske og tematiske rammer er at førstnevnte konstruerer nyheten(e) rundt ett case eller en bestemt hendelse, mens den tematiske vil konstruere nyheten knyttet opp til en generell beskrivelse og/eller diskusjon av fenomenet, ofte med konsekvenser for samfunnet (Beyer 2012, 42).

Kort fortalt fører episodiske rammer, med deres vektlegging av enkelthendelser, konkrete situasjoner, og enkeltskjebner som personifiseres, til at folk lettere tilordner ansvaret for samfunnsproblemet som behandles (f.eks. fattigdom) til den enkelte. Tematiske fremstillinger preges i motsetning til de episodiske av et fokus på større sammenhenger, på statistikk og bakgrunnsmateriale heller enn enkelthendelser når et tema er oppe til behandling (Beyer 2012, 64).

Jeg ønsker i diskusjonen å kunne sammenligne mine funn med internasjonal forskning, og derfor velger jeg å inkludere *episodiske og tematiske rammer* i analysen. Tidligere studier har

ikke undersøkt tolkningsrammer i den grad jeg skal gjøre, og derfor vil det bli vanskelig å sammenligne dekningen om dette ikke blir vurdert. Tidligere forskning på nyheter i eksempelvis Oseania, Sør-Afrika og USA på seksuelt misbruk har konkludert med at dekningen domineres av en mer episodisk innramming (Davies, O'Leary, og Read 2017, 767; Mejia, Cheyne, og Dorfman 2012). Det er derfor interessant at Hove et al. i 2013 og Weatherred i 2017 fant ut at den tematiske innrammingen er mer fremtredende enn tidligere hevdet (Davies, O'Leary, og Read 2017, 767; Weatherred 2017; Hove et al. 2013). På bakgrunn av dette er det interessant å undersøke norsk nyhetsdekning i konteksten av internasjonal forskning. Det er ofte slik at de tabloide avisene i større grad rapporterer om slibrige (sex)detaljer fremfor kontekstuelle faktorer som årsaker og eventuelle løsninger (Davies, O'Leary, og Read 2017, 767). Som nevnt tidligere er ikke norsk presse direkte sammenlignbar med den britiske. Likevel eksisterer det forventninger om at løssalgspresen setter kriteriet om sex høyt. Hvorvidt den norske presse utelater kontekstuelle elementer gjenstår å se.

Sakspesifikke rammer

Sakspesifikke tolkningsrammer analyseres ofte gjennom induktive tilnærminger, altså vurdering av sammenhengen ulike tekstelementer settes inn i "med åpent sinn" (Allern 2015, 190-191). Tidligere studier av sakspesifikke rammer sikter ofte mot en vurdering av hva slags effekter slike rammer kan ha (for eksempel Shen 2004; Aday 2006; Maoz 2006), mens andre fokuserer på koblingen mellom kilder, myndigheter og journalister (Bennett 1990; Entman 2003, referert i Beyer 2012, 33). Sistnevnte tar utgangspunkt i å forklare hvorfor enkelte rammer og forståelser dominerer innholdet, som vil være hovedfokuset i denne oppgaven. Hva rammer *er* avhenger av hvilken definisjon som anvendes. Jeg har tidligere nevnt James W. Potters (2012) definisjon, som tar utgangspunkt i *definisjoner, årsaker, evalueringer og løsninger*. Denne definisjonen mener Audun Beyer (2010, 34) er en definisjon på sakspesifikke rammer. Jeg velger derfor å ta utgangspunkt denne videre i oppgaven. Tilnærmingen jeg skal bruke vil i den grad det er mulig sikte på å avdekke nyhetsrammer. For å sikre at rammen(e) jeg finner er valide har jeg valgt å ta utgangspunkt i Cappella og Jamieson (1997) og James W. Tankards (2001, referert i Johnson-Cartee 2005, 173) mekanismer for rammeidentifikasjon, som jeg kommer tilbake til i kapittel 4.

Sakspesifikke rammer er knyttet til spesifikke hendelser og saker, og derfor kan de ikke anvendes på tvers av studier og analyser. Dette er en utfordring som gjør det vanskelig å

generalisere denne typen av rammer (Johnson-Cartee 2005, 173). Samtidig kan analyser av kun en av rammetyperne føre til begrenset forståelse av helheten (Tewksbury og Scheufele 2009, 28). Sistnevnte er årsaken til hvorfor jeg ser det nødvendig å kombinere sakspesifikke- og generiske tolkningsrammer – en hybrid tilnærming. I følge Claudia Kozman (2017, 780) er denne tilnærmingen lite utbredt. Imidlertid gjør denne anvendelsen det mulig å skape bedre konsensus om hvordan rammer kan anvendes i lignende studier ved en senere anledning (Touri og Koteyko 2015, 602).

3.3. Pedofili som diskurs

På mange måter har media vært en viktig premissleverandør for en egen pedofilidiskurs som stort sett ser på pedofile som monstre enten handlingen er beføling eller voldtekt (Langfeldt 2008).

Lite informasjon om skillet mellom pedofili og SOMB, samt medienes fremstilling av dette har skapt en *pedofilidiskurs*. Chas Critcher skriver om denne diskursen i boken *Moral Panics and the Media* (2003), som innebærer et medieysteri, effekten av feilinformasjon og fokuset på enkeltsaker i nyhetsdekning (Ottosen 2008, 73), gjerne ved å spille på nyhetskriteriet om sensasjon (Meyer 2010, 214). Diskursen er sterkt tilknyttet forestillingen om at pedofile er en farlig fremmed som angriper, misbruker og dreper barn (Meyer 2010, 197). En historie professor i kommunikasjonsforskning Jenny Kitzinger (2004, 128) mener er svært populær i mediehusene.

En diskurs er et system av representasjoner som eksisterer i form av bilder, tekst eller sosiale praktiser (Meyer 2010, 198). Massemedia har tradisjonelt sett en tendens til å konstruere sine tolkningsrammer i saker om seksuelle overgrep mot barn under begrepet pedofili (Brown 2013, 131; Angelides 2003, 100). Innenfor denne konteksten blir begrepet brukt til å beskrive problemer knyttet til overgrepsmateriale, sexturisme, overgrep av fremmede og overgrep i barns hjem. I nyere tid blir begrepet også brukt til å beskrive overgrep som skjer på Internett (Brown 2013, 131).

I britisk forskning hevdes det at diskursen er synlig i det avisene fremstiller pedofile som rare og ondskapsfulle av natur. Det er på bakgrunn av dette at pedofile blir ansett som de farligste i vår tid. Særlig språkbruken og begrepsbruken til mediene får skylden for å skape diskursen (Meyer 2010). Kitzinger (2004) har tidligere hevdet at mediene ofte fremstiller seksuelle

overgripere som djevler gjennom overskrifter som inkluderer ordet "menn/mann" beskrevet med; *pedo*, *monster* eller *dyr* (Kitzinger 2004, 127). Pedofili som et konsept i mediefremstillinger er skapt på bakgrunn av en rekke stereotyper som plasserer barnemisbrukeren utenfor samfunnet. En seksuell overgriper kan være hvem som helst, også et respektert medlem i samfunnet, i følge Jenny Kitzinger (2004). Mediene har likevel en tendens til å unngå dette gjennom en presentasjon av seksuelle overgripere som *andre menn*. Critcher (2003, 110) argumenterer for at mediediskursen omkring pedofili er basert på oppfatningen av at overgripere er djevler, som gjør at de fremstilles som "undermennesker som burde fjernes fra samfunnet" (2003, 111). Nyhetsdekningen av SOMB i de britiske avisene *News of The World (NOTW)* og *The Guardian* er gode eksempler på synligheten av disse fremstillingsformene. Anneke Meyer mener her at pedofilidiskursen er synlig på bakgrunn av at avisene konstruerer pedofile som smarte, organiserte og nøye planleggere av sine handlinger, samtidig som de tilsynelatende er vanskelig å fange (Meyer 2010, 202-203). Dette var imidlertid ikke tilfelle i "Jimmy Savile"-saken²⁰, hvor mediene skrev om et respektert medlem i samfunnet, samtidig som saken ble rammet inn som seksuelt misbruk fremfor en sak om pedofili. Pedofilibegrepet ble anvendt av pressen, men ikke i en fremstilling som Jimmy Savile som en *annen mann* (Boyle 2017). Dette viser at overnevnte fremstillingsformer ikke nødvendigvis er normen i mediens dekning av seksualforbrytelser,

Flere hevder at mediens fremstilling av pedofile som monstre, dyr og andre menn har skapt en *moralsk panikk* (Kitzinger 2004, 148; Critcher 2002, 533; Angelides 2003, 79). Langfeldt (2008) mener at dette også er synlig i norske nyhetsmedier. Moralsk panikk defineres som en felles oppførsel karakterisert av sirkulerende rykter som i stor grad overdriver frykt i identifiseringen av avvik, i dette tilfellet pedofile (Schultz 2008, 95). Selv om denne oppgaven ikke har et fokus på skapelsen av moralsk panikk i norske medier, bør det likevel nevnes at pedofilidiskursen blir ansett som en diskurs om moralsk panikk (Critcher 2002). På bakgrunn av dette vil det være mulig å diskutere hvorvidt norske medier skapte hysteri eller frykt i sine fremstillinger av de siktede i "Dark Room"-saken.

Pedofilidiskursens kontekst kan variere ut i fra hvordan ulike nyheter presenteres for offentligheten. Det kan enten være journalister som avslører overgripere, eller historier om

²⁰ Jimmy Savile døde i 2011 og var en tidligere BBC programleder, etter hans død kom det flere beskyldninger om seksuelt misbruk (Smith og Burnett 2018).

overgripere som bruker ny teknologi for å unngå politiets radar (Dark Room) (Meyer 2010, 203). Hovedoppgaven til Resaland (2008) viser at norske medier tidligere har brukt pedofilbegrepet i et stort omfang, og ikke er klar over skillet som eksisterer. Peter Brown mener dette er problematisk, ettersom pedofili er svært distansert fra seksuelle overgrep mot barn (Brown 2013, 132). I det 21. århundret har pedofili som en diskurs utviklet seg til å beskrive en "type" eller "art" av mennesker (Angelides 2005, 273). For å undersøke hvorvidt diskursen er fremtredende i "Dark Room"-saken vil jeg bruke det Peter Brown (2013) mener er viktige kjennetegn for pedofilidiskursen – Anneke Meyers (2007, 70-87) fire konsepter om mediekonstruksjon.

3.3.1 Fire konsepter av mediekonstruksjon

Nyhetenes konstruksjoner av hendelser og fortellinger består av intellektuell bearbeiding av virkeligheten. Produksjonen av nyheter består av vurderinger og valg, vinkler og tolkninger av hvordan de faktiske forholdene kan forstås. Fortellingene blir med andre ord satt inn i en kulturell og samfunnsmessig kontekst (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 24-25). Medienes fortolkninger og informasjonsformidling om seksuelle overgrep mot barn har ved flere anledninger blitt diskutert ut i fra deres fremstillinger av hvorvidt pedofile er kjente eller ukjente, og om de er kategorier eller individer. Anneke Meyer (2007) hevder pedofile er begge deler, da pedofili som begrep både er kategoriserende og universalt. Hun hevder det er fire ulike identifiserbare konsepter som kjennetegner hvordan pressen konstruerer pedofile på bakgrunn av analyser av NOTW og The Guardian (Meyer 2007, 69-87):

1. Pedofile er ondskapsfulle

Paedophiles are constructed through a discourse of evil (Collier 2001; Kitzinger 2004, referert i Meyer 2007, 69)

For å trekke inn eksempel på dette er det relevant å nevne den britiske avisen *News of the World*. Dekningen til denne avisen er preget av at pedofile refereres til som rare, skadelige og ondskapsfulle. Ofte blir pedofile i lys av diskursen om ondskapsfullhet presentert som motsatt av "det gode". Dette skjer gjerne ved at pressen bruker spesielle ord i kategoriseringen av pedofile, for eksempel "djevel", "ond", "uhyre" eller "fordervet".

Et eksempel fra NOTW er det følgende:

For these **evil** perverts there must be no hiding place. (NOTW 16 Juli 2016, i Meyer 2007, 70)

Pressens bruk av adjektiv når de beskriver siktede eller overgripere kan avdekke hvorvidt de fremstilles som ondskapsfulle eller ikke. Slike adjektiver kan settes inn i filosofiske kontekster. Dette er en form for personifisering som kan brukes til å beskrive handlingene til overgriperne. Hvordan dette gjøres varier, samtidig som det ikke alltid er tilfelle. Likevel er et fellestrekk at pedofile karakteriseres som ikke-menneskelige satanistiske dyr (Meyer 2007, 71-72). Meyer (2007) peker for eksempel på at The Guardian ikke i like stor grad som NOTW gjør en slik personifisering. The Guardian faller dermed til dels utenfor kategoriseringen, siden de inkluderte flere standpunkter gjennom en drøfting. Selv om The Guardian produserer ondskapsfulle pedofile, er de i større grad klar over de ulike perspektivene som eksisterer, i følge Meyer (2007). Likevel former dette meninger og syn på problemet, samtidig som det ofte påvirker presentasjonen av problemløsinger (Meyer 2007, 72).

2. Pedofile er perverse

Denne kategorien handler om hvordan pedofile blir konstruert innenfor deres unormale seksuelle fristelser, som gjerne blir ansett for å være et typisk kjennetegn på hvem de er (Meyer 2007, 74).

Som nevnt tidligere har ikke definisjonene av pedofili i denne oppgaven en hensikt av å tilby noen dypere psykologisk forståelse av begrepet. Likevel er det verdt å nevne at pedofil seksualitet gjerne blir knyttet opp til både perversitet og sykdomslære (patologi) som diskurser, som ikke er en del av psyko-medisinsk vitenskap. Begge de nevnte diskursene produserer pedofil seksualitet som unormal og avvikende på ulike måter. Diskursen om perversitet er mer tilknyttet moral, og konstruerer pedofile utelukkende som syke og perverse (Meyer 2007, 74). I følge Anneke Meyer (2007, 75) kan man se denne diskursen om pressen beskriver pedofile som perverse ved å bruke ord som "syk", "ekkel" eller "skammelig". Diskursen om sykdomslære mener Meyer (2007) er mer akseptabel, da pedofili heller klassifiseres som en sykdom som må kureres. Likevel har mediene en tendens til å heller fokuserer på at det ikke finnes noen kur: "en gang pedofil, alltid pedofil". Pedofili vil med andre ord alltid være et problem i samfunnet (Meyer 2007, 77-78).

Pressens konstruksjon av pedofile som perverse kan også konstrueres gjennom detaljerte uttalelser, temaer og holdninger om forståelser av pedofili. Når kunnskap om temaet presenteres på denne måten bidrar det til å forme oppfatninger om at pedofili er en konstant tilstand. Pedofile blir på denne måten konstruert som avvikende fra vanlige kriminelle mennesker. Denne måten å presentere overgrepssproblematikk hevder Meyer (2007) er dypt integrert i samfunnet vi lever i. Figuren "pedofil" blir konstruert som det motsatte av et "uskyldig barn". Barnas uskyldige seksualitet gjør derfor pedofile til unormale perverse mennesker (Meyer 2007, 76-77).

3. Pedofile er voldelige kriminelle

Vold er et viktig kjennetegn for hvordan pressen konstruerer pedofile. Pedofile blir gjerne portrettert som voldelige og destruktive mennesker som er villige til å mishandle og drepe barn til fordel for sine lyster. Et kjennetegn for dette er pressens terminologi i det de beskriver pedofile og deres handlinger, ofte med ord som "angripe", "bortføre", "ødelegge", "voldelige" eller "aggressive" (Meyer 2007, 81-82). Slike fremstillinger mener Meyer (2007, 82) bidrar til en oppfatning om at pedofile i stor grad mishandler barn til de blir traumatiserte. Konsekvensen er at pressen portretterer endeløse overgrepssaker hvor pedofile ødelegger barn:

Their innocence has been lost (Meyer 2007, 83).

Diskursen om vold er meget populær og fremtredende i massemediene i deres forståelse og portrettering av pedofile. Denne typen beskrivelse bidrar til å kategorisere de pedofile som demoner (Meyer 2007, 83-84).

4. Planleggende og organiserte pedofile

Mediene konstruerer pedofile som nøye planleggere av deres handlinger i søket etter barn. De er smarte, tenkende og vanskelige å fange. I likhet med de overnevnte konseptene blir pedofile kategorisert ved å definere typiske kjennetegn for pedofile som en gruppe. Konseptet om planleggende og organiserte pedofile eksisterer med flere variasjoner, men er ofte konstruert i historier om hvordan pedofile er strategiske kalkulerende planleggere (Meyer 2007, 84). Et eksempel på dette er når mediene skriver at pedofile planlegger deres handlinger ned til hver minste detalj. Konseptet omkring dette ses gjerne i bruken av ord som "lokke", "friste" og "lure". Denne typen typologi underbygger at "den pedofile" manipulerer barn til handlinger gjennom fristelse og falske premisser. Pedofildiskursen hevdes innenfor dette konseptet å gi

pedofile to identiteter. De ser ut som vanlige mennesker på utsiden, men på innsiden er de ondskapsfulle (Meyer 2007, 84-85). Dette gjør den pedofile til:

[...] particularly dangerous because it destroys any opportunity for "us" to detect danger visually and protect ourselves, as we do not know who and where danger is. "The pedophile" is in that sense invisible and he flipside is that anyone could be a pedophile (Meyer 2007, 86).

3.3.2 Konstruksjonsanvendning

Peter Brown (2013) mener at rammeverket om en pedofilidiskurs som skissert og forstått ovenfor er fleksibelt. Det er ikke en universal diskurs, men den har likevel mye makt (Brown 2013, 147). Journalister kan presentere overgrepssaker på ulike måter gjennom deres valg av tolkningsrammer, og både Anneke Meyer (2007, 2010) og Peter Brown (2013) peker på at det ofte eksisterer ulike vinklingsvalg i overgrepssaker. Medienes bruk av pedofili som begrep mener Chris Greer (2003) er et tegn på at journalister har vanskeligheter med å komme opp med begreper knyttet til seksuelle overgrep mot barn. Kitzinger (2004, 158) mener det er kritikkverdig at mediene bruker pedofili som begrep på denne måten, da det kan begrense hvordan problemløsninger adresseres av samfunnet. Konseptet om pedofili er med andre ord *misvisende*, ettersom det viser til at overgrep er et problem på individnivå, fremfor et problem av sosial og kulturell kontekst (Kitzinger 2004, 157). Likevel er det fortsatt et fremtredende tekk i nyhetsdekningen at pedofile/overgripere kjennetegnes som mennesker som er annerledes. Peter Brown (2013) mener derfor at pedofilidiskursen heller er en universal diskurs om annerledeshet (Brown 2013, 147).

Diskursen og dens ulike kjennetegn som skissert ovenfor skal anvendes på bakgrunn av at tidligere forskning peker på at pressen vanligvis anvender pedofili som begrep til å betegne de som forgriper seg på barn (Angelides 2005, 276), samtidig som dette også er måten samfunnet forstår pedofili (Goode 2008; Sosial og helsedirektoratet et al. 2003). Anvendelsen av diskursen gjør det mulig å undersøke nyhetsdekningen av "Dark Room" i lys av Langfeldt (2008) og Ottosens (2008) kritikk av tidligere pressedekning av seksuellovbrudd. I oppgavens kontekst vil dette belyses ved å undersøke pressens fremstillinger av overgriperne i "Dark Room"-saken, og eventuelle problemløsninger. Medienes fremstillinger er en viktig del av medienes makt, da fremstillingene kan endre konteksten av hvordan offentligheten forstår et problem (Kitzinger 2004, 78).

Kapittel 4

FORSKNINGSDESIGN

Redegjørelse for metode og analysestrategi

...

In the area of media and communications, what makes framing a useful approach, theoretically and methodologically, is its relevance to news construction and [audience] reception (Touri og Koteyko 2015, 602).

Jeg skal i denne oppgaven anvende kvantitativ og kvalitativ metode for å undersøke pressens generiske og sakspesifikke tolkningsrammer i "Dark Room"-saken fra november 2016 til september 2017. Denne typen analyse vil gi innsikt i valgene og tolkningene som har blitt gjort av journalister i det de gjorde "Dark Room"-saken tilgjengelig for offentligheten (Van Gorp 2010, referert i Touri og Koteyko 2015, 602). Jeg vil nå diskutere og redegjøre for analysestrategien som skal anvendes, før funnene presenteres i neste kapittel.

4.1 Metodetriangulering

Formålet med min avhandling er å avdekke fenomener og eventuelle begreper som beskriver nyhetsdekningen av "Dark Room"-saken. For å besvare problemstillingen er det derfor fruktbart å presentere både kvantitative og kvalitative funn. Flere har påpekt viktigheten av å ikke utelate kvalitative egenskaper i kvantitative innholdsanalyser (Østbye et al. 2013, 208; Grønmo 2010, 209-214). Derfor har jeg valgt å kombinere metodene, såkalt *metodetriangulering*. En allsidig måte å belyse fenomener på (Grønmo 2010, 55-56). I dette tilfellet skal jeg anvende kvantitative analyser før jeg undersøker fenomener jeg finner interessante kvalitativt.

Ettersom dette er et *casestudie*, vil analysen være velegnet for å få generell kunnskap om temaet jeg skal undersøke (Østbye et al. 2013, 236). Casestudier betegnes gjerne som en "intensiv og detaljert studie", i dette tilfellet av nyhetsdekning i en avgrenset periode. Det er vanlig i denne typen studier at det er et bredt spekter av ulike typer data, der man kartlegger egenskaper i ulike enheter (Østbye et al. 2013, 236). Denne oppgaven er en eksplorerende studie, da hovedformålet er å få innsikt om et tema som tidligere er lite undersøkt i norsk medie- og kommunikasjonsforskning. Formålet er å beskrive "Dark Room"-saken, samtidig som jeg

ønsker å belyse viktige fenomener i sakens kontekst. Avslutningsvis vil denne typen studie muliggjøre en systematisk beskrivelse (Østbye et al. 2013, 237), samtidig som metoden som presenteres i dette kapittelet kan bidra til å utvikle nye og potensielt bedre verktøy for rammeanalyse i nyheter om seksuelle overgrep.

Innenfor medievitenskapen sikter kvantitative metoder mot tallmessige beskrivelser av et materiale (Østbye et al. 2013, 236), mens den kvalitative vil muliggjøre en nærlesning av interessante funn og tendenser (Østbye et al. 2013, 62). Sistnevnte gjør det mulig å si noe om hvilken sammenheng ulike begreper settes inn i, for eksempel "pedofil/pedofili" som ikke kan beskrives tallmessig da begrepets kontekst er sentralt for å si noe om forståelsen av det. En kvalitativ metode er derfor nødvendig for å kunne fortolke det latente innholdet i tekstene. Den kvalitative analysen er et tilskudd til den kvantitative, da den bidrar til å skape forståelse av de kvantitative resultatene (Grønmo 2010, 211).

Denne typen triangulering er en dynamisk prosess (Touri og Koteyko 2015, 602), som er nødvendig når sakspesifikke- og generiske tolkningsrammer kombineres gjennom det Claudia Kozman (2017, 780) kaller "a hybrid approach to framing". Sakspesifikke rammer analyseres gjerne "med et åpent sinn" for å vurdere hvilken sammenheng ulike elementer i nyheter settes innunder (Allern 2015, 191). Dette gjøres på en mer kvalitativ måte og vil avdekke hvordan avisene beskriver "Dark Room"-saken. Denne strategien gjør det mulig å undersøke "Dark Room" i detalj. Den kvantitative tilnærmingen til generiske rammer er en mer systematisk plattform. Den muliggjør sammenligning av problemer, temaer og vinklinger for å avdekke spredning og forekomst av gitte rammer gjennom en deduktiv tilnærming. Jeg gjør dette for å unngå problemer knyttet til liten konsensus i hvordan rammeanalyser gjennomføres i ulike studier (Touri og Koteyko 2015, 602). Tilnærmingen møter dessuten utfordringene Beyer (2010) mener tidligere rammeanalyser har hatt, som nevnt i forrige kapittel. Min tilnærming inkluderer dermed operasjonaliseringen av Semetko og Valkenburgs (2000) rammevariabler og Beyers (2010) forslag til forbedring av disse. Denne tilnærmingmåten gjør det mulig å forstå "Dark Room"-saken på bakgrunn av tidligere og kommende empiri, samtidig som analysen inkluderer flere elementer ved å anvende to tilnærmingmåter. Tilnærmingmåten gjør det mulig å identifisere forekomsten av gitte rammer, samt om det er en episodisk eller tematisk nyhetsfremstilling. Identifikasjonen av potensielle sakspesifikke rammer gjør det mulig å vurdere hvordan elementer blir presentert av pressen, og om funnene står i sammenheng med forekomsten av generiske rammer.

4.2 Kvantitativ innholdsanalyse

For å besvare problemstillingen må jeg avdekke tendensene i pressens dekning av "Dark Room"-saken. Jeg har derfor valgt å anvende *kvantitativ innholdsanalyse* til dette. Metoden tillater en systematisk innsamling av et større tekstutvalg, og kan brukes for å si noe om den overordnede meningen i nyhetsartiklene som skal analyseres (Østbye et al. 2013, 62-63; Grønmo 2010, 193). Denne arbeidsmetoden knyttes tradisjonelt sett til samfunnsvitenskap, men brukes også av humanistiske medieforskere (Østbye et al. 2013, 209). Den er svært fruktbar hvis det er et ønske å finne strukturer i et materiale (Østbye et al. 2013, 161), altså:

[...] dataregistrering og analyseteknikker som søker mot en systematisk, objektiv og kvantitativ beskrivelse av innholdet i et budskap (Østbye et al. 2013, 208).

4.2.1 Kvantitativ analysestrategi

Kvantitativ innholdsanalyse krever predefinerte prosedyrer for å kunne gjennomføres, derfor må jeg som forsker formulere regler for hvordan avisartiklene skal behandles (mer om utvalg senere). Disse reglene må være en del av et strukturert skjema som er utviklet på bakgrunn av det som skal analyseres, før analysen finner sted. Dette kalles et kodeskjema, og inneholder en rekke kategorier og variabler. Registreringen av data består av å tildele en verdi for hvilke spørsmål som er aktuelle for den nyhetsartikkelen som analyseres (Grønmo 2010, 193). Dette gir en tellbar oversikt over hvilke faktorer som er viktige for pressen. Nyhetstekstene jeg skal analysere vil gjennomgå med et overordnet fokus på generiske tolkningsrammer, episodiske og tematisk innramming, samt utvalgte hovedtemaer for sakspesifikke rammer og begreper. Sistnevnte gjør det mulig for meg å si noe om betydningen av ord, uttrykk og formuleringer i pressedekningen i kombinasjon med kvalitative metoder. Dette kan bidra til å avdekke det latente innholdet i nyhetstekstene.

4.2.2 Operasjonalisering: Generiske- og sakspesifikke variabler

For systematisk innsamling av materiale er det et krav at variablene må operasjonaliseres på bakgrunn av problemstillingen. Variablene vil derfor være egenskapene som skal analyseres. De ulike verdiene vil derfor være kjennetegnene for de ulike rammene; sakspesifikke og generiske, episodiske og tematiske²¹. Dette forutsetter kjennskap til hvilke rammer som sannsynligvis finnes (Allern 2015, 191), som i denne oppgaven tar utgangspunkt i det teoretiske

²¹ Se vedlegg 1 for kodebok

rammeverket, tidligere forskning på nyhetsmedienes dekning av SOMB og artiklene i utvalget. Denne tilnæringsmåten er deduktiv og fruktbar i for et stort utvalg, og vil gjøre det mulig å oppdage forskjeller og likheter mellom avisene (Semetko og Valkenburg 2000, 95). De definerte variablene sikter på å besvare spørsmål om "hvordan" "Dark Room"-saken ble dekket, og defineres dermed som en *tendensanalyse* (Østbye et al. 2013, 217).

Generiske tolkningsrammer

For å måle og avdekke generiske tolkningsrammer vil jeg inkludere en serie av totalt 16 spørsmål på bakgrunn av Semetko og Valkenburg (2000) som beskrevet i forrige kapittel. Det er vanlig å skille generiske tolkningsrammer mellom episodisk og tematisk innramming, dette vil undersøkes gjennom syv ulike spørsmål utviklet på bakgrunn av Beyer (2012). Innenfor oppgavens kontekst vil nyhetene bli betegnet som *episodiske* hvis de fokuserer på antall ofre, deres situasjoner eller om det er et særlig preg av enkelthendelser. Tematisk innramming vil på sin side være nyheter som skriver om bakgrunnen til politietterforskningen, statistikk om temaet, eller om de adresserer den større sammenhengen av seksuelle overgrep mot barn. Disse spørsmålene blir besvart med graderte skalaer, altså tilstedeværelsen mellom 1-4, der 4 indikerer at gitte spørsmål er dominerende.

Saksspesifikke tolkningsrammer

For å identifisere saksspesifikke rammer har det blitt utviklet operasjonaliserte kategorier for å avdekke mulige hovedtemaer i nyhetsdekningen. Kategoriene har blitt utviklet på bakgrunn av tidligere forskning på nyhetsdekning på SOMB. Inspirasjonen er i størst grad hentet fra J. Thakker og R. Durants (2006) studie av nyhetsdekningen av seksuelle overgrep i New Zealand i 2003, samt nevnte verk av Sarah D. Goode (2008, 2010, 2011). Utviklingen av kategoriene innenfor saksspesifikke rammer er også et resultat av at artiklene i utvalget ble lest før analysen fant sted. Denne arbeidsmetoden blir ansett for å være nyttig når man ønsker å diskutere mulige rammer i nyhetsdekning (Touri og Koteyko 2015, 603). På bakgrunn av utvalget og den tidligere forskningen har det blitt utviklet 8 ulike spørsmålsvariabler for saksspesifikke rammer²². Disse variablene blir besvart med *ja*, *nei* eller *delvis*. Dette vil gi en tellbar oversikt over hvilke temaer som er mest fremtredende i dekningen, og vil gjennom kvalitativ nærlesning gjøre det mulig å diskutere om det eksisterte saksspesifikke rammer i "Dark Room"-saken.

²² Se vedlegg 1: "Hovedtemaer i dekningen, potensielle saksspesifikke rammer"

Ettersom kodingen av disse hovedtemaene sikter på en diskusjon har jeg ikke sett det nødvendig å anvende graderte skalaer, da tendensene uavhengig av tilstedeværelse er interessante.

4.3 Kvalitativ nærlesning

Ulike kvalitative tilnærminger blir gjerne betegnet som *tekstanalyse* av ulike typer medietekster. Denne metoden har et utspring fra flere humanistiske tradisjoner, for eksempel hermeneutikk og diskursanalyse. Tekstanalyse kan i humaniora bidra til å belyse og besvare ulike problemformuleringer. Tradisjonen er fleksibel, og man velger en tilnærming egnet til å belyse de aspektene man ønsker å undersøke (Østbye et al. 2013, 62). Å skaffe relevant informasjon utover en kvantitativ datainnsamling har blitt gjort mye tidligere (se Pettersen 2009; Iversen 2008; Ragners 2003 og Pettersen 2009 referert i Tjora 2017), og kan bidra til å belyse aspekter som ellers ikke er tilgjengelig (Tjora 2017, 188-189). Med tanke på den kvalitative metodens formål i denne oppgaven har analyse av visuelle virkemidler, som for eksempel bilder, blitt utelatt. Bakgrunnen for dette valget er oppgavens omfang, samtidig som det er tekstenes uttrykk som er sentralt for oppgavens problemstilling. Det kvalitative i denne oppgaven sikter på en forståelse av *hvordan* (uttrykk) noe fremstilles i nyhetstekstene, og ikke hva tekstene sier (innhold). Ettersom sistnevnte ikke er formålet er det heller ikke nødvendig eller et krav om at audiovisuelle elementer inkluderes (Østbye et al. 2013, 63).

I kvalitative analyser er en utbredt avgrensingsstrategi å anvende casestudier i datainnsamlingen. Altså det denne oppgaven er, en studie med forankring i det virkelige liv – som det er viktig at blir tatt hensyn til (Østbye et al. 2013, 236). Det kreves derfor en *symptomal* lese måte; en *objektiverende* tilnærming der artikler studeres gjennom nærlesning (Østbye et al. 2013, 211, 76). Denne lese måten forstår tekster som "formidlere av betydninger som produsenten ikke har oversikt over eller ikke er seg bevisst". Dette kan for eksempel være normer og forestillinger (Østbye et al. 2013, 211, 76), i denne oppgaven er dette særlig sentrert rundt begrepsbruk og forståelse av konteksten til SOMB. Som nevnt ved flere anledninger er samfunnets oppfatning av seksuelle overgrep svært knyttet til tanken om *pedofili*. Det vil derfor ikke være mulig å studere tekstene objektivt, da dette må tas hensyn til. Dette gjør det mulig å avdekke sosiale motsetninger og diskutere deres samfunnsmessige grunnlag. Den symptomale lese måten er sentral i en medievitenskapelig innholdsanalyse etter dens utvikling på 1970-tallet (Østbye et al. 2013, 76). Lese måten vil gjøre det mulig å diskutere hovedtrekkene

i dekningsen av «Dark Room»- saken, samtidig som det gir innsikt til hvilken kontekst enkelte begreper settes inn i.

4.3.1 Kvalitativ analysestrategi

Dokumentene som skal analyseres gjennom en kvalitativ tilnærming er i denne oppgaven et utvalg av nyhetsartikler. Disse artiklene er *casespesifikke* (Tjora 2017, 183), og deres formål er å formidle informasjon om overgrepssaken til offentligheten. Jeg skal i den kvalitative delen av oppgaven forsøke å få innblikk i sammenhengen mellom tekst og virkelighet. Denne arbeidsmåten kan kalles *diskursanalyse*, ettersom det er strukturene i tekstene og formene av språkbruk i konteksten av overgrepsproblematikk jeg skal undersøke. Som en tilnærming til metode handler det overnevnte om å skape forståelse av virkeligheten gjennom tekst, og hvordan det kan forme samfunnets forståelse av hva seksuelle overgrep mot barn innebærer (Tjora 2017, 182-183).

Nærlesning kan bidra til å skape større innsikt i av hva de generiske rammene består av, da resultatene til datainnsamlingen kun gir en oversikt. Den kvalitative analysen har derfor som formål å skape mer dybde og bedre forståelse av de mest fremtredende aspektene. En tilnærming til nærlesning er å fokusere på hva tekstene inneholder (Lindsay 2003, 94-95), og det er det jeg skal gjøre i denne oppgaven. Nærlesningen er nært beslektet med diskursanalyse, men jeg vil ikke anvende diskursanalytiske teorier i analysen. Dette er ikke nødvendig da funksjonen til innholdet og hvordan dette formidles er det interessante. Metoden er ikke objektiv, og derfor en symptomal lese måte er nødvendig. For å kunne si noe om sammenhengen elementer settes inn i kreves det en subjektiv vurdering. Denne vurderingen vil imidlertid springe ut fra begrepsavklaringen i kapittel 1, og er derfor ikke totalt avhengig av mine følelser og erfaringer. Bakgrunnen for at jeg har valgt denne tilnærmingen er fordi jeg ser det nødvendig å belyse de aspektene som er sentrale for blant annet forståelsen av SOMB og pedofilidiskursen – og dette er ikke mulig å belyse gjennom tellbare variabler.

4.3.2 Utvalg

Utvalget i denne oppgaven er aviser. De tilbyr viktig kunnskap til samfunnet, samtidig som de forteller om noe som har skjedd og gir innblikk i hvordan hendelsene blir forstått i samtiden (Østbye et al. 2013, 56). Papiraviser er et tradisjonelt nyhetsmedium, og de fungerer derfor som

dagsorden-settere, samtidig som de er representative for andre medieformer (Kozman 2017, 782).

Utvelgingen av analyseenheter er gjort etter det som kalles *kvoteutvelging*, da det har blitt tatt hensyn til kategoriene som skal analyseres, samtidig som antall enheter har blitt begrenset (Grønmo 2010, 99). Jeg har valgt å analysere de fem papiravisene med størst opplag i 2016; Aftenposten, Adresseavisen, Bergens Tidene – BT, Dagbladet og Verdens gang - VG, som heretter faller innunder betegnelsen *pressen*. Disse avisene representerer forskjellige journalistiske tradisjoner, samtidig som de anses som rollemodeller for andre aviser (Allern 2001, 74).

Aftenposten ble grunnlagt i 1860, og eies i dag av Schibsted, som også eier VG og Bergens Tidende (Brurås 2012, 107). Historisk sett ble Aftenposten regnet som en borgerlig avis, og i følge dem selv har de i dag en liberalkonservativ profil. Avisens mål er å gi en helhetlig forståelse og oversikt over dagens nyheter syv dager i uken (Brurås 2012, 122). Adresseavisen og Bergens Tidene (BT) er storbyaviser, og begge anses for å være kvalitetsaviser. Sistnevnte gir ut avis seks dager i uken, mens Adressa gir ut syv. Adresseavisen ble grunnlagt i 1767, og eies av Polaris Media ASA. Den har en konservativ profil og har et engasjement for næringsliv og institusjoner i Trondheim (Allern 2001, 73). BT ble grunnlagt 1868, er den største avisen utenfor Oslo. I motsetning til Adressa og BT, er Dagbladet og VG ansett for å være tabloide aviser. Begge avisene gis ut syv dager i uken, og lever av løssalg. VG ble grunnlagt i 1945 og Dagbladet i 1869 (Allern 2001, 73; Olsen 2012, 70). For publikum har Dagbladet lenge vært kjent for sin tabloide innpakning av viktige og kommersielle saker (Olsen 2012, 71), og eies i dag av Aller media. VG er den største riksdekkende tabloidavisen, og blir ansett for å være svært innflytelsesrik (Allern 2001).

Utvalget kan defineres som et *strategisk utvalg*, da det er blitt gjort systematiske vurderinger av disse avisene ut i fra relevans og interesse for oppgavens problemstilling (Grønmo 2010, 88). Hensikten med dette casestudiet er å utvikle en helhetlig forståelse (Grønmo 2010, 90) av hvordan "Dark Room"-saken ble dekket i november 2016 til september 2017. Bakgrunnen for denne tidsperioden er pressekonferansen Bergenspolitiet inviterte til i november. Et naturlig valg ettersom det var på dette tidspunktet saken ble kjent for pressen, samtidig som etterforskningens ettervirkninger fortsatt var synlig i september 2017 (mtp. nye mistenkte, arrestasjoner og domfellelser).

Figur 3: Oversikt over utvalget og deres opplagstall i 2016 (Medienorge 2016).
Tabell inspirert av Sigurd Allern (2001).

Avis	Opplag	Type
Aftenposten	1 216 000	Riksdekkende
Adresseavisen	141 000	Storbyavis
Bergens Tidene	138 000	Storbyavis
Dagbladet	524 000	Riksdekkende
Verdens Gang	1 085 000	Riksdekkende

4.3.3 Krav og avgrensning for den kvalitative nærlesningen

I tillegg til å skape forståelse av konteksten av enkelte begreper og fenomener vil den kvalitative nærlesningen avdekke sakspesifikke rammer. For å sikre at jeg finner valide rammer vil det bli tatt utgangspunkt i Cappella og Jamieson (1997) kriterier for hver enkelt ramme: For det første må nyhetsrammen ha identifiserbare konseptuelle og språklige kunnskaper; for det andre må den regelmessig observeres i den journalistiske praksisen; for det tredje må rammen være utelukkende og skille seg fra andre rammer; tilslutt må den være valid (de Vreese 2005, 53-54). Disse kravene faller innunder den tidligere nevnte definisjonen av saksspesifikke rammer; *definisjoner, årsaker, evalueringer og løsninger*. En kombinasjon av disse kriteriene vil bidra til at rammene som identifiseres er valide og kan brukes til å besvare problemstillingen. Disse kriteriene vil brukes i kombinasjon med J.W. Tankard's (2001, referert i Johnson-Cartee 2005, 173) mekanismer for å undersøke rammer gjennom kvalitativ nærlesning. Her vil jeg se på overskrifter, innledning, utvalget av kilder og deres sitater, før jeg ser på konkluderende standpunkt i de gitte artiklene. Dette er en strukturert måte å jobbe på, og vil i følge Tankard (2001) bidra til rammeidentifikasjon (Johnson-Cartee 2005, 173).

Det vil ikke være mulig å inkludere alle artiklene i utvalget i identifiseringen av sakspesifikke rammer. For å avgrense omfanget av artikler som skal analyseres for sakspesifikke rammer, har jeg valgt å undersøke artikler publisert påfølgende uke etter politiets pressekonferanse på bakgrunn av tilstedeværelsen av generiske rammer. Det var denne pressekonferansen som gjorde saken tilgjengelig for nyhetsmediene, og i påfølgende uke ble det skrevet flest artikler. En forventning er da at det eksisterer et godt nok utvalg for å belyse rammene utover den tellbare oversikten. Denne avgrensningen har resultert i at følgende artikler har blitt lest:

Figur 4: Oversikt over artikler for kvalitativ nærlesning

Artikler med tilstedeværelse av moral	
<i>Avis</i>	<i>Tittel/Overskrift</i>
Aftenposten	Det verste man kan gjøre er å lukke øynene og si: nei, dette orker jeg ikke forholde meg til!
BT	Det mørke nettet
Dagbladet	Internett har senket terskelen

Artikler der ansvarsrammen er tilstede	
<i>Avis</i>	<i>Tittel/Overskrift</i>
Aftenposten	Flere Dark Room-siktede er tidligere overgrepssømt
BT	Aksjonerte mot politimann og sønnen hans
Dagbladet	De groteske samtale
VG	Politiet har siktet 51 norske menn. Flere er velfungerende ressurser i nærmiljøet.

Artikler med en overordnet konfliktorientering	
<i>Avis</i>	<i>Tittel/Overskrift</i>
Aftenposten	Politikere, jurist og førskolelærere blant de siktede
BT	Far suspendert fra politiet - sønnen fengslet i fire uker
Dagbladet	Kripos-filter stopper 15 000 overgrepssøk hver dag

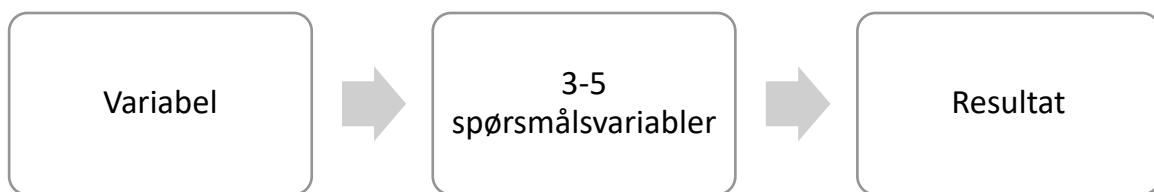
Artikler som domineres av den menneskelige-interesserammen	
<i>Avis</i>	<i>Tittel/Overskrift</i>
Adressa	Overgrepssak har opphav i Trøndelag
Aftenposten	Avdekket 34 nye overgripere på Romerike
BT	De siktede kan være hvem som helst
Dagbladet	Fantaserte om å ha sex med egne døtre
VG	Slik rullet de opp pedofili-nettverket

På bakgrunn av avgrensningen, har Adressa med sitt fåtall av artikler (N=4), kun blitt inkludert en gang i den kvalitative nærlesningen. Adressas artikkel har liten grad av tilstedeværelse av alle rammene unntatt den menneskelige-interesserammen, som har stor tilstedeværelse. Har en avis flere artikler som kvalifiserer for en gitt ramme er de blitt valgt ut fra hvor nærme de er skrevet etter pressekonferansen. Har en artikkel stor tilstedeværelse av flere rammer har det så

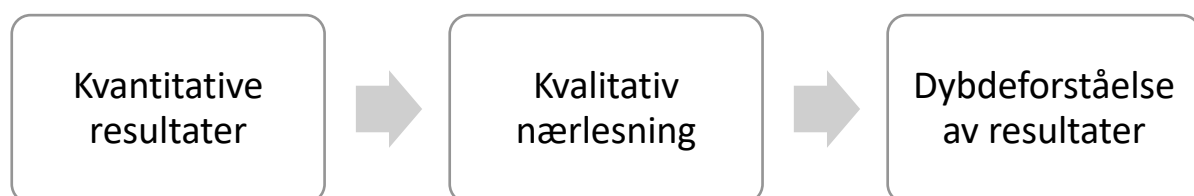
godt som mulig blitt forsøkt å velge en annen artikkel med samme grad av tilstedeværelse, målet med dette er at en artikkel blir unik for den gitte ramme.

4.4 Et sammensatt forskningsdesign

Jeg har frem til å nå gjennomgått denne oppgavens tilnæringsmåte til kvantitativ og kvalitative metode. Det er ved flere anledninger nevnt hvordan disse skal arbeide sammen for å besvare problemstillingen. Nedenfor følger en illustrasjon av hvordan den kvantitative metoden fungerer:

En variabel utgjør en generisk ramme, for eksempel konfliktrammen. Denne besvares deretter med ulike spørsmål for å måle tilstedeværelsen av konfliktraspekter. Dette er grunnen til at kodeboken består av totalt 46 ulike spørsmålsvariabler. Imidlertid er ikke datainnsamlingen så omfattende som summen av variabler indikerer, da flere av variablene er avhengige av hverandre for å gi et svar. Hver enkelt spørsmålsvariabel, utenom ja/nei spørsmål er kodet med graderte skalaer. Dette gjør det mulig å fange opp tendenser, ettersom jeg bruker graden av tilstedeværelse som mål. Jeg har valgt å bruke slike skalaer for å forbedre den kvantitative innholdsanalysen etter forslag fra Audun Beyer (2010), samtidig som det er mest fruktbart på bakgrunn av oppgavens problemstilling. Når en nyhetsartikkel er kodet etter hvilke generiske tolkningsrammer den består av, vil den kvalitative nærlesningen videre bestå av å lese et utvalg av artikler for å undersøke hva rammen besto av. Dette gjør det mulig å diskutere tendensene som eksisterer innenfor de ulike rammene:

Nærlesningen gjør det altså mulig å få større forståelse av resultatene fra den kvalitative datainnsamlingen. Dette er et sammensatt forskningsdesign, ettersom jeg avslutningsvis i analysen vil koble sakspesifikke rammer opp mot generiske tolkningsrammer – en hybrid tilnærming.

4.4.1 Gjennomføring

Innsamlingen av nyhetsartikler har blitt gjennomført ved å bruke Retriever/Atekst. Jeg anvendte søkeordet "Dark Room", og endte opp med rundt 180 nyhetsartikler fra perioden november 2016 til september 2017. Disse ble lest, og det ble tydelig at søkeordet hadde resultert i mange nyhetsartikler som ikke var direkte tilknyttet overgrepssaken. Flere av artiklene som ble utelatt nevnte eksempelvis saken ved å skrive at siktelsen/saken ikke er tilknytning til "Dark Room"-komplekset. Selv om disse er utelatt, indikerer de likevel at "Dark Room"-saken hadde en stor gjennomslagskraft.

Da lesningen går etter skjønn har artikler som ikke nevner "Dark Room" mer enn to ganger blitt utelatt (med unntak av notiser). Totalt har jeg kodet 101 nyhetsartikler ved hjelp av programmet SPSS 24 og 25, hvorav 82 av disse artiklene hadde direkte tilknytning til "Dark Room"-saken. Noen saker nevnte "Dark Room"-saken to ganger uten at artikkelen faktisk handlet om etterforskningen og/eller dens ettervirkninger, disse ble kodet med delvis relevans for saken. Variablene i kodeboken ble også tilpasset datamaterialet etter denne gjennomgangen. Et resultat av dette var å utelate den økonomiske konsekvensrammen – da denne ikke var tydelig i noen av artiklene. Dette resulterte dermed i noe raskere koding, ettersom jeg fortsatt satt igjen med 46 ulike variabler. Moralrammen krevde på sin side ytterligere tilpasning før analysen. Tilstedeværelsen av moral vil variere ut i fra hvem som leser artiklene. Derfor ble moralrammen operasjonalisert med klare kriterier for vurdering av dette i kodeboken i et forsøk på en mer reliabel og objektiv koding. Dette kommer jeg tilbake til senere i oppgaven. For at en artikkel skal kunne inneholde moralsk mening i stor grad kreves det mangel på journalistisk objektivitet, referanser til moralitet, gud og spesifikke beskrivelser av hvordan man skal oppføre seg. For eksempel en intervjuperson som representerer en gitt moralsk synsvinkel (Allern 2015, 193). Eller konstruksjon av overgriperne som syke og/eller perverse, som kan gjøres ved å bruke barn som eksempler. Imidlertid var det ingen av artiklene i utvalget som tilfredstilte alle disse kravene.

Beyer (2010) foreslår i sin artikkel: *Hvordan studere generiske tolkningsrammer* at man skal regne ut totalsummen av variablene innenfor en gitt ramme. Graden av tilstedeværelse har blitt besvart med (1) ikke tilstede, (2) i liten grad, (3) i noen grad, og (4) i stor grad. Høyere poengsum betyr derfor større tilstedeværelse. Konfliktrammen er eksempelvis målt med tre ulike spørsmål, der høyeste poengsum er 12. Denne poengsummen skal deretter deles på den

høyest mulige summen av poeng i hver enkelt ramme for å få en standardisert verdi mellom 0 og 1. Rammene er ikke utelukkende variabler, og en artikkel kan derfor ha poeng som kvalifiserer til alle rammer. 82 artikler er et lite datamateriale, og befinner seg i skillet mellom kvalitativ og kvantitativ. Derfor har det ikke vært nødvendig å arbeide ut i fra statistiske analysemetoder. Fordelingen og forekomsten av rammer er derfor gjengitt med prosent videre i oppgaven. Innenfor hver avis har det blitt anvendt summering og prosentfordeling, mens det på tvers av aviser har blitt brukt gjennomsnittsfordelinger. Ofte er gjennomsnittsfordelinger sensitive for ekstreme verdier (Østbye et al. 2013, 174), men siden det er fraværende i dette datasettet vil det være en hensiktsmessig metode. Gjennomsnitt er et godt mål som er mye brukt fordi det danner et viktig grunnlag for videre diskusjon (Østbye et al. 2013, 174). Likevel har jeg gjort slik som Beyer foreslår, og velger derfor å legge ved resultatene av dette for å vise hvordan denne prosessen fungerte for mitt datamateriale. Dataene som presenteres i tabellen nedenfor er gjennomsnittsverdien for tilstedeværelsen av hver ramme i alle analyserte artikler (N=101), tallene i parentes representerer standardavviket. Utformingen og presentasjonen i tabellen er inspirert av Claes de Vreese (2005).

Tabell 1: Funn gjengitt med statistiske analysemetoder

Avis	Konflikt-ramme	Moral-ramme	Ansvarsramme	Menneskelig interesseramme
Adressa (N=17)	.65 (.20)	.37 (.07)	.47 (.17)	.58 (.09)
Aftenposten (N=10)	.34 (.12)	.41 (.14)	.55 (.13)	.67 (.16)
BT (N=59)	.52 (.19)	.42 (.13)	.47 (.09)	.63 (.17)
Dagbladet (N=13)	.49 (.18)	.47 (.12)	.52 (.13)	.69 (.16)
VG (N=12)	.42 (.18)	.35 (.06)	.41 (.11)	.56 (.17)

Siden det har blitt anvendt graderte skalaer kreves det noen/stor tilstedeværelse av en ramme i en artikkel for å si om den dominerer eller ikke. Hver artikkel har fått en poengsum som indikerer tilstedeværelsen av hver ramme. Om en ramme i liten grad oppfyller tilstedeværelse, har de blitt ansett for å være fraværende. Poengsum som tilsvarer "i liten grad" viser imidlertid at artikkelen har egenskaper til den gitte rammen, men at den er ikke dominerende. Her er den kvalitative nærlesningen nyttig, ettersom den kan identifisere aspektene som ikke gir merkbart utslag tallmessig.

4.6 Designets kvalitet

For å diskutere kvaliteten på forskningsdesignet vil jeg nå belyse metodiske utfordringer, samtidig som reliabilitet, validitet og generalisering vurderes.

4.6.1 Metodiske utfordringer

Siden jeg skal studere tolkningsrammer kommer jeg ikke utenom å måtte fortolke nyhetssakene. Fortolkningen av nyhetssakene skaper utfordringer i bruken av kvantitativ innholdsanalyse, da dynamikken mellom fortolkning og objektivitet kan bli et problem (Østbye et al. 2013, 208). Østbye et. al (2013) skriver om denne problematikken. Kvantitative innholdsanalyser søker ofte etter latente (underliggende) former og meninger i tekster. Medievitenskapen godtar dette, ettersom alle budskap må fortolkes for å bli forstått av publikum, inkludert meg som forsker. Tekster består av mangetydighet, og derfor kreves det en viss fortolkning (2013, 210-211). Denne oppgaven studerer noe konkret, og metoden anvendes for å avdekke den kvantitative forekomsten av tolkningsrammer i nyhetsartikler om "Dark Room"-saken. Problemene som har blitt nevnt er løst ved å kombinere den systematiske datainnsamlingen med kvalitativ nærlesning.

Et problem som er verdt å nevne i denne oppgaven er utfordringer knyttet til datainnsamlingen. Det er et typisk problem at ulike kodere kan oppfatte kodeboken og variablene ulikt. For å møte dette ble det gjennomført en test av kodeboken, for deretter å forbedre den på bakgrunn av gjennomlesningen som ble gjort. Det var på dette tidspunktet den økonomiske konsekvensrammen ble utelatt, samtidig som bedre instruksjoner om moralrammen ble utformet før analysen ble gjennomført. Et potensielt resultat av denne operasjonaliseringen er en mer pålitelig koding. Videre må det stilles krav til at koderne har kontekstuell forståelse av de tekstene som skal analyseres. For å gi dette vil det bli gitt informasjon om tekstene og deres sosiale funksjon. Innsikt i tekstene og meningen med de er ofte en forutsetning for å klare å tolke innholdet på en fullverdig måte (Grønmo 2010, 199-200).

4.6.2 Reliabilitet

Reliabilitet defineres som "graden av samsvar mellom ulike innsamlinger av data om samme fenomener basert på samme undersøkelsesopplegg" (Grønmo 2010, 222). Tradisjonelt er reliabilitet er viktig kriterium når man skal vurdere datakvaliteten i ulike studier på en kritisk og grundig måte (Grønmo 2010, 224). En måte å måle reliabilitet på er gjennom

intersubjektivitet/interkoderreliabilitet. I denne oppgaven gjør dette det mulig å regne ut samsvar mellom de ulike variablene mellom ulike kodere (Østbye et al. 2013, 221). Det har blitt gjennomført en interkoderreliabilitetstest av 10 tilfeldige artikler skrevet påfølgende uke etter pressekonferansen. Bakgrunnen for dette valget var at det i denne perioden var flest skrevne artikler, noe som resulterer i et noe mer variert utvalg. Det har blitt kodet to artikler fra hver avis. Disse artiklene var det en person kjent med oppgaven og dens tema som kodet. Vedkommende fikk nøye instruksjoner om variablene og de ulike temaene de dekker. De variablene som undersøker spesifikke ord og begreper har blitt utelatt for raskere koding i denne testen, da det ikke forventes variasjon mellom disse. Jeg forventer med mitt datamateriale høy reliabilitet, da undersøkelsesopplegget er utformet for dette prosjektet på en systematisk måte (Grønmo 2010, 221).

Strategien jeg har brukt for å måle tilstedeværelsen av rammer er det ingen reliabilitetskoeffisient som tar hensyn til. Beyer (2012) diskuterer dette i sin doktoravhandling, og foreslår *Krippendorffs alpha*. Likevel argumenterer Beyer (2012) for at dette er en vanskelig og tidkrevende prosess. Etersom det ikke finnes noen fasit på hvilken reliabilitetskoeffisient som burde anvendes i bruken av graderte skalaer (Beyer 2012, 80), har jeg valgt å bruke *Cronebach's Alpha*. Det eksisterer en forventning om høy interkoderreliabilitet i dette prosjektet sammenlignet med Semetko og Valkenburgs (2000) studie av tolkningsrammer, ettersom det har blitt anvendt graderte skalaer fremfor dikotome variabler (Beyer 2012, 77-78). Beyer (2012, 81) peker også på denne forbedringen i sin avhandling:

Dersom to kodere er uenig om egenskapen er tilstede eller ikke på en dikotom variabel, er det mitt argument at dette representerer et langt større problem i forhold til reliabilitet, og dermed i forhold til hvor valid undersøkelsen er.

Interkoderreliabiliteten ble i denne oppgaven utregnet ved å manuelt summere poengsummen i Excel for hver ramme i hver artikkel (eks, $\text{konflikt} = k_1 + k_2 + k_3$) hos hver koder. Mitt datamateriale er dog ikke så omfattende, noe som gjør det mulig å anvende denne metoden. Om materialet hadde vært større, ville dette tatt mye tid – og derfor er det trolig mer fruktbart å anvende en annen type tilnærming til reliabilitet i mer omfattende datainnsamlinger. Verdiene ble etter summeringen overført til SPSS, hvor *Cronebach's Alpha* automatisk ble regnet ut. Dette ga en reliabilitet på 0,967 i kodingen av de generiske variablene. Dette indikerer at kodingen av materialet befant seg nære hverandre på skalaen. Samsvaret i kodingen indikerer at det er blitt gjennomført reliabel koding. Vurderingen av datamaterialet er relativt likt, selv

om det er manifest innhold og fremstillingsform som er hovedfokuset i analysen. Morallrammen, som nevnt tidligere, ble operasjonalisert før datainnsamlingen. Reliabilitetstesten viser at dette var effektivt, da det ikke var store variasjoner mellom hver koder. Testen som har blitt gjennomført indikerer derfor at det er liten variasjon i forhold til metode. Variasjonene som eksisterer reflekterer imidlertid forskjeller mellom enhetene som har blitt analysert (Grønmo 2010, 220).

4.6.3 Validitet

Validitet refererer til "datamaterialets gyldighet i forhold til de problemstillingene som skal belyses" (Grønmo 2010, 231). Denne kan være lav selv om det er høy reliabilitet og pålitelige data. Validitet omhandler flere aspekter i datainnsamlingen, og derfor har begrepet et stort omfang. Dette kan måles gjennom det som gjerne defineres som *åpenbar validitet*, altså trekk ved datamaterialet som er åpenbare både for forskeren og for andre. Om det er tilfelle at datamaterialet ikke treffer gitt problemstilling vil dette resultere i lav validitet (Grønmo 2010, 231). Den kvantitative innholdsanalysen har ulike formål, og om de fenomenene som kartlegges lar seg presist definere kan det gi valid og reliable koding (Østbye et al. 2013, 209). Imidlertid eksisterer det ikke noe mål som kan si noe om hvorvidt innholdskategoriseringen samsvarer med virkeligheten (Østbye et al. 2013, 221). Likevel kan man gjennom definisjonene i kodeboken skape samsvar i datamaterialet, og dette vil gi *definisjonsmessig validitet*. Altså operasjonaliseringen av begreper mot hva som er hensikten å studere (Grønmo 2010, 232), i dette tilfellet medieinnhold. Dette er et krav for å kunne si noe overnevnte (Østbye et al. 2013, 216). Høy validitet vil derfor forutsette at hvert begrep er operasjonalisert på en treffende måte i anvendelsen av begrepet (Grønmo 2010, 232). Det er klart at denne oppgaven har høy begrepsvaliditet, da begrepene knyttet til oppgavens kontekst er blitt gjort rede for innledningsvis og i den systematiske og kvalitative datainnsamlingen (Grønmo 2010, 233). I utviklingen av kodeboken var det tydelig at enkelte av tolkningsrammene var vanskelig i undersøkelsen av seksuellovbrudd. Dette ble det tatt hensyn til, og kodebokens variabler ble tilpasset dette.

På bakgrunn av overnevnte, og gjennomførte reliabilitetstest vil jeg nå diskutere *intern* og *ekstern validitet* i prosjektet. Vanligvis blir disse målene for reliabilitet gjerne diskutert i mer eksperimentelle studier (Grønmo 2010, 233). Selv om dette studiet ikke er et eksperiment, ønsker jeg likevel å belyse dette da dette studiet er en eksplorativ undersøkelse som har blitt

gjennomført systematisk. *Intern validitet* referer til hvorvidt prosjektet er blitt gjennomført på en tilfredsstillende måte. Dette vises gjennom at konklusjonen er gyldig i betingelsene til prosjektet (Grønmo 2010, 233). Funnene som presenteres i neste kapittel, og konklusjonen deretter viser at dette prosjektet har høy *intern validitet*. Ofte kan det være vanskelig å oppnå balanse mellom intern og ekstern validitet. Sistnevnte omhandler hvorvidt prosjektets resultat kan generaliseres i samfunnet, og om slutningene er realistiske (Grønmo 2010, 233). Resultatene i denne datainnsamlingen kan ikke generaliseres utover prosjektets innhold. Jeg kan ikke bruke dataene til å si noe om hvordan den norske pressen som helhet presenterer overgrepssproblematikk. Prosjektet har derfor liten *ekstern validitet* (Grønmo 2010, 233). Dette problemet kunne vært løst ved å samle inn flere (alle) artikler relatert til SOMB i en gitt tidsperiode. Likevel ville et slikt prosjekt ikke vært mulig i denne typen masteroppgave. Grunnen til dette er analysens omfang, som nevnt flere ganger, består av mange variabler. Denne studien gir derfor en omfattende oversikt over "Dark Room"-saken, fremfor innsikt i generell nyhetsdekning som har blitt mye undersøkt tidligere²³.

4.6.4 Generalisering

Denne oppgaven presenterer kunnskap om konteksten av seksuelle overgrep mot barn, samtidig som disse er blitt tatt hensyn til. Oppgaven er en *casestudie*, som Galtung (1969, referert i Østbye et al. 2013, 234) mener er en intensiv forskningsstrategi. Jeg har anvendt godt etablerte teorier på en case, for å gi innsikt i et problemområde som er lite undersøkt i Norge tidligere. Funnene som nå skal presenteres kan derfor karakteriseres som det Østbye et. al (2013, 235) kaller en *tykk* beskrivelse²⁴. Grunnen til dette er at jeg som forsker har fordypet meg i en gitt situasjon og med dette kartlagt viktige elementer i denne. I følge Østbye et. al. (2013) finnes det ingen grenser for hvor "tykk" en beskrivelse kan være. En tynn beskrivelse vil imidlertid innebære beskrivelser av ytre og fysiske elementer i situasjonen (Østbye et al. 2013, 235). Jeg har generalisert funnene ut i fra oppgavens kontekst, men ønsker ikke å generalisere utover dette selv om det hadde vært mulig å bruke logiske betraktninger for å anta hvordan denne typen nyhetsdekning er generelt (Østbye et al. 2013, 238).

²³ Her refereres det til den tidligere forskningen som har blitt gjort internasjonalt. Det hadde vært fruktbart å analysere et stort utvalg for å gi innsikt i norsk nyhetsdekning, da dette ikke har blitt gjort tidligere. Men, det gir lite rom for å diskutere fenomener og skape ny kunnskap om temaet.

²⁴ Clifford Geertz (1973) er kjent for sine beskrivelser av "*tykke*" *beskrivelser*, som betyr at en hendelses sammenheng må inkluderes for å beskrive eller forstå hva hendelsen betyr (Siverst 2013, 5-7; Geertz 1973). Geertz ikke referert til av Østbye et. al. (2013) i dette tilfellet. Jeg har derfor valgt å utelate diskusjon omkring dette i denne oppgaven.

Kapittel 5

PRESENTASJON AV ANALYSE

...

I dette kapittelet presenterer jeg funnene fra analysen som besvarer oppgavens problemstilling²⁵. Dette kan gjøres på ulike måter, derfor har jeg valgt å skille analysen etter nivåer. Først presenteres dekningen som en helhet på et overordnet nivå, før jeg belyser et detaljnivå ved å undersøke interessante tendenser i hver enkelt ramme.

5.1 Slik dekket pressen "Dark Room"-saken

"Dark Room"-saken fikk dekning i flere medier og var tilgjengelig for mange produsenter, det var en *fellesnyhet* (Øverbø 2012, 33). Bergens Tidene hadde et betydelig flertall av artikler (N=46) sammenlignet med de resterende avisene²⁶. Likevel er ikke prosentfordelingene mellom avisene så ulike, og det er disse som nå skal presenteres.

Pressens dekning av "Dark Room"-saken var dominert av den menneskelige-interesserammen (75%), og det var lignende prosentfordeling mellom de resterende rammene (Konflikt 32%, moral 25%, ansvar 29%)(se Tabell 2). Dette indikerer at pressen var opptatt av personers liv, både ofre, etterforskere og overgripere. Pressen satt altså nyhetskriteriet om identifikasjon høyt på sine prioriteringslister. Som nevnt i kapittel tre, er personifisering et av de viktigste nyhetskriteriene, hvorav "Dark Room"-saken kan plasseres innenfor kategorien *følelsmessig nærhet*. Dominansen til den menneskelige-interesserammen kan videre forklares av at journalistene tilhører samme kultur og samfunn, og dermed er avhengige av samme sosiale kontekst (Tewksbury og Scheufele 2009, 24). Det er derfor ikke så overraskende at alle avisene var dominert av denne rammen. Av de analyserte artiklene var det 35 prosent (N=33) av disse som nevnte alderen på ofrene i dekningen, flere av dem under 12 år²⁷. Det er ingen tvil om at seksuelle overgrep mot barn spiller på følelser – sinne, sorg og frustrasjon. At dekningen er preget av den menneskelige-interesseramme kan indikere at dekningen kun omhandlet fakta uten fokus på behandling, forebygging og ulike saksvinklinger (Thakker og Durrant, 2006).

²⁵ Se 4.4.1 Gjennomføring

²⁶ Vedlegg 6 viser oversikt over antall artikler i hver avis, samt rammefordelingen

²⁷ Se vedlegg 2

Sistnevnte er et av de sentrale spørsmålene i denne oppgaven. Pressens fokus på problemløsninger er et komplekst tema og kan undersøkes ved å skille ansvarsrammen etter episodisk og tematisk innramming²⁸. Den episodiske ansvarsrammen (N=17, 83%) indikerer artikler med fokus på et spesifikt problem eller menneske, mens den tematiske (N=4, 17%) plasserer problemer inn i en større kontekst (Weatherred 2017, 7). Det er et betydelig flertall av episodisk ansvarsramme, som indikerer at deknningen stort sett omhandlet "Dark Room" som et problem alene, uten å sette saken i en større sammenheng. Liten tilstedeværelse av tematisk ansvarsramme viser at deknningen hadde et mindre fokus på problemløsninger. Dette bekreftes videre av spørsmålet i datainnsamlingen som berørte dette aspektet uavhengig av tolkningsramme (HOVD_8, tabell 7). Funnene viser at fire artikler med episodisk ansvarsramme og en artikkel med tematisk ansvarsramme hadde et slikt fokus²⁹. Fordelingen mellom episodisk og tematisk innramming er gjennomgående i deknningen, hvorav førstnevnte var mest fremtredende³⁰.

Variabelen for fokus på problemløsninger er imidlertid ikke avhengig av ansvarsrammen for å måles, den kan derfor belyse hvorvidt dette var et fokus i alle kodede artikler. Tallene er tydelige, kun 9 prosent av artiklene (N=8) nevner problemløsninger, mens 88 prosent (N=71) utelot dette aspektet³¹. I likhet med fokuset på problemløsninger er helsepersonell som en av to hovedkilder lite fremtredende, kun 11 prosent (N=8) av artiklene hadde en slik kilde³². Det betyr at 89 prosent av artiklene anvendte en annen type kilde. Kildebruken indikerer at pressen

Tabell 2: Prosentfordeling av alle artikler (N=82) innenfor hver ramme sortert etter tilstedeværelse.

Se Vedlegg 6 for utfyllende fordeling mellom ulike aviser.

Konflikt	Tilstedeværelse				Ansvar	Tilstedeværelse			
	Ikke tilstede	I liten	I noen	I stor		Ikke tilstede	I liten	I noen	I stor
	23 %	45 %	25 %	7 %		13 %	58 %	29 %	0 %
Totalt	68 %			32 %	Totalt	71 %			29 %
Moral	Tilstedeværelse				MI	Tilstedeværelse			
	Ikke tilstede	I liten	I noen	I stor		Ikke tilstede	I liten	I noen	I stor
	18 %	57 %	21 %	3 %		0 %	25 %	56 %	20 %
Totalt	75 %			25 %	Totalt	25 %			75 %

²⁸ Se vedlegg 3 for frekvenstabell og prosentfordeling.

²⁹ Se vedlegg 4

³⁰ Se Vedlegg 7

³¹ Dette kommer jeg tilbake til senere, se tabell 7: side 83, for fordeling av denne variabelen

³² Se Vedlegg 5 og tabell 9

i liten grad nevner eller berører konteksten av hva seksuelle overgrep mot barn innebærer ut i fra ulikt helsepersonells synsvinkler. Pressen var altså dominert av en menneskelige-interesse rammen uten fokus på mer abstrakte temaer knyttet til personene de tilegnet spalteplass.

Videre er det interessant å undersøke hvorvidt det var forskjeller eller likheter mellom dekningen i tabloid- og abonnementsaviser. Aftenposten anses som en "seriøs" avis, mens VG og Dagbladet karakteriseres som mer tabloide. Med dette tatt i betraktning er det interessant at det var få elementer som skilte disse avisene fra hverandre i dekningen. De tabloide avisene hadde større forekomst av konfliktrammen enn Aftenposten, som hadde et større mangfold av de resterende rammene. Innenfor konteksten av de tabloide avisene er det flere tendenser som må nevnes. Dette gjelder spesielt forekomsten av moralrammen, som er fraværende hos VG, men fremtredende i 50 prosent av artiklene til Dagbladet. Sistnevnte har også et større fokus på konflikt (40%) og ansvarsrammen (40%), mens VGs dekning på sin side ikke er like preget av dette (konflikt 17%, ansvar 17%)³³. Lokalavisenes dekning er til forskjell fra den riksdekkende dekningen svært ulik. Den største forskjellen mellom de to avisene er i likhet med den riksdekkende dekningen forekomsten av moralrammen. Dette er helt fraværende i Adressa, men er fremtredende i 43 prosent av artiklene til BT. I likhet med rammene i Aftenposten, VG og Dagbladet, er lokalavisenes dekning preget av at forekomsten av ansvarsrammen, MI-rammen og konfliktrammen er tilsvarende lik.

Gjennomgående er det den menneskelige-interesserammen som dominerer dekningen. Kun ett prosentpoeng skiller forekomsten av den menneskelige-interesserammen, der forekomsten er størst hos den riksdekkende pressen. Både lokal og riksdekkende presse verdsatte nyhetskriteriet om *identifikasjon* høyt. Hvis vi unnlater å se på den menneskelige-interesserammen er det klart at det eksisterer ulikheter mellom lokal og riksdekkende dekning. Den riksdekkende dekningen er preget av større fordeling mellom rammene, mens den lokale har større forekomst av konflikt- og moralrammen. Forekomsten av moralrammen var større hos den riksdekkende pressen, som i større grad enn lokalpressen var opptatt av å tildele ansvar enn å fokusere på konfliktorienterte aspekter.

³³ Se Vedlegg 6

5.2 Et detaljnivå av pressens tolkningsrammer

Funnene presentert ovenfor viser at det er lite fruktbart å undersøke nyhetsdekningen på et overordnet nivå, samtidig som det illustreres at å skille tabloid og "seriøs" presse er lite hensiktsmessig (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 35-36). Funnene er likevel interessante, ettersom de viser hva dekningen som en helhet var opptatt av. For å kunne belyse tendenser og fenomener kreves det en annen tilnærming enn gjort ovenfor. Jeg vil derfor i presentasjonen som følger presentere funnene for hver enkelt ramme. Dette vil belyse hvilke aspekter i rammene pressen var opptatt av. Denne presentasjonen viser kvantitative fordelinger³⁴, og vil bli diskutert senere i sammenheng med den kvalitative nærlesningen.

5.2.1 Moralrammen

Moralrammen presenterer de største variasjonene mellom avisene (Tabell 3), og det var kun i Aftenposten og Bergens Tidende det var artikler hvor denne rammen dominerte. Aftenposten hadde i dette tilfelle størst prosentfordeling³⁵. Dette er et overaskende funn som kan indikere at journalistene ikke har vært objektive i deres formidling av saken. Videre er det overraskende at VG hadde færrest artikler med stor tilstedeværelse av moralske aspekter. Rammen dominerte ikke hos VG, imidlertid hadde de flest artikler som inneholdt noen form for moralsk mening (83%)³⁶. VG hadde dermed flere moralske aspekter sammenlignet med de andre avisene. Adressa på sin side har flest artikler hvor moral var fraværende (25%). Det er faktisk i Dagbladet denne rammen har størst forekomst (90%). Aftenposten har i likhet med Dagbladet stor prosentandel av artikler som faller innunder moralrammen i ulik grad, hvorav 80 prosent av artiklene hos Aftenposten inneholdt noen form for moralsk tilstedeværelse, dette var også tilfelle hos BT (83%).

Ved å se på variablene for moralrammen isolert er det tydelig at dens tilstedeværelse i størst grad kommer fra spørsmålet om moralsk mening (M_SP1)³⁷. Dette kan komme av at for eksempel en intervjuperson representerer en gitt moralsk synsvinkel (Allern 2015, 193).

³⁴ Se Vedlegg 6 for frekvenstabell og prosentfordeling av tilstedeværelsen av de ulike rammene. Tall fra disse fordelingene danner grunnlaget for tallene i de ulike tabellene for rammefordeling gjennomgående i dette kapittelet.

³⁵ Se Vedlegg 6, prosentfordeling av frekvenser. Moral i stor grad, Aftenposten 10%, BT 7 %

³⁶ Se Vedlegg 6, prosentfordeling av frekvenser. Moral i liten grad hos VG

³⁷ Gjennomgående i dette kapittelet blir det referert til spørsmålene fra datainnsamlingen på denne måten. Hva disse spørsmålene består av finnes i vedlegg 1, kodebok.

Variabelen inkluderer derfor også konstruksjonen av overgripere som syke og/eller perverse gjennom å for eksempel bruke barn eller overgripers handlinger som eksempler. Dette aspektet er mest fremtredende i Dagbladet, tett fulgt opp av Bergens Tidende, VG og Aftenposten. Hos Adressa var dette helt fraværende, men det er i denne avisen det var størst forekomst av spesifikke beskrivelser av hvordan man skal oppføre seg (M_SP3). Denne variabelen var fremtredende i alle avisene unntatt VG. Forekomsten av variabelen var størst i lokalpressen, og minst hos Aftenposten og Dagbladet – som hadde lik prosentfordeling.

På bakgrunn av funnene presentert her er det mulig å hevde at moral var et aspekt pressen ikke satte øverst på sine prioriteringslister. Likevel viser prosentfordelingen at pressen har hatt noen utfordringer knyttet til måten de beskriver overgripere og siktede på, som jeg kommer tilbake til senere.

Tabell 3: Fordelingen av spørsmålsvariabler i noen/stor tilstedeværelse i moralrammen fordelt på avis.

Avis	M_sp1	M_sp2	M_sp3
Adressa	0 %	0 %	25 %
Aftenposten	40 %	0 %	10 %
Bergens Tidene	50 %	0 %	15 %
Dagbladet	70 %	0 %	10 %
VG	42 %	0 %	0 %
Gj. Snitt	40 %	0 %	12 %

5.2.2 Konflikt

Konflikt er viktig for journalister i deres konstruksjon av en hendelse eller et fenomen, samtidig er det et sentralt nyhetskriterium. Ofte knyttes konflikt til tabloidisering, og det er mulig å se dette på to ulike måter. For det første kan det være en saklig uenighet eller en mer personorientert krangel (Beyer 2012, 36). Tilstedeværelsen av konflikt varierer en del prosentmessig mellom avisene, og den dominerer kun i Adressa (25%) og BT (11%)³⁸. De graderte skalaene muliggjør imidlertid en diskusjon av ulik tilstedeværelse av denne rammen. Ingen av artiklene til Aftenposten, Dagbladet og VG var dominert av konfliktrammen, de inneholder kun elementer av den. Aftenposten har totalt sett minst tilstedeværelse av konflikt, hvorav 50 prosent ikke inneholdt dette i det hele tatt. Konflikt var i noen grad tilstede i 17 prosent av artiklene til VG og 40 prosent av artiklene til Dagbladet. Ved å summere stor og noen grad av tilstedeværelse av konflikt blir det tydelig at det var Adressa, Dagbladet og BT

³⁸ Vedlegg 6

som hadde størst forekomst av denne rammen (50%, 40%, 46%), mens Aftenposten (10%) hadde minst før VG (17%).

De nevnte funnene viser at det var store forskjeller mellom avisenes konfliktorientering. Derfor er det interessant å undersøke hva som utgjorde denne rammen hos pressen (Tabell 4). Tilstedeværelsen for konflikt ble målt med tre ulike spørsmålsvariabler. Konfliktrammen besto av at gjennomsnittlig flertall av artiklene (46%) refererte til to eller flere sider av problemet. Dagbladet hadde størst fokus på dette aspektet (70%), mens Aftenposten hadde minst (20%). Dagbladet har imidlertid minst forekomst av referanser til vinnere og tapere med en overordnet konfliktorientering. Ettersom konfliktorientering gjerne knyttes til tabloidisering er det et interessant funn at VG hadde et lite fokus på dette, mens Adressa hadde mest. Det er ingen tvil om at taperne i denne saken er de siktede, imidlertid er ikke dette så framtrødende i dekningen. Noe som kan indikere at journalistene har klart å holde seg objektive. Dette sammenfaller også med funnene fra moralrammen presentert i "5.2.1"

Tabell 4: Fordelingen av spørsmålsvariabler i noen/stor tilstedeværelse i konfliktrammen fordelt på avis.

Avis	K_sp1	K_sp2	K_sp3
Adressa	50 %	0 %	50 %
Aftenposten	0 %	10 %	20 %
Bergens Tidene	22 %	35 %	59 %
Dagbladet	20 %	10 %	70 %
VG	8 %	17 %	33 %
Gj. Snitt	20 %	14 %	46 %

5.2.3 Ansvar

Det er ingen av artiklene i utvalget som domineres av ansvarsrammen. Dette tyder på at variablene som utgjør denne rammen ikke er fremtrødende i det hele tatt. Ansvarsrammen er interessant når det forskes på overgrepdekning, da tidligere forskning viser at fokus på problemløsninger og informasjon ofte er fraværende. Dette gjelder tilsynelatende også for dekningen av "Dark Room"-saken ut i fra tallene som skal presenteres her (Tabell 5).

Seksuelle overgrep er ikke et ensidig problem. Det er like viktig å fokusere på behandling og forebygging av overgrep, som det er å fokusere på de menneskene som har vært utsatt for det. Hvorvidt pressen berører dette aspektet er svært interessant, da det kan indikere hvorvidt pressen er kjent med dette. Det er kun Aftenposten (20%) som indikerer at problemet er

regjeringens ansvar (A_sp1). Videre mener pressen at seksuelle overgrep mot barn er et problem som krever øyeblikkelig handling, men det er kun 23 prosent av dekningen som har dette fokuset (A_sp2). Særlig Dagbladet presenterer dette i sin dekning, der 40 prosent av artiklene deres har noen/stor tilstedeværelse av dette aspektet. Aftenposten og BT er like opptatt av dette med sine 20 prosent, mens Adressa fokuserer på dette i 25 prosent av artiklene sine. VG på sin side har minst forekomst av dette aspektet (8%).

I dekningen av "Dark Room"-saken kommuniserer 20 prosent av artiklene at dette er et problem som krever øyeblikkelig handling (A_sp2). Aftenposten foreslår løsninger på problemet i 40 prosent av sine artikler, mens Adressa ikke gjør dette i det hele tatt. Det er interessant at Adressa mener problemet krever øyeblikkelig handling (A_sp2), uten å presentere en løsning på hvordan dette skal gjennomføres (A_sp3). Dagbladet på sin side foreslår løsninger i 20 prosent av sine artikler, mens hos VG er det 8% artikler innenfor denne variabelen. Kort oppsummert, 23 prosent av dekningen mener problemet krever øyeblikkelig handling, 20 prosent foreslår løsninger, mens kun 4 prosent av dekningen mener det er regjeringens ansvar. Ansvarsrammen er ut i fra disse spørsmålene ikke særlig synlig i dekningen, samtidig som den ikke dominerte noen artikler. Det er den fjerde spørsmålsvariabelen som utgjør tilstedeværelse av ansvarsrammen (A_sp4). Hele 63 prosent av dekningen foreslår at det er et individ eller en gruppe som er ansvarlig for problemet. Nyhetsdekningen består altså av at journalistene naturligvis tillegger overgriperne skylden. Det hadde ikke vært noen nyhetssak om ikke det var for overgriperne. Dette betyr imidlertid ikke at dekningen besto av forhåndsdømming, som jeg kommer tilbake til i diskusjonen.

Tabell 5: Fordelingen av spørsmålsvariabler i noen/stor tilstedeværelse i ansvarsrammen fordelt på avis.

	A_sp1	A_sp2	A_sp3	A_sp4
Adressa	0 %	25 %	0 %	75 %
Aftenposten	20 %	20 %	40 %	70 %
Bergens Tidene	0 %	20 %	30 %	59 %
Dagbladet	0 %	40 %	20 %	60 %
VG	0 %	8 %	8 %	50 %
Gj. Snitt	4 %	23 %	20 %	63 %

5.2.4 Den menneskelige-interesserammen

Samtlige artikler (N=82) faller inn i rammen om menneskelig interesse (Tabell 6). Dette er ikke et overraskende funn, da nyhetskriteriet om *identifikasjon* er viktig for pressen. Dette er synlig i pressens overordnede fokus på politietterforskerne, deres historier og det omfattende arbeidet de har stått ovenfor. Selv om 100 prosent av dekningen består av den menneskelige-interesserammen, er det fortsatt forskjeller mellom avisene når tallene undersøkes nærmere. Dette viser også viktigheten av å bruke graderte skalaer. Det hadde trolig vært tilfellet at 42 prosent artiklene til VG som oppfyller rammekriteriene i liten grad hadde blitt kodet med *nei* om spørsmålene hadde vært dikotome³⁹.

På et detaljnivå innenfor denne rammen er det mulig å undersøke hvilke aviser som gjør individer til ofre (MI_sp1). Det er ikke så store forskjeller mellom avisenes offergjørelse, imidlertid skiller Dagbladet seg ut, ved at nesten alle deres artikler (90%) gjør sistnevnte. Dette er 23 prosentpoeng mer tilstede hos dem enn det er hos Bergens Tidene (67%). Denne fordelingen er motsatt i variabelen om hvorvidt en artikkel gjør individer til ondskapsfulle (MI_sp2). Dagbladet gjør dette i 40 prosent av sine artikler, mens BT gjør det i 57 prosent av sine. Et overraskende funn er at det er Adressa som i størst grad gjør individer til ondskapsfulle. Tilstedeværelsen av dette aspektet er nesten dobbelt så stort i Adressa sammenlignet med Bergens Tidene. VG og Dagbladet på sin side blir begge ansett for å være tabloide aviser, men er ikke like harde på å gjøre individer til ondskapsfulle som Aftenposten – som blir ansett som en mer seriøs avis enn både VG og Dagbladet.

Tabell 6: Fordelingen av spørsmålsvariabler i noen/stor tilstedeværelse i menneskelige-interesseramme fordelt på avis.

Avis	MI_sp1	MI_sp2	MI_sp3	MI_sp4	MI_sp5
Aftenposten	70 %	70 %	90 %	80 %	90 %
Adressa	73 %	100 %	100 %	75 %	100 %
BT	67 %	57 %	94 %	70 %	82 %
Dagbladet	90 %	40 %	90 %	90 %	80 %
VG	75 %	67 %	92 %	42 %	75 %
Gj. snitt:	75 %	67 %	93 %	71 %	87 %

³⁹ Vedlegg 6

Det er ingen tvil om at "Dark Room"-etterforskningen skapte mye følelser. Seksuelle overgrep mot barn er et av de største samfunnsproblemene vi står ovenfor i dag. Pressens valg av adjektiver og personer kan bidra til å vekke følelser som opprør, empati, sympati og medfølelse. Dette aspektet var svært fremtredende i pressens dekning av "Dark Room"-saken (MI_sp3). Gjennomsnittsfordelingene av de ulike spørsmålsvariablene viser at den menneskelige-interesserammen i størst grad besto av dette aspektet. Følelser hos leserne kan bidra til identifikasjon, og det er ingen tvil om at dette var fremtredende i dekningen. Her er det heller ingen store forskjeller verdt å nevne.

Det er imidlertid større forskjeller mellom avisene om hvorvidt de forteller hvordan individer/grupper påvirkes av problemet (MI_sp4). Hos VG er dette fremtredende i 42 prosent av artiklene, mens dette forekommer mest hos Dagbladet (90%). Aftenposten (80%) i likhet med Dagbladet har stor forekomst av dette aspektet, mens Adressa (75%) og BT (70%) har noe mindre, mens det i VG er minst. VG har også minst forekomst av artikler som har menneskelige eksempler på problemet (MI_sp5), mens alle artiklene i Adressa har dette. Aftenposten har nesten lik fordeling (90% vs. 100%) på dette som Adressa. Fordelingen av dette aspektet er tilsvarende likt i BT (82%) og Dagbladet (80%).

5.3 En sammensatt presentasjon av pressens tolkningsrammer

Jeg har frem til nå presentert de mest interessante funnene fra den kvantitative analysen av generiske tolkningsrammer. For å skape innsikt i disse vil jeg nå presentere de tendensene og funnene jeg fant mest interessante gjennom nærlesning⁴⁰. Her vil jeg diskutere begrepsbruk og ulike rammelementer, før jeg identifiserer sakspesifikke rammer på bakgrunn av dette.

5.3.1 Moral

Det var i tre artikler moralrammen var mest fremtredende, og det er disse som danner grunnlaget for den kvalitative nærlesningen som nå skal presenteres. I Aftenpostens artikkel "Det verste man kan gjøre er å lukke øynene og si: nei, dette orker jeg ikke forholde meg til!" fra 26. november 2016 er M_Sp1 tilstede i stor grad. Innledningen inviterer leserne inn i et lukket rom uten vinduer, "for her inne foregår jakten etter bevis på overgrep". Aftenposten eksemplifiserer at omfanget av identifisert overgrepsmateriale er enormt ved å referere til statistikk på antall

⁴⁰ Se figur 4 på 4.3.3 side 50-51: Krav og avgrensning for den kvalitative nærlesningen

ofre, både nasjonalt og internasjonalt. Artikkelen visualiserer barns opplevelser ved spesifikke beskrivelser av hva slags bilder politiet finner på datamaskinene til de siktede, for eksempel:

Innimellom familiebilder, feriebilder og selfier har de funnet bilder av barn. Noen avkledd, et av barna med håndleddene bundet sammen med gaffateip.

Setningen eksemplifiserer alvorligheten, samtidig som det visualiserer for leseren hva ofrene har gjennomgått. Lignende eksempler er gjennomgående, og et fellestrekk for disse utsagnene er at de kan vekke følelser hos leseren. Artikkelen spiller sterkt på moral i det den beskriver hvordan voksne har behandlet barn: "[...] jente hadde de funnet avbildet i en overgrepssituasjon, stående på kne foran en avkledd mann.". Hovedbudskapet i artikkelen er politiets arbeid, men også de konsekvensene bildedeling har for ofrene. Artikkelen belyser derfor flere sider av problemet, men gjør samtidig overgriperne til *skumle menn*. Gjennom et intervju med politiet kommer det frem hvor vanskelig det faktisk er å avdekke denne typen overgrep, samtidig som det belyses hvor enorme mengder med slikt materiale som befinner seg på Internett. Det er tydelig at denne artikkelen faller innunder moral ved dets konstruksjon av overgriperne, samtidig som det i noen grad virker som journalisten sliter med å holde seg objektiv. Normene omkring hva som er rett og galt er svært fremtredende i hvordan artikkelen beskriver hva overgriperne gjør, og hva politiet forsøker å gjøre med dette.

Politiets arbeidsmetoder vektlegges sterkt. Leseren blir invitert inn i en lukket kjeller hos Kripos, for det er her etterforskningen finner sted. Dette sammen med problematiseringen om at det eksisterer få spor etter overgriperne gjør fryktaspektet fremtredende. Videre understrekes det hvor belastende de mange terabyte med overgrepsmateriale kan være for de berørte. Det er vanskelig å gjøre noe med bildene, de kan være lagret hvor som helst. Det hjelper altså ikke å stenge ned en nettside, Internett muliggjør deling i stor hastighet. Internett gjør det for øvrig også enklere å delta i denne typen kriminalitet, i følge politiet i artikkelen. Grunnen til dette er at overgripere kan distansere seg fra sine handlinger, ettersom de ikke direkte er en del av dem. Omfanget av overgrepsmateriale på Internett er enormt, og dette kommer frem ved flere anledninger. Hver dag dukker det opp over 20 fildelinger som kan mistenkes for å være overgrepsmateriale skrives det. Omfanget er grenseløst. Journalisten spør avslutningsvis hva man kan gjøre for å forhindre overgrep. Her kommer det frem at de som forgriper seg på barn ikke vil dem godt, og at dette er viktig å snakke om. Dermed blir overgriperne fremstilt som ondskapsfulle. Selv om artikkelen oppfordrer til mer åpenhet om temaet, blir ikke psykologisk behandling til verken ofre eller overgripere berørt. Derimot har Aftenposten lagt ved en oversikt

over ulike telefonnummer man kan ringe om man har vært utsatt eller er pårørende for seksuelt misbruk.

Bergens Tidene skrev to dager etter pressekonferansen en leder; "Det mørke nettet". Lederen gir i noen grad beskrivelser av hvordan man skal oppføre seg, mens den i stor grad inneholder moralske meninger. Innledningsvis prises Bergenspolitiets arbeid, og viktigheten med dette understrekes. Lederen problematiserer at slikt arbeid tidligere har vært et nedprioritert felt. I artikkelen blir "Dark Room" som begrep klargjort for ved å skrive at det er her pedofile og overgripere får operere uforstyrret. Som nevnt i kapittel 1 er samfunnets forståelse av seksuelle overgrep svært knyttet til begrepet om *pedofili*. I denne artikkelen blir ikke dette skillet klargjort for, selv om begge begrepene anvendes. Slike beskrivelser kan føre til produksjon av frykt hos leseren, samtidig som det bidrar til å underbygge forståelsen om hva pedofili er i sammenheng med seksuelle overgripere. Det her moralaspektet kommer inn.

Lederen er relativt kort, men journalisten håper politiinnsatsen kan skremme enkelte til å ikke "krysse grensen mellom fantasi og overgrep". Dette er en oppfordring til hvordan man skal oppføre seg. Videre skrives det at overgrepsmaterialet gir en viktig indikasjon på hvem som forgriper seg, og at den digitale jakten på overgripere fortjener mer oppmerksomhet. Hovedbudskapet i Lederen omhandler en tidligere publisert artikkel i Dagbladet fra uken før, altså før denne oppgavens innsamlingsperiode⁴¹. I nevnte artikkel ble det varslet om at Bergenspolitiet jobbet med en "kjempesak". Men, som lederen kritiserer – dette var et forsøk fra en politidirektør om å undergrave kritikken politiet har fått for å nedprioritere narkotikaforbrytelser. Journalisten er kritisk til dette, da "Dark Room"-saken kan brukes som et omdømmespill. Samtidig kan denne typen varsling føre til bevisforspillelse, og lederen problematiserer dermed en type forhåndsdomming. Det er her variabelen om spesifikk oppførsel kommer inn, da BT konkluderer med at det er viktig å sørge for at politiets varslere får riktig behandling.

I Dagbladet er moralrammen fremtredende i artikkelen "Internett har senket terskelen", skrevet 22. november 2016. Artikkelen belyser de mange ulike aspektene tilknyttet seksuelle overgrep mot barn. Artikkelen bruker ordet "pedofil/pedofile" gjennomgående, men riktignok på rett

⁴¹ Det ble undersøkt artikler etter at denne lederen ble lest. Det var ingen artikler som omhandlet "Dark Room"-saken før pressekonferansen fant sted. Dagbladet varslet, som skrevet her, om en kjempesak. Dette var tilsynelatende avsløringen av overgrepnettverket.

måte. Her er ikke fokuset pedofile nettverk, artikkelen omhandler begrepsbruken. Innledningsvis blir det på bakgrunn av forskere hevdet at enkelte pedofile vet at sine handlinger er ulovlige, men at noen ikke forstår dette. Videre blir "Dark Room"-sakens omfang belyst: funnet av 1500 terabyte med materiale, 5000 brukernavn og de nå 51 siktede mennene i saken. Dagbladet har intervjuet to personer med bakgrunn fra psykologi, en av dem sier at seksuelle interesser for barn er mer utbredt enn det vi liker å tro, men at vi fortsatt skal være forsiktige med å betegne overgriperne som pedofile. Dette gjelder spesielt de 51 mennene som er siktet i "Dark Room"-komplekset. Det blir i artikkelen understreket at pedofil forstyrrelse ikke automatisk betyr at man er en overgriper. Her trekker Dagbladet inn samme definisjon på pedofili fra det store norske leksikon som jeg har gjort innledningsvis i denne oppgaven. Artikkelen tilbyr derfor beskrivelser til leserne om hvordan de skal oppføre seg. Som det blir belyst, det er enkelt å tenke at de siktede er pedofile, men de er faktisk mennesker som forgriper seg på de/det som er tilgjengelig – ofte kan dette være barn. Sistnevnte spiller på følelser som sinne og frykt, og dermed blir artikkelen et eksempel på moralrammen.

Dagbladet i likhet med Aftenposten beskriver de spesifikke handlingene til overgriperne. I dette tilfellet er det menn som fantaserer om overgrep mot barn ned i spedbarnsalder. Psykologen Dagbladet intervjuer sier at Internett senker terskelen for å begå overgrep fordi det er lettere å bli "revet med" når man kommuniserer med andre likesinnede. Dette spiller i stor grad på lesernes moral i deres forståelse av at overgrep er feil, samtidig som det virker som om dette er et problem det er vanskelig å hankses med. Psykologen Dagbladet har intervjuet mener at ulike medieoppslag kan skremme potensielle overgripere, samtidig som noen kanskje ser muligheter for å endre gjennomføringsmåten. Avslutningsvis trekker Dagbladet inn ulike studier gjennomført på pedofili. Det blir skrevet at mellom en og to prosent av alle menn i løpet av sitt liv vil bli dømt for seksuelt overgrep. Behandling av pedofile trekkes inn i denne artikkelen samtidig som det skrives at det er vanskelig å dokumentere om denne typen behandling har noen effekt. Blant de studiene det skrives om blir det konkludert med at behandling ikke hjelper. Her er det et konkurrerende syn, da psykologen som har blitt intervjuet sier at dette ikke betyr at behandling aldri/ikke virker. Denne artikkelen viser at moralrammen kan være synlig på ulike måter, spesielt ut i fra konteksten av begrepsklargjøringen som blir gjort, og det faktum at frykt identifiseres.

5.3.2 Konflikt

Dagen etter at pressekonferansen fant sted skrev Aftenposten artikkelen "Politikere, jurist og førskolelærer er blant de siktede". Denne artikkelen inneholder ingen uenighet mellom to eller flere personer, men den faller innunder konfliktrammen fordi det refereres til flere sider av problemet, samtidig som den tillegger personer en taperrolle. Sistnevnte er i dette tilfelle overgripere, og Aftenposten skriver at flere er domfelte. På samme tid understrekes det at flere mistenkte har blitt fratatt barna sine i sammenheng med at barnevernet er blitt koblet inn i enkelte av sakene. Artikkelen belyser omfanget ved å skrive at dette er norgeshistoriens største overgrepssak, samtidig som de tillegger politiets arbeid og antallet siktede en del plass. Det blir ved flere anledninger trukket fram at de mistenkte mennene kommer fra alle samfunnslag, noen med høyere utdanning. Flere av sakene er under etterforskning, mens en av de siktede har planlagt å gjennomføre overgrep mot et ufødt barn. Moralrammen er derfor også synlig i denne artikkelen. Dette bidrar til å fremstille påtalemyndigheten som vinnere, da deres arbeid for å avdekke og avslutte overgrepene kommer sterkt frem. Det omfattende arbeidet politiet har stått ovenfor er hovedbudskapet i denne saken, og Aftenposten kommer med en del bakgrunnsinformasjon om sakens eksistens.

Saken er et typisk eksempel på en artikkel som er bygget opp etter den omvendte pyramide. Selv om det er et fokus på antallet siktede og hvorvidt de har barn, understrekes det at politiet ikke ønsker å komme med mer informasjon om de fornærmede utover dette. Artikkelen belyser flere sider av problemet i det Aftenposten trekker inn informasjon om konsekvensene for de fornærmede, samtidig som de belyser arbeidet politiet har gjort forut dette. Siden politiet er de eneste som uttaler seg unngår artikkelen forhåndsdomming. Imidlertid kan det sies at Aftenposten forhåndsdommer i det de også har en oversikt over alle de siktede. Her følger informasjon om kjønn, alder, bosted og yrke. Dette bidrar til å skape frykt hos leseren, da det plutselig blir vanskelig å forstå hvem som kan være overgripere eller ikke, da flere av de siktede har jobber som er relativt vanlige⁴².

BT har størst forekomst av kriteriene for konfliktrammen i sin artikkel "Far suspendert fra politiet – sønnen fengslet i fire uker", som de publiserte tirsdag 22. November 2016. Saken omhandler en politimann som ble suspendert fra sin stilling på bakgrunn av "Dark Room"-

⁴² Her menes det at de fornærmede har vanlige yrker som butikkmedarbeidere, økonomer, jurister, ingeniører. Kun et fåtall av de siktede var arbeidsledige.

etterforskningen. Samtidig som politimannen ble suspendert, ble hans sønn varetekstfengslet på bakgrunn av funn som ble gjort på fornærmedes datamaskin. Fengslingsmøtet blir innledningsvis nevnt ved å beskrive politi-sønnens antrekk, samtidig som det skrives at fornærmede nekter å ha gjort noe straffbart. Dette innleder sakens hovedtema, den suspenderte politimannen. I følge BT har han hatt en perifer rolle i det han har hatt befatning med tekster som seksualiserer barn. Artikkelen inneholder konflikt i det BT intervjuer forsvarsadvokaten til den siktede politimannen, som mener konsekvensene er for strenge. Samtidig ønsker ikke forsvarsadvokaten å uttale seg om hva slags tekster det handler om, og sier til BT at han ønsker en reell juridisk diskusjon. Sistnevnte kan indikere at forsvarsadvokaten er redd for at sin klient skal forhåndsdommes av pressen. Dette skjer imidlertid ikke i denne artikkelen, selv om det understrekes at saken er stygg og politimannen ser det som en stor belastning å være tilknyttet den.

Advokaten til politisønnen er også intervjuet i denne artikkelen, og BT får derfor frem flere sider av saken. Imidlertid er det ikke diskusjon eller saksopplysning om hva de siktede mener, men heller om siktelsen og alvorligheten av operasjon "Dark Room". Denne artikkelen i likhet med den i Aftenposten inneholder ikke noen klar konflikt mellom to eller flere personer. Likevel kjennetegnes en konfliktorientering i det de belyser flere sider av problemet, samtidig som politimannens forsvarsadvokat er uenig i konsekvensene hans klient har fått. BT skriver om de antatte gjerningspersonene, likhet med det Aftenposten gjorde dagen før. Artikkelen til BT avsluttes med et utsagt fra Erna Solberg, som sier at saken har gjort et sterkt inntrykk på henne. Solberg blir ikke brukt til å belyse politiske standpunkt eller potensielle lovendringer eller politiske beslutninger vedrørende denne typen overgrepssproblematikk.

"Kripos-filter stopper 15 000 overgrepssøk hver dag" skrev Dagbladet 23. November 2016, en sak med liten grad av konflikt, men hvor flere sider av problemet belyses. Artikkelen skriver innledningsvis at politiet i et forsøk på å stoppe mennesker som forsøker å gå inn på nettsteder med overgrepsmateriale har innført et filter for å hindre dette. Dagbladet har intervjuet en kilde med bakgrunn fra psykologi, som understreker at det kreves mye datakunnskap og høy innsats for å kunne komme inn på det mørke nettet. Samtidig sier denne kilden at det innførte filteret viser at politiet er kjent med at Internett forenkler overgrep. Internett gjør det enklere for mennesker som er seksuelt tiltrukket til barn å leve ut sine fantasier fordi denne typen nettverk er vanskelig å spore. Det var et slikt nettverk Bergenspolitiet avdekket, samtidig som de fant informasjon om chattetjenester.

Dagbladet skriver i denne artikkelen "pedofile nettbrukere" i konteksten av at "Dark Room" er de mest groteske sidene og forumene. Her blir ikke skillet mellom overgripere og pedofile klargjort for. Filteret som beskrives stopper 15 000 søk hver eneste dag, artikkelen eksemplifiserer dermed omfanget av personer som forsøker å komme inn på sider med ulovlig materiale. Artikkelen refererer videre til informasjon Kripos har publisert på Telenors nettsider. Det blir understreket at mange kan komme over sider med ulovlig materiale ved et uhell, men at de fleste returnerer til lovlig porno i det de blir stoppet av filteret. Politiet understreker at antall søk ikke er tilsvarende mennesker som faktisk ettersøker denne typen materiale. Dagbladet opplyser imidlertid ikke om hvor mange eller hvor få som faktisk søker etter overgrepsmateriale, dette kan gi inntrykk av at det er snakk om svært mange. Dagbladet skriver videre om omfanget i operasjon "Dark Room" med tanke på antall siktede og hvor stort omfang av materiale politiet har beslaglagt. Saken belyser et annet aspekt i "Dark Room"-saken ved å skrive om forebyggende arbeid politiet gjør for å unngå at mennesker laster ned overgrepsmateriale, samtidig som de belyser dette ved å snakke med en førsteamanuensis i psykologi. Sistnevnte blir i artikkelen brukt til å belyse det mørke nettets eksistens og hva det innebærer/betyr. Dette viser at datainnsamlingen av pressens kilder ikke nødvendigvis indikerer at pressen har brukt helsepersonell/psykologer til å belyse forebyggende arbeid og psykologisk hjelp.

5.3.3 Ansvar

Aftenposten skriver i artikkelen "Flere Dark Room-siktede er tidligere overgrepssdømt" fra 24. november 2016, med et intervju av lederen i Stine Sofies Stiftelse at overgripere burde sitte lenger i fengsel. Artikkelen inneholder noen grad av ansvarsramme, og inneholder flere moralske aspekter. Aftenposten har her anvendt begrepet "barneporno" uten å klargjøre for det. Samtidig opplyses det om at flere overgrepssdømte er kjente for politiet, hvorav en av flere er dømt to ganger. Dette eksemplifiserer at navnene gjerne går igjen og blir gjengangere for politiet. En slik fremstilling kan skape oppfatninger om at politiet ikke gjør en god nok jobb, ettersom flere av de siktede ikke ble fratatt barna sine. Dette er et gjennomgående tema i artikkelen, før lederen i Stine Sofies Stiftelse uttaler seg om "Dark Room"-saken:

[...] denne overgrepsaksjonen viser at norske myndigheter må ta grep for å hindre at dømte pedofile får anledning til å gjøre nye overgrep.

Overgrepsmennene blir her ansett for å være pedofile, en form for forhåndsdomming. Politiet er også blitt brukt som kilde, som støtter oppunder at flere navn går igjen – og at mange av

sakene er både større og mer alvorlige enn "Dark Room"-aksjonen. Lederen i Stine Sofies Stiftelse mener at dette vitner om at norske myndigheter tar lite grep for å hindre "at dømte pedofile får anledning til å gjøre nye overgrep". Dette er helt klart forhåndsdomming, da ingen på dette tidspunktet hadde blitt dømt. Vedkommende mener mange barn er ofre for misbruk siden domstolene og samfunnet ikke ivaretar deres rettsikkerhet. Lederen i stiftelsen mener at behandling for overgrepsmenn er bortkastet, ettersom de har "syke sinn og manglende empati". Hun sammenligner deretter overgrepsmennene med husdyr, og mener det bør innføres regler for hva dømte overgrepsmenn kan gjøre på Internett. Vedkommende bruker begrepet barneporno gjentatte ganger før hun konkluderer med at det er for lave straffer for overgrep i Norge og gir politiet ros for det arbeidet de har gjort. Lederen mener at man ikke kan legge restriksjoner på Internett, men at rettsikkerheten burde forbedres slik at "barnepornografisk materiale" ikke kan spres i det omfanget det blir nå. Artikkelen tilbyr derfor en potensiell løsning på overgrepssproblematikken, men dette går på rettsikkerhet og ikke på behandling til verken overgripere eller ofre.

Den tidligere nevnte saken om den siktede politimannen blir nok en gang skrevet om i Bergens Tidens artikkel "Aksjonerte mot politimann og sønnen hans" fra 21. november 2016. Ansvarsrammen er noe mer fraværende her enn i overnevnte artikkel i Aftenposten, men den er fortsatt ganske synlig. Dette gjelder spesielt i tilegnelsen av skyld, spesielt til den siktede politimannen uten å berøre aspektet om sønnens rolle i saken. Artikkelen tilbyr løsninger på problemet ved at politimannen er suspendert fra sin stilling, selv om vedkommende ikke forstår hvorfor han er siktet. Politiet ønsker ikke å kommentere enkelthendelser, så deres mening er noe fraværende. Forsvarsadvokaten til politimannen er imidlertid sentral i artikkelen, da han er svært kritisk til at klienten hans har gjort det han mistenkes for. Advokaten understreker at "Dark Room"-saken er en svært stygg og belastende sak å være tilknyttet til. Artikkelen belyser flere sider av problemet ved å trekke inn flere politifolk i forsøket på å forstå hva siktelsen mot politimannen innebærer. Det opplyses om at politimannen ikke blir varetektsfengslet, selv om politiet har beslaglagt materiale fra hans bolig og fritidsbolig. Artikkelen er relativt kort, og kommer med rapporterende informasjon om saksforholdet. Politisønnens sak blir nevnt, da det skrives at vedkommende ikke har erkjent straffeskyld. Hans advokat ønsket ikke å kommentere saken i denne artikkelen.

I artikkelen "De groteske samtalene" fra 21. november 2016, er ansvarsrammen like synlig som i Bergens Tidens artikkel. Dagbladet beskriver innledningsvis omfanget av "Dark Room"-komplekset, og antallet terabyte overgrepsmateriale politiet har beslaglagt. Det blir også nevnt at de siktede er fra alle samfunnslag, deriblant en politiker fra Arbeiderpartiet som også er siktet for menneskehandel. Dette gir leserne inntrykk av at de siktede kan være hvem som helst. En fellesnevner for disse mennene er at de har høyere utdanning, de kjenner til det mørke nettet og tenner seksuelt på barn – og de er livredde for å bli avslørt. Det blir understreket at flere av de siktede er fungerende mennesker, og at deres nærmiljø og familie ofte har reagert med sjokk når siktede har blitt avslørt.

Artikkelen inneholder videre eksempler på samtaler overgrepsmennene har hatt med hverandre, og viser leserne hvordan overgrepsmennene prater med hverandre:

I hemmelige chattesamtaler snakker flere av de siktede om å dope småbarn og kidnappe unger på vei hjem fra skolen.

Dette spiller i stor grad på frykt, i det ansvaret tildeles overgrepsmennene. Eksemplifisering av overgripernes tanker er gjennomgående i artikkelen, spesielt i eksempelet der to menn planlegger å gjennomføre overgrep mot egne barn ned i spedbarnsalder. Flere er også siktet for denne typen overgrep, samt overgrep mot andres barn. Det blir forklart at en av de siktede har voldtatt en gutt på syv år. Løsninger på overnevnte problemer har fått lite plass i artikkelen, men det kommer fram at det er beslag og etterforskning som er viktig for å gjøre noe med problemet. Imidlertid foreslår nyheten ikke at det er et problem som krever øyeblikkelig handling. Politiet forventer at saken vil vokse i tiden fremover siden de undersøker pågående overgrep fysisk og på nett.

5.3.4 Den menneskelige-interesserammen

Adresseavisen var den avisen med færrest artikler i datainnsamlingen, og et fellestrekk for de fire artiklene inkludert i analysen er deres fokus på å få saken til å bli "lokal". Innenfor MI-rammen understrekes det at det var Trøndelagspolitiet som hadde informasjonen som gjorde at "Dark Room" etterforskningen startet. I deres korte artikkel "Overgrepssak har opphav i Trøndelag" fra 21. november 2016 er hovedfokuset omfanget av etterforskningen på bakgrunn av pressekonferansen Bergenspolitiet avholdt dagen før. Innledningsvis blir det presentert at "Dark Room"-komplekset ble oppdaget på bakgrunn av at politiet i 2015 fant millioner av overgrepsbilder hos en mann fra Fosen. Dette kom også frem på pressekonferansen. Artikkelen

introduserer antallet siktede, samtidig som det understrekes at det har skjedd overgrep mot barn ned i spedbarnsalder. Totalt 20 av de siktede er blitt pågrepet, mens resten fortsatt er under etterforskning. Artikkelen beskriver for øvrig hva slags materiale som har blitt avdekket, at dette både er bilder, filmer og chattelogger.

Saken gjør ikke individer til ondskapsfulle direkte, men det er helt klart et større fokus på siktede enn det er på ofre. Artikkelen er svært kort og informativ, og presenterer informasjonen på en objektiv måte gjennom politikilder. Det produseres ikke frykt ved å beskrive overgrep direkte, men omfanget kan likevel virke ganske overveldende. Sakens hovedtema er Trøndelagspolitiets kobling til etterforskningen i Bergen. Artikkelen er i hovedsak skrevet på bakgrunn av intervjuer, og dermed faller den innunder rammen om menneskelig interesse. Avslutningsvis blir det gjort rede for hvordan Trøndelagspolitiet har utvekslet saker til Bergen, og at de har utvekslet erfaring og organiseringsmetoder. Dette belyses gjennom intervju med etterforskningslederen i Trøndelag, som blir et menneskelig eksempel på problemet politiet har jobbet med.

I artikkelen "Avdekket 34 nye overgripere på Romerike" i Aftenposten fra 24. november 2016 er det helt klart størst fokus på de siktede. Artikkelen er svært kortfattet, og har et menneskelig eksempel på problemet, og går inn i en persons liv ved å intervju en politiadvokat. Vedkommende understreker hvor omfattende arbeidet er. Det er ingen beskrivelser av overgrepene direkte, men det blir understreket hvor alvorlige og straffbare handlingene er. På denne måten antydes det at de siktede er ondskapsfulle. Samtidig blir det skrevet at operasjon "Dark Room" blir karakterisert som det største nettverket avdekket i Norge. Artikkelen beskriver at mange saker som har tilknytning til "Dark Room"-saken blir sendt til tilhørende politidistrikt. På bakgrunn av dette har politiet på Romerike opprettet et eget team for å gjennomgå disse. Her bruker Aftenposten begrepet "barneporno" på feil måte.

Sakens hovedfokus er de mange navene som dukker opp, som har ført til at 11 nye personer har blitt identifisert og anmeldt, samtidig som 35 saker er blitt sendt videre til Kripos. Det har blitt intervjuet en politiadvokat som mener at Vest politidistrikt har gjort et grundig arbeid, og at det nå må settes av ressurser for å følge opp dette. Det er altså snakk om å følge opp chattelogger hvor mennesker snakker og oppfordrer til overgrep. Artikkelen faller innenfor MI-rammen gjennom dette intervjuet, samt at det er en overordnet personorientering. Saken drøfter ikke de mange aspektene knyttet til "Dark Room"-saken, men har et overordnet fokus på de mistenkte.

Det kommer ikke informasjon om disse utover at noen har blitt identifisert, og at enkelte er bosatt i utlandet.

"De siktede kan være hvem som helst" skriver BT påfølgende dag etter pressekonferansen fant sted, med oppfølgende innledning om at de alle er menn med en interesse for unge jenter eller barn. I denne artikkelen brukes adjektiv om overgriperne som vekker følelser, i dette tilfellet en førskolelærer. Artikkelen inneholder et menneskelig eksempel på overgrepssaken, en mann som planla overgrep mot sin egen ufødte datter. Samtidig som et intervju med politietterforskeren belyser at politiet har verdt nødt til å prioritere de sakene som er mest alvorlige – altså om de mistenkte har egne barn eller tilgang på dem. Det blir skrevet at en av mennene er pågrepet, ettersom han var eneforsørger for seg og sine gravide samboer. Det kommer også frem at det i nettverket ble planlagt overgrep mot barn som enda ikke var blitt født. Dette ønsket derimot ikke politietterforskeren å utdype til Bergens Tidene. Videre beskriver BT flere av overgriperne ut i fra deres yrke, hvorav en av dem er jurist. Intervjuet med politiet belyser at de siktede kommer fra alle samfunnslag, og at arbeidet har et sjokkerende omfang.

De siktetes handlinger blir beskrevet på en måte som gjør dem ondskapsfulle, spesielt ut i fra fokuset på at det har skjedd overgrep mot egne barn i minst et tilfelle. Det kommer også fram at en av de siktede hadde over 400 filer som fremstiller overgrep. Politietterforskeren sier videre at de siktetes familier og deres nærmeste miljø er sjokkerte over pågripelsene. At overgriperne kommer fra "alle samfunnslag" kan bidra til en oppfatning om at de er hvem og hvor som helst. Dette blir også bekreftet av den intervjuede etterforskningslederen. Artikkelen i BT har et overordnet personfokus på overgriperne og deres tilgang på barn, uten særlig fokus på ofrenes situasjon.

At enkelte av de siktede har gjennomført eller planlagt overgrep mot egne barn er også skrevet om i artikkelen "Fantaserte om å ha sex med egne døtre" i Dagbladet fra 22. november 2016. Overskriften i seg selv vekker mye følelser hos en leser, og artikkelen bruker eksempler for å forklare hvordan individer påvirkes av overgrepene:

Bildene viser barn som har hatt sex med barn, og barn som er utsatt for overgrep av voksne.

Enhver leser forstår alvorligheten av dette, selv om det kan være vanskelig å forestille seg hva dette faktisk innebærer. Dagbladet beskriver flere av overgripernes siktelsler med antallet av bilder/filmer de har oppbevart og hva disse bildene er av. I likhet med de resterende avisene understrekes det hva slags yrke de siktede har, hvorav Dagbladet skriver at en av de siktede er sykepleier. Et yrke de fleste forbinder med omsorg, og dermed vekker dette følelser. Dagbladet informerer om at en av de siktede har mistet omsorgen for sin sønn, dermed eksemplifiseres konsekvenser av problemet for publikum. I denne artikkelen har Dagbladet tildelt omtrent halvparten av teksten til en liste over hvor overgriperne er fra, deres alder, hva de er siktet for og om de har egne barn. Tilstedeværelsen av dette gjør at artikkelen gjør individer til ondskapsfulle i svært stor grad. Politiets rolle blir også ved flere anledninger beskrevet, men det er helt klart størst fokus på overgrepsmennene.

"Slik rullet de opp pedofili-nettverket" skrev VG en uke etter pressekonferansen fant sted. Artikkelen presenterer "Dark Room"-etterforskningen og metodene som har blitt anvendt på en rapporterende objektiv måte. Artikkelen er kort, og beskriver politiets arbeidsmetoder i sammenheng med antall siktede, antallet av brukernavn og hva disse kontoene har blitt brukt til. Det overordnede fokuset er viktigheten av politiets arbeid. Det understrekes at det mørke nettet bidrar til å gjøre oppdagelsesrisikoen for overgrepsmenn mindre, noe som trolig har ført til den store forekomsten av problemet. At VG understreker utfordringene i etterforskningen bidrar til å skape følelser hos leserne, samtidig som politiet blir brukt til å eksemplifisere alvorligheten. Ofrene er i denne artikkelen viet lite plass, men de blir likevel forstått som en motpol til overgriperne. Dette eksemplifiseres gjennom politiets utsagn om viktigheten av deres arbeid for de som er utsatt for denne typen overgrep. Politiet tillegges dermed en slags helterolle, da etterforskningen og mulige siktelsler/fengslinger presenteres som en løsning på problemet. Tilstedeværelsen av aspektet omkring ondskapsfulle individer er fremtredende i det VG anvender begrepet pedofil, men ikke klargjør for hva begrepet betyr i dets helhet.

5.3.5 Oppsummering

Nærlesningen presentert her viser at rammene kan bestå av svært ulike aspekter. Dette blir eksemplifisert presentert gjennom moralrammen. Aftenposten er i sin presentasjon mest objektiv, da de presenter saken gjennom politiet. På denne måten har de unngått at journalistenes egne meninger kommer fram, og nyhetssaken blir mer objektiv. Imidlertid understreker de omfanget av politietterforskningen, som kan skape assosiasjoner til frykt.

Bergens Tidene på sin side har skrevet en leder som ikke skiller begrepene pedofil og seksuell overgrep fra hverandre. Samtidig skriver journalisten at han håper mediedekningen skremmer potensielle overgripere fra å utføre seksuelle handlinger. Dette eksemplifiserer at journalisten har lite eller ingen kunnskap om de psykologiske aspektene knyttet til seksuelle overgrep. Videre kan denne presentasjonen underbygge samfunnets forståelse om at skremselspropaganda er "riktig måte" å bekjempe seksuelle overgrep mot barn på. Altså en type retorikk som Listhaug anvender, som nevnt i introduksjonskapittelet. Behandlings- og forebyggingsaspektet forsvinner i denne typen presentasjon, og det blir en episodisk nyhetssak som ikke belyser kontekstuelle aspekter om sakens eksistens. Dagbladets artikkel i moralrammen er mer tematisk enn lederen i BT. Her skiller det mellom pedofili og seksuelle overgripere, som bidrar til å øke kunnskapen om hvor kompleks problemstillingen om SOMB er. Dagbladet i likhet med Aftenposten og BT understreker omfanget av saken, men artikkelen er den eneste som ikke beskriver overgripernes handlinger. Fryktaspektet er derfor noe mer fraværende i artikkelen til Dagbladet, enn det er i fortrinnsvis BT og Aftenposten.

Tilstedeværelsen av frykt og moral er ikke bare identifiserbar i artiklene som kvalifiserer til moral, tendensene er også tilstede innenfor ansvarsrammen. En slik fremstilling kan bidra til forhåndsdømming, ettersom en leser kan reagere med sinne eller bekymring som konsekvens av hva pressen skriver. Dette er synlig i samtlige artikler i ansvarsrammen, da de beskriver alder på ofrene, samtidig som de skriver hva overgripere planlegger å gjøre med spedbarn. Ved flere anledninger blir det også understreket at de siktede er mennesker i ressursmiljø, både advokater, ingeniører og en lærer. Fryktaspektet er særlig tilstede i Dagbladets artikkel, hvor det skrives at siktede snakker om å kidnappe barn på vei hjem fra skolen. Ingen av avisene skriver direkte om løsninger på problemet, men de anslår at en løsning er domfellelse og fengsel. Ingen av artiklene skriver at forebyggende arbeid til overgripere kan være til nytte. Den eneste som nevner dette er Dagbladet, men de skriver at dette trolig ikke er nødvendig ettersom det er tvil om det i hjelper.

Konflikt forbindes gjerne med en krangel eller diskusjon mellom to eller flere personer. Konfliktrammen innenfor "Dark Room"-saken består imidlertid av flere konfliktspekter enn dette. Flere artikler har en poengsum som kvalifiserer til denne rammen er fordi de belyser flere sider av problemet, der enkelte artikler belyser en konflikt mellom forsvarsadvokater og påtalemyndighet. Den siktede politimannen var en sak som kom opp flere ganger under den analyserte perioden, så trolig er forekomsten av konfliktrammen i den totale dekningen et

resultat av det. Ut i fra nærlesningen og sammenligningen av datavariabler er det rimelig å hevde at deknningen av "Dark Room"-saken ikke var preget av en konfliktorientering. Pressen belyste i større grad flere sider av problemet enn antatt, og de refererte ved flere anledninger til vinnere/tapere. Sistnevnte er ikke overraskende, da det er en stor seier for politiet å avdekke et overgrepnettverk med så mange siktede, der overgriperne blir taperne.

Politiet er pressens mest brukte kilde i deknningen av "Dark Room"-saken, og de blir ofte brukt til å skape følelser som sympati og medfølelse. Denne tendensen er mest synlig i den menneskelige-interesserammen, hvor det omtrent alltid blir understreket hvor omfattende arbeid politiet har stått ovenfor og hvor krevende etterforskningen har vært. Politietterforskerne får svært mye spalteplass, og ved enkelte tilfeller skriver pressen om politiets følelser. Sistnevnte er også tilstede i måten pressen fremstiller overgrepene, enkelte ganger gjennom spesifikke eksempler, men også gjennom politiets syn på dem. Dette bidrar videre til å gjøre de siktede overgrepsmennene til ondskapsfulle individer, og synliggjør at ofrene er barn. Det er ikke særlig fremtredende at en av de siktede blir brukt som eksempel, de blir heller fremstilt som en gruppe av mennesker. Ved flere anledninger er det snakk om to siktede som kommuniserer med hverandre, der avisene har gjengitt deres samtale med hverandre. Det er svært lite fokus på hvordan ofrene blir påvirket av saken, utenom de enkelte tilfellene hvor det nevnes at siktede er fratatt omsorgsrett.

5.4 En saksspesifikk ramme

Formålet med å anvende en hybrid tilnærming til teorien om tolkningsrammer er å kunne undersøke hvorvidt det eksisterer saksspesifikke rammer i deknningen, og om de kan ses i sammenheng med de generiske rammene. Som nevnt i kapittel 3 kan dette brukes til å forklare hvorfor enkelte aspekter får dominere i medieinnholdet. Definisjonen jeg har valgt å anvende i denne oppgaven krever at det er *definisjoner, årsaker, evalueringer og løsninger* for at det skal eksistere en ramme. For å koble de saksspesifikke rammene til større implikasjoner i rammeverket tar identifikasjonen av rammer utgangspunkt i den kvantitative datainnsamlingen. Det er spesielt et funn som er interessant på bakgrunn av den kvalitative og kvantitative delen gjort ovenfor. Ansvarsrammen indikerer at det er få som skriver om *årsakene* til hvorfor noen forgriper seg på barn og/eller har seksuelt tenningsmønster for dem. At årsaker stort sett er fraværende i deknningen kan diskuteres for å være en ramme.

5.4.1 En ramme om årsakfravikelse

Fraværet av årsakssammenhenger har jeg valgt å kalle en ramme om *årsakfraskrivelse*. En ramme som indikerer at artikler ikke berører sakens årsaker. Altså fokuset på rehabilitering, behandling og konteksten av hva overgrep består av. Ut i fra ansvarsrammens fordeling av episodisk- og tematisk innramming er det tydelig et kjennetegn at artikler innenfor denne sakspesifikke rammen ofte er episodiske.

Det er helt tydelig at kun et fåtall av artiklene i utvalget berører problemløsninger (Tabell 7) med tanke på psykologisk hjelp. Imidlertid gir ikke disse tallene oversikt over hvem som bør få psykologisk hjelp eller hvilke artikler som gjør dette på en informativ og objektiv måte.

I artikkelen "Flere Dark Room-siktede er tidligere overgrepdomt" i Aftenposten blir psykologisk behandling nevnt, dog under tvil. Intervjuobjektet i denne artikkelen mener at behandling og rehabilitering til overgripere er bortkastet, ettersom vedkommende har lite tro på at de med denne typen legning kan "endre seg". En annen artikkel som faktisk berører behandling og rehabilitering er "Barn holder nettovergrep for seg selv" i BT, men som overskriften antyder, dette handler om støtte og hjelp til ofrene. Denne artikkelen kommer også med oppfordringer til hvordan foreldre skal snakke med barna sine om nettvett,

hvorav tjenesten Snapchat⁴³ blir brukt som et eksempel. Snapchat er en arena hvor overgripere potensielt kan kontakte barn, og sende/motta seksualisert innhold. Denne artikkelen fikk igjen aktualitet i Juni 2017, da BT skrev en pressemelding/notis om at det nå hadde blitt opprettet en

Tabell 7: Fordeling av fokus på problemløsninger (HOVD_8) i hver avis.

Avis	Ja	Nei	Delvis
Adressa	0 %	100 %	0 %
Aftenposten	10 %	90 %	0 %
Bergens Tidene	9 %	87 %	4 %
Dagbladet	20 %	70 %	10 %
VG	8 %	92 %	0 %
Totalt i dekningsen	10 %	87 %	4 %

⁴³ Bildedelingstjeneste-app for iOS og Android, der man sender og/eller mottar bilder fra venner/ukjente som forsvinner etter et bestemt antall sekunder.

egen gruppe for overgrepsofre. Det blir i denne notisen, i likhet med tidligere nevnte artikkel understreket viktigheten av å hjelpe de som anmelder overgrep. Behandlingsaspektet er videre nevnt i en bisetning i en artikkel⁴⁴ fra samme avis samme måned, der en av de siktede har uttalt seg i en rettsak om at det er i tider med depresjon han begår overgrep. Videre hevder siktede at han har bedt om hjelp for disse plagene, før det skrives at retten konkluderer med at siktede "har vist liten vilje til å endre atferd". Her berøres behandlingsaspektet i noen grad, men det er helt klart ikke fremtredende. Samme måned kunne man også lese det følgende i artikkelen "Ungdommer krever norsk hjelpelinje for pedofile" i BT den 14. juni 2017:

Du har overgriper. Og du har de som ikke har foregriperet seg ennå, men kanskje kommer til å gjøre det. Det er viktig å strekke ut en hånd til dem som ikke ønsker å bli et «monster», at de kan få hjelp med tankene de har [...]

Dette er den eneste artikkelen i utvalget som faktisk berører behandlingsaspektet direkte til overgriperne. Imidlertid setter ikke artikkelen problemet inn i en større kontekst, da den ikke klargjør for skillet mellom pedofile og overgriper. På en annen side understrekes det at behandling og forebygging av overgrep er viktig med tanke på at barn aldri "vil bli det samme igjen" etter et overgrep. Det interessante med artikkelen er at det er en ungdomspolitiker på 17 år som mener at Norge trenger en hjelpetelefon for pedofile, i likhet med den Sverige har. Dette vil, som skrevet i artikkelen, gi bedre innsikt i overgripernes "verden", samtidig som det vil stimulere i mer og bedre forskning på området.

En annen artikkel som berører dette er "Internett har senket terskelen" i Dagbladet, som ble skrevet før artikkelen om en hjelpelinje til overgriper. Her blir behandling og forebygging satt inn i en større kontekst ved å berøre faktisk forskning på feltet, der to av to kilder er psykologer. Begge disse har en oppfatning om at det ikke hjelper å behandle pedofili⁴⁵ på bakgrunn av en metastudie som en av dem har deltatt i gjennomføringen av. Imidlertid understrekes det at dette ikke betyr at behandling aldri kan virke. Artikkelen konkluderer med dette, og at det faktisk er mulig å få kontroll over seksualiteten om det skulle oppstå terapeutisk klaff. Dagbladet i likhet med overnevnte artikler berører også behandling til de menneskene som berøres av "Dark Room"-saken. I en artikkel⁴⁶ skrives det om påkjenningene politietterforskerne går gjennom ved å se på flere megabyte med datamateriale, og at de får psykologisk hjelp omkring "Dark

⁴⁴ I artikkelen "Student innrømmet misbruk av flere barn", Bergens Tidene

⁴⁵ I denne artikkelen klargjøres det for skillet mellom pedofil og overgriper

⁴⁶ I artikkelen "Takk for et godt arbeid. Hilsen en helt vanlig mamma" i Dagbladet.

Room"-sakens mange skyggesider. Her blir ikke behandling eller forebygging mot overgripere berørt, men saken i seg selv berører flere aspekter enn politietterforskning alene.

I en lenger reportasje VG skrev i januar 2017 brukes det eksempler fra et forum på det mørke nettet der overgripere *klager* over å ha lite materiale av skandinaviske barn til å understreke viktigheten av å lære barn nettvett: "Jeg har over 10 000 videoer, men jeg tror bare en håndfull av dem er skandinaver". Dette mener en psykologen er et godt tegn siden det viser at forebyggende arbeid, som for eksempel god informasjon om nettvett fungerer. Artikkelen berører imidlertid ikke behandlingsaspektet til overgripere, samtidig som forebyggende arbeid mot barn heller ikke settes inn i noen større kontekst, ved å for eksempel oppfordre foreldre til å prate med sine barn om dette.

Den sakspesifikke rammen jeg identifiserer er sentrert rundt mangelen på fokus på forebyggende arbeid til overgripere, gjennom for eksempel psykologbehandling. Et fellestrekk for alle artiklene er at de ikke setter problemene inn i en større kontekst, selv om de har blitt kodet "ja" for å nevne problemløsninger uavhengig av kontekst. Disse funnene sammenfaller med studien til J. Thakker og R. Durrant (2006) av nyhetsdekningen i New Zealand. Funnene presentert her, i likhet med deres, viser at det blir viet lite oppmerksomhet til rehabilitering, behandling og støtte til overgripere. Imidlertid skiller den norske dekningen av "Dark Room"-saken seg fra studien til J. Thakker og R. Durrant (2006) ved at problemløsninger ikke blir satt inn i en større kontekst. En naturlig årsak til dette kan være studienes omfang, der J. Takker og R. Durrant's studie (2006) er en analyse av alle nyhetsartikler om seksuelle overgrep mot barn over en lengere tidsperiode. Dette har ikke jeg analysert, og derfor kan ikke funnene omkring dette generaliseres utover oppgavens kontekst.

Det er tilfelle at dekningen av "Dark Room"-saken ikke beskriver eller drøfter *årsakene* til hvorfor noen forgriper seg på barn. Ingen besvarer spørsmål om hvorfor dette skjer. Dette dominerer med andre ord dekningen, og dermed kvalifiseres det som en ramme. På en annen side kreves det *årsaker* for at noe skal bli en ramme, men at årsakene for hendelsen ikke berøres i det hele tatt kan også diskuteres for å være et interessant funn. At årsaker er totalt fraværende er en ramme fordi det ikke eksisterer, samtidig som det dominerer i gitte artikler. Løsninger nevnes til dels i artiklene, men det omhandler aldri overgripernes eller ofrenes psykiske helse. Aspektet er heller sentrert mot domfellelser og fengsling som løsning. En ting er sikkert, artiklene inneholder *evalueringer*, i den grad de beskriver omfanget til etterforskningen, samt

at pressen ved gjentatte anledninger nevner konsekvenser for ofrene. Seksuelle overgrep mot barn er en del av virkeligheten, og er et problem som må adresseres i det offentlige rom. Rammen som her er blitt diskutert for å eksistere i dekingen, vil potensielt også være mulig å avdekke i andre nyhetshendelser om SOMB, ettersom:

Society is remarkably uninterested in what might be done about pedophiles, other than locking them up for life (Critchler, 2003, 117).

Så snart pressen kan adressere hele konteksten av hva seksuelle overgrep mot barn innebærer, inkludert behandling til alle berørte parter og objektiv fremstilling – kan dominansen av denne rammen fjernes fra nyhetspressen. En konkurrerende ramme til den jeg har presentert her kan eksempelvis være en *rehabiliteringsramme*. Altså en ramme som berører de aspektene som er fraværende i dekingen av "Dark Room"-saken. Det interessante med rehabiliteringsrammen er at den kan inkluderes i andre nyhetsanalyser av seksuelle overgrep mot barn i direkte sammenligning med denne analysen.

5.5 "Pedofile som laster ned barneporno"

Det er ved flere anledninger så langt i dette kapittelet nevnt flere artikler som anvender begrepet pedofili galt. De klargjør med andre ord ikke for at de som forgriper seg på barn ikke nødvendigvis er pedofile. Dette kan, som nevnt i kapittel 1 tilsløre virkeligheten. Voldtekt eller seksuell atferd mot barn gir ikke alene en diagnose som pedofil. Denne ordbruken var tilstede i 32 prosent av dekingen, hvorav 9 prosent av artiklene brukte både ordet pedofili og begrepet barneporno i samme artikkel (Tabell 8). En artikkel har blitt kodet ja om de nevner barneporno, barnepornografi osv. Om en artikkel har brukt betegnelsen etter norsk lov⁴⁷, eller tilsvarende har det blitt kodet nei. Forekomsten av dette er imidlertid kun tilstede i Aftenposten og Dagbladet, som gjør dette i 20 prosent av sine artikler – og i BT, der forekomsten kun er 4 prosent. Denne begrepsbruken er helt fraværende hos Adressa og VG. De avisene som har anvendt begrepet *overgrepsmateriale* og andre relaterte begrep har på sin side forstått alvorligheten av å kalle denne typen bilder/filmer pornografi. På denne måten bagatelliseres ikke forbrytelsen, samtidig som det ikke legitimerer overgripernes handlinger⁴⁸.

⁴⁷ Å heller skrive "dokumenterte seksuelle overgrep mot barn", "filmer og bilder som seksualiserer barn".

⁴⁸ Se: 1.2.3 side 10-11

Som nevnt i kapittel 1, hadde det vært svært kritikkverdig om Aftenposten brukte begrepet barneporno til å beskrive overgrepsmateriale om dette hadde skjedd etter 17. desember 2016⁴⁹. Dette er imidlertid ikke tilfelle, og det ser derfor ut til at Aftenposten har vært oppmerksomme på egne refleksjoner i dekningen av "Dark Room"-saken. Når det er sagt, Kripos oppfordret allerede i 2015 til at ingen burde bruke begrepet. Med dette tatt i betraktning er det svært kritikkverdig at dette begrepet forekom i det hele tatt. Den kvalitative nærlesningen støtter også opp under dette, da flertallet av disse artiklene brukte pedofili til å beskrive sakens eksistens. Dette viser at avisene har manglende respekt ovenfor ofrene (Ludvigsen og Øyen Fjøsna 2016), samtidig som det vitner om mangel på objektivitet.

En tellbar oversikt over pedofilibegrepet kan dessuten gi en indikasjon på hvorvidt det ble produsert en pedofilidiskurs eller ikke (Tabell 8). Gjennomsnittsfordelingen viser at totalt 32 prosent av avisartiklene brukte begrepet, hvorav forekomsten er størst hos Dagbladet (50%) og VG (M=42%). Det er kun 12 prosentpoeng som skiller VG fra Aftenposten, der forekomsten er på 30 prosent. Bergens Tidene har færrest artikler der begrepet brukes (15%), mens Adressa har noe mer (25%). En fellesnevner for alle artiklene er at flertallet av dem anvender pedofile/pedofil til å beskrive overgriperne. Ved flere anledninger er også begrepet blitt anvendt i artiklenes overskrifter og ingresser, et gjentakende eksempel er bruken av ordene "pedofile nettverk"⁵⁰.

Tabell 8: Begrepsbruk i dekningen fordelt på avis

Avis	Pedofil		Barneporno		Begge deler
	Ja	Nei	Ja	Nei	
Adressa	25 %	75 %	0 %	100 %	0 %
Aftenposten	30 %	70 %	20 %	80 %	20 %
BT	15 %	85 %	11 %	89 %	4 %
Dagbladet	50 %	50 %	20 %	80 %	20 %
VG	42 %	58 %	0 %	100 %	0 %
Gj.snitt	32 %	68 %	10 %	90 %	9 %

⁴⁹ Bjørn-Erik Ludvigsen og Lisa Øyen Fjøsna (2016): "Dokumenterte seksuelle overgrep mot barn er ikke pornografi". Artikkel publisert på Aftenposten.no.

⁵⁰ Se Vedlegg 8 for oversikt over alle analyserte artikler, "pedofil" i overskriftene er der markert med tykk skrift.

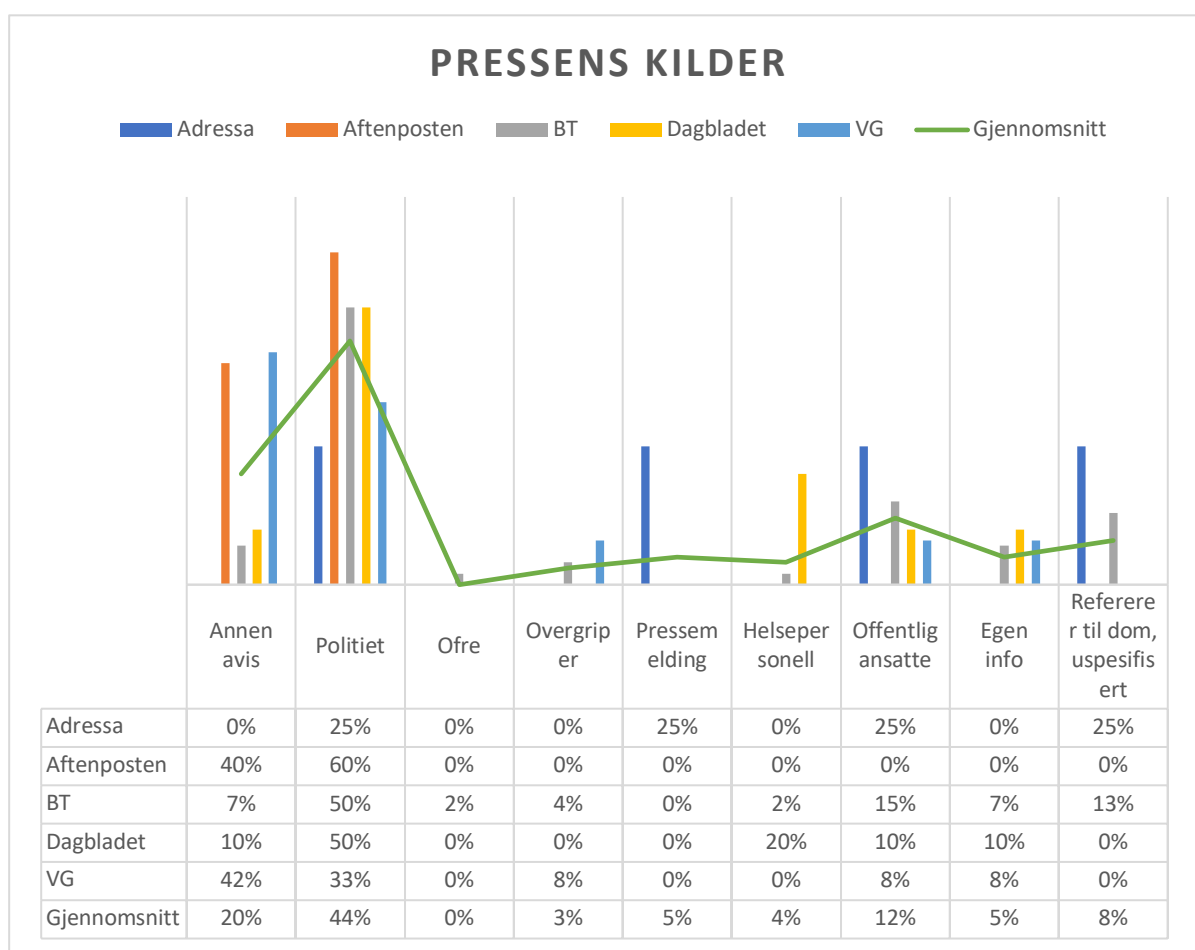
Et viktig funn det er verdt å merke seg er at adjektiver som tidligere forskning har beskrevet for å være fremtredende i overgrepssaker, er fraværende i dekingen av "Dark Room"-saken. Ingen bruker ord som slem, stygg, forferdelige eller ondskapsfulle til å beskrive faktiske overgripere. Likevel kan det diskuteres for at bruken av begrepet bidrar til å produsere frykt, da begrepet kan forstyrre publikums forståelse av hva seksuelle overgrep mot barn består av (Critcher 2003, 116). Når det kommer til avisartiklenes titler er det flere interessante forskjeller og likheter mellom avisene utover de nevnt ovenfor. Særlig Adressa, Aftenposten og Dagbladet skiller seg ut i dette tilfellet, da de er de eneste avisene som ikke har anvendt begrepet *pedofil/pedofile* i sine titler⁵¹. Bergens Tidene og VG har på sin side anvendt begrepet i to artikler hver. Den ene tittelen til Bergens Tidene omhandler hjelpelinje for pedofile, og dermed brukes ikke begrepet til å beskrive "Dark Room"-sakens eksistens. VG derimot bruker begrepet gjennomgående til å beskrive nettverket som har blitt avdekket, i likhet med den siste tittelen hos Bergens Tidene.

⁵¹ Se Vedlegg 8 for oversikt over alle analyserte artikler, "pedofil" i overskriftene er der markert med tykk skrift.

5.6 Hvem henvender pressen seg til?

En metode som kan anvendes for ytterligere informasjon om pressens dekning av "Dark Room"-saken er å undersøke på hva slags kilder som ble anvendt. Dette er blitt noe nevnt tidligere i dette kapittelet. Jeg velger å kort presentere funnene om pressens hovedkilder før diskusjonen i neste kapittel, ettersom kilder kan påvirke ideer og meninger, og hvordan disse blir formidlet (Marsh 1991; Wilczynski & Sinclair 1999, referert i Thakker og Durrant 2006). Mye informasjon kommer fra pressekonferansen som avslørte etterforskningen, hvorav politiet, men avisene har også henvendt seg til andre kilder.

Tabell 9: Oversikt over pressens kilder gjengitt i prosent fordelt etter avis og type kilde

Aftenposten og VG er de to avisene som i størst grad har brukt andre mediehus eller aviser som kilde, mens Adressa har ikke har brukt andre mediehus i det hele tatt. BT og Dagbladet har omtrent lik fordeling på dette punktet. Politiet er helt klart mest fremtredende, og er i størst grad tilstede i Aftenposten (60%). Deretter har BT og Dagbladet lik prosentfordeling (50%), mens forekomsten av politikilder er minst hos VG (33%) og Adressa (25%).

Resultatene fra tidligere studier sammenfaller også med funnene i denne, og kan konkluderes på følgende måte:

[...] the individuals within the legal system – police, lawyers, judges – [...] with little input from mental health professionals or academics (Thakker og Durrant 2006, 33).

Helsepersonell er kun fremtredende i BT og Dagbladet, og er en av de kildetyperne som er minst brukt i deknningen. Nærlesningen gir ytterligere innblikk i at pressens dekning bar preg av å presentere "Dark Room"-etterforskningen med et fokus på detaljer om de kriminelle handlingene, eventuelle rettsaker og domfellelser. Det er verdt å nevne at pressen ikke begikk forhåndsdomming slik Ottosen (2008) tidligere har hevdet at pressen gjerne gjør. Ikke før eventuelle rettsaker og siktelser nevnte pressen denne konteksten. Det er derfor naturlig å hevde at den typen forhåndsdomming pressen gjerne har gjort og gjør i Storbritannia ikke var synlig i "Dark Room"-saken. Imidlertid berører ikke pressen behandling eller forebygging av overgrep ut i fra overgriperens standpunkt. Kildebruken sammen med overnevnte variabler viser at "Dark Room"-dekningen i størst grad besto av presentasjon av saken, uten å berøre kontekstuell informasjon utover de kriminelle handlingene som forekom. Dette sammenfaller også med funnene presentert tidligere i dette kapitlet.

Kapittel 6

DISKUSJON

...

Resultatene i forrige kapittel er en systematisk presentasjon av "Dark Room"-saken. Tidligere studier har ofte hatt overordnet fokus på de mest profilerte overgrepssakene (Mejia, Cheyne, og Dorfman 2012, 472), gjerne over lengere tid, for å si noe om hvilke trender og historier som får oppmerksomhet (for eksempel Cheit 2003; Cheit et al., 2010; Wilcynski & Sinclair 1999, referert i Mejia, Cheyne, og Dorfman 2012). Denne analysen går utenfor dette i det den undersøker en spesifikk hendelse for å få kunnskap om tolkningsrammer og fremstillinger som ellers er vanskelig å identifisere i kvantitative undersøkelser av generell dekning. Funnene skal ikke brukes til å generalisere denne typen dekning i norsk presse, men de gir de innsikt om en problematikk som det er viktig at diskuteres. Jeg har undersøkt de fem mest leste avisene i Norge. Med andre ord, minst en million mennesker fikk med seg avsløringene av "Dark Room"-komplekset. Dekningen var preget av den menneskelige-interesserammen, og politiet var den mest brukte kilden. Det var et manglende fokus på problemløsninger og rehabilitering, saken ble dekket gjennom en ramme om årsakfraskrivelse.

Jeg vil i følgende kapittel diskutere journalistenes valg, og vinklinger på bakgrunn av funn, teorier og tidligere forskning. Funnene jeg vil diskutere er de trendene som er mest interessante for oppgavens problemstilling. Innenfor konteksten av diskusjonen har jeg generalisert de mest interessante tendensene gjennom logiske betraktninger, samtidig som jeg peker på elementer som avviker fra dette. Journalister tar et valg i det de skriver en sak, et valg om hvilke argumenter, perspektiver og kilder de anvender. Hvilke rammer som er fremtredende (eller ikke) bidrar dermed til å fremme noen aspekter fremfor andre. Dette kan påvirke publikums persepsjoner om hva som er viktig, og hva som eventuelt kan gjøres med problemet. Derfor er det problematisk at saker om seksuelle overgrep mot barn rammes inn *feilaktig* (Mejia, Cheyne, og Dorfman 2012, 471). For eksempel kan dette være fraværet av tematiske aspekter, som var tilfelle i "Dark Room"-saken. Jeg kan ikke med denne studien alene påvise hvordan publikum påvirkes av denne typen nyhetsdekning. Likevel er ikke funnene presentert i forrige kapittel uinteressante, ettersom de kartlegger et selvstendig fenomen som kan brukes for å diskutere indirekte effekter (Østbye et al. 2013, 210).

6.1 De ukjente overgriperne og den velkjente siktede

Jeg vil nå diskutere kvaliteten på journalistikken i "Dark Room"-saken for å synliggjøre ulike trender og tendenser. Tabloid og seriøs presse vil ikke innenfor denne konteksten sammenlignes, da kvalitet omhandler mer enn dette skillet (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 35-36). Likevel er det flere interessante funn i måten de tabloide avisene har dekket saken, samtidig som de ikke er så ulike sammenlignet med det resterende utvalget. Ut i fra de ni punktene om "tabloidkulturen" presentert i kapittel 3, ser det ut til at VG forsøker å løsrive seg fra tabloidformatet. VG har en høy saksrapportering i deres manglende fokus på ofre/overgripere, og de seksuelle aspektene i nyhetssaken. Dagbladet i likhet med Aftenposten, brukte ofte spesifikke eksempler på de siktedes handlinger, samtidig som de skrev oversikter over de siktedes jobb, alder og bosted. Det er en individorientering og avviksrapportering på samme tid, som ofte er viktig for journalister (Røssland 2003, 20-21; Kidd-Hewit 1995, 15). Slike presentasjoner vektlegger frykt i fremstillingen av at overgriperne kan være hvem som helst, samtidig som det er spekulativt stoff. Denne typen presentasjon hadde også Bergens Tidene, men den var helt fraværende i Adressa. Tabloid-kulturen er altså fremtredende i flere aviser enn kun VG og Dagbladet. Hvorav det i sistnevnte var mest synlig. Hvorvidt beskrivelser av de siktedes handlinger og informasjon om dem er nødvendig eller ikke kan diskuteres. Pressens eksemplifisering av dette gjør overgriperne annerledes enn andre mennesker i det de har oppbevart overgrepsmaterie, planlagt eller gjennomført overgrep mot barn. Beskrivelsene er på mange måter en overeksponering av de siktede. Handlingene blir av journalistene ansett for å være sentrale for sakens kontekst. Selv om deres handlinger er ulovlige, er det fortsatt politietterforskningen som kan karakteriseres for å være "Dark Room"-sakens hovedelement.

Sett i lys av krimjournalistikk er det klart avisene i utvalget faller inn i tabloidbegrepet, ettersom et fokus på seksuelle overgrep som et samfunnsproblem er nesten fraværende. Fokuset er heller rettet mot de ulovlige handlingene gjennom et sensasjonspreg av adjektiver som gjør de siktede til det motsatte av det gode. I følge Goode (2011) er dette er en vanlig måte å portrettere av siktede i denne typen nyhetssaker. På bakgrunn av dette kan det hevdes at dekningen består av en type forhåndsdømming. Skildringer av alvorlige overgrep gjør ikke de siktede uskyldige til det motsatte er bevist. Slike beskrivelser bidrar til å fremme de siktede som pedofile. Det er kritikkverdig at pressen offentligjør de siktedes alder, bosted og arbeidsplass. For mange lesere er ikke dette *nok* informasjon til å forstå hvem som har begått overgrep eller ikke. Likevel er et potensielt utfall at leserne som jobber i Arbeiderpartiet, i likhet med en av de siktede, kan

identifisere hvem vedkommende var. Derfor er det bra at pressen holdt seg objektive ved å ikke beskrive de siktede som pedofile direkte. Likevel ble det ved flere anledninger skrevet "pedofile nettverk" for å beskrive konteksten av overgrepnettverket, noe som indirekte gir oppfatninger om at de siktede er pedofile. Stereotypiene, normene og verdiene omkring pedofili blir dermed fremtredende, og det virker som om journalistene var preget av disse. Avisenes kilder spiller i denne sammenhengen en viktig rolle ettersom de bidrar til en saksrapportering. Den mest brukte kilden i deknningen har kunnskap om dette, og dermed gjennomsyres ikke deknningen av stereotypiske kjennetegn. Pressen berører likevel ikke konteksten av informasjon om pedofili og seksuelle overgrepere – viktige nyanser uteblir. Derfor blir det vanskelig å identifisere elementer som inviterer til en åpen og nyansert debatt.

Dekningen var med andre ord en overfladisk rapportering preget av journalistenes valg om hva slags informasjon som ble inkludert eller ikke. Dette er et interessant funn siden pressekonferansen var planlagt, og nyhetssaken var et resultat av en hendelse. Journalistene hadde altså mulighet til å innhente informasjon før de skrev saken (Allern 2001, 53). Mangelen på tematiske aspekter indikerer likevel at dette trolig ikke ble gjort. Journalistene tok et valg i det de presenterte saken gjennom sine politikilder. De gjorde lite eller ingen etterforskning på egenhånd i søket etter fakta som belyste problemet fra andre synsvinkler. "Dark Room"-saken viste offentligheten at overgrep skjer på Internett, ofte i en stor skala. Det var 51 siktede menn, derav to av disse fikk spesielt mye oppmerksomhet – en politimann og hans sønn. Pressen var her gode på å belyse flere sider av problemet gjennom ulike parter. Pressens beskrivelser av politimannen, sammenlignet med de resterende siktede, er et av de viktigste funnene i denne oppgaven. I det politimannen oppbevarte materiale som seksualiserte barn gikk han fra å være "den gode" til "den onde". Pressen unngikk dette narrative, assosiasjoner til frykt og skumle overgrepere ble utelatt. Selv om politimannen ikke lenger kunne anses som "god", blir han fortsatt ansett som et menneske med følelser og anger. Politimannen var et menneske fremfor en ukjent mann. Han ga publikum og pressen et "ansikt" å forholde seg til. Politifolk er ansett som respekterte medlemmer i samfunnet, og deknningen av denne siktelsen viser at mediene satt dette på dagsorden. Kitzinger (2004) har tidligere argumentert for at dette er noe pressen ofte unngår. Siktelsen av politimannen viser dermed at den norske presse tildeler alle siktede spalteplass, uavhengig av deres rolle i samfunnet. Dette sammenfaller forøvrig med "Jimmy Savile"-saken, og viser at norske medier rammet inn denne siktelsen som en hendelse om seksuelllovbrudd, fremfor en sak om pedofili. Nyheten om politimannen illustrerer at den

vanlige måten å ramme inn saker som omhandler seksuelle overgrep mot barn ikke nødvendigvis er normen.

I artiklene hvor det ikke er et "ansikt" virker det imidlertid som om det er lettere for pressen å tillegge assosiasjoner til pedofili. Det var i disse artiklene beskrivelser av de siktedes handlinger var fremtredende. Ved enkelte anledninger blitt brukt adjektiver som "forferdelig" og/eller "grusomt". Det er ingen tvil om at handlingene deres var "forferdelige", men denne typen ordlegging kan bidra til å skape frykt og bekymring i samfunnet. Jeg vil hevde at denne typen beskrivelser er unødvendig i denne typen journalistikk, da den ofte er fraværende i annen type krimjournalistikk. En sammenligning som her kan trekkes inn er pressens måte å dekke for eksempel alvorlige bilulykker. Ut i fra egne observasjoner er det svært sjelden pressen beskriver ulykken ned i detalj med tanke på hva som har skjedd med sjåfør og eventuelle passasjerer. Ofte er det ganske rett frem: "alvorlig skadet, sendt til sykehus".

Krimjournalistikken består ofte av "rykter og påstander fra politi og advokater" (Allern 2001, 218), og "Dark Room"-saken er intet unntak. Det er akkurat disse kildene som er mest fremtredende, og de blir alltid brukt til å beskrive sakens kontekst, samt dens omfang og alvorlighet. Dekningen består ikke av rykter og påstander, pressen presenterer fakta. På denne måten blir pressens dekning mer objektiv sett i lys av den typiske kriminalsaken. Politiet har et mål når de informerer media om ulike overgrepssaker, og det er å forklare gangen og hensikten med sine fremgangsmåter (Sosial og helsedirektoratet et al. 2003, 55).

"Dark Room"-saken var alvorlig, og seksuelle overgrep mot barn er et viktig tema som pressen *må* skrive om. Likevel lykkes ikke pressen å være et kritisk korrektiv til den offentlige debatten ved å være saksrapporterende. Den episodiske nyhetspresentasjonen skaper ikke en åpen debatt. Samfunnet trenger informasjon for å kunne diskutere en sak, og pressen tilbyr ikke dette. Pressen forteller publikum om hendelsen som har skjedd, men ikke hvorfor den skjer, og dekningen blir et eksempel på den stereotypiske krimjournalistikksjangeren. På en annen side domineres ikke dekningen av sterke stereotypiske fremstillinger, men dekningen underbygger og forsterker likevel samfunnets normer. Sistnevnte gjelder spesielt i pressens valg av begreper og adjektiver. Her kan også fryktaspektet som pressen har blitt beskyldt for å fremme i slike saker nevnes. Den enkleste måten pressen kan skape dette på er ved å referere til statistikk og omfang (Meyer 2007, 162). Gjennomgående i dekningen er antallet terabyte med materiale som er avdekket, hvorav enkelte artikler belyser antallet brukernavn og ofre. Sistnevnte dominerer

ikke dekningen, og på bakgrunn av dette kan det hevdes at dekningen i seg selv ikke forpleier den moralske panikken for seksuelle overgrepere. Likevel kan statistikk påvirke publikums forståelse av problemet (Meyer 2007, 162-163), og derfor har pressen en viktig rolle i deres formidling av denne typen informasjon. Pressens beskrivelser er interessant i lys av diskusjonen om journalistisk kvalitet, da kvalitet ofte blir trukket fram som en løsning på ulike problemstillinger i forhold til pressens samfunnsrolle (Bjerke, Øverbø, og Brurås 2012, 34).

6.2 Kvalitet i internasjonalt og krimjournalistisk perspektiv

Et viktig skille å trekke inn i en diskusjon om journalistisk kvalitet i konteksten av krimjournalistikk, er mellom spekulativt stoff og grep som blir gjort i forsøket på å formidle god journalistikk (Røssland 2003, 180). Selv om ingen av avisene berører aspektene knyttet til bakgrunnen til hvorfor overgrep skjer, så forteller alle avisene om bakgrunnen for politietterforskningen. Dette var helt klart et forsøk på å skape god journalistikk, ettersom det setter dens omfang inn i kontekst. Videre kan dette forstås ut i fra nyhetskriteriet om *sensasjon*, som ofte kriminelle handlinger blir satt inn under. Imidlertid stilles det gjerne et krav om at krimjournalistikk forteller hvorfor noe skjer, og det er ikke tilfelle i "Dark Room"-saken. Samtidig har journalistene stort sett vært observatører i mangelen på ulike nyanser og fremstillinger. Røssland (2003) hevder at det er viktig at pressen går inn i tunge saker, slik at ulike nyanser kommer frem. Dette gjorde ikke pressen i den undersøkte perioden. På bakgrunn av dette kan det hevdes at "Dark Room"-dekningen ikke kan erstatte Bjugn-sakens rolle som en "helteposet" i norsk kriminaljournalistikk. Imidlertid faller ikke saken inn i den typiske krimjournalistikkssjangeren siden ofrene er viet lite spalteplass.

Hvorfor ofrene er viet lite plass kan forklares ut i fra "Dark Room"-sakens kontekst. Det var få som hadde gjennomført fysiske overgrep, hvorav flertallet av de siktede var mistenkt for oppbevaring av overgrepsmateriale. I pressedekningen blir det ved flere anledninger understreket at det er vanskelig å identifisere ofrene i denne typen overgrepssaker. Dermed er det også vanskelig å innhente informasjon om dem. Det er tilfelle at barn som er utsatt for overgrep ofte holder dette hemmelig⁵², dermed blir det også vanskelig for pressen å berøre dette aspektet, samtidig som de har en viktig oppgave i å verne enkeltmennesker. Informasjon om

⁵² Kripas (2017, 15) skriver det følgende om dette i sin rapport fra 2016:

"Dersom et barn blir utsatt for seksuelle overgrep, er det en vanlig reaksjon at det av ulike årsaker velger å holde dette skjult. Noen forteller ikke om overgrepet før i voksen alder, noen forteller aldri til andre hva de har vært utsatt for".

ofrene er dessuten vanskelig å få tak i når pressen i hovedsak henvender seg til politikilder. I *Seksuelle overgrep mot barn. En veileder for hjelpeapparatet* (2003) skrives det at media ofte vil henvende seg til andre kilder, men dette var ikke tilfelle i "Dark Room"-saken. Dette er ikke så overraskende. Andre kilder (talspersoner for utsatte) har god grunn til å unngå medieomtale for å unngå spekulasjoner og forhåndsdomming, samtidig som ofrenes identitet beskyttes av en streng taushetsplikt (Sosial og helsedirektoratet et al. 2003, 55). Pressens manglende forståelse av hva seksuelle overgrep innebærer kombinert med kilder som er redde for forhåndsdomming, gjør at dekningen ikke belyser alle aspekter i overgrepssaken. Likevel viser mangelen på offerfokus at pressen har forståelse for den påkjennelsen det er å bli utsatt for overgrep.

Pressen dekket "Dark Room"-saken uten å berøre forebyggende arbeid og behandling. Det er tydelig at dekningen av "Dark Room"-saken befinner seg i et skille mellom *god* og *dårlig* journalistikk på bakgrunn av funnene diskutert frem til nå. For å kunne komme fram til en endelig diskusjon er det nødvendig å sammenligne dekningen med tidligere forskning. Funnene presentert ovenfor er ikke så unike. Både analysen til Greer (2003) og, Thakker og Durrant (2006) av generell dekning i fortrinnsvis Irland og New Zealand viser at dette er en gjennomgående trend. Det er ofte slik at pressen består av en type rapportering av overgrepssaker uten å berøre kontekstuelle aspekter. Dekningen av "Dark Room"-saken var også dette, i dets mangel på tematisk innramming⁵³. Selv om det finnes tendenser av tematisering, er den episodiske dominerende. Her er det imidlertid viktige forskjeller å trekke frem, spesielt i Dagbladet.

Jeg har tidligere nevnt at de var den mest *tabloide* avisen, men lik fordeling mellom tematisk og episodisk innramming avkrefter til dels denne påstanden⁵⁴. En slik type innramming kan indikere at problemet ble satt inn i en større kontekst. Nærlesningen viser likevel at dette ikke var tilfelle. I artikkelen "Internett har senket terskelen" blir aspekter utover politietterforskningen beskrevet gjennom en tematisk fremstilling. Behandling og forebygging blir derimot ikke nevnt, men det skrives viktig informasjon om pedofili-begrepet. Dette er unikt, ingen andre artikler i utvalget gjør redet for begrepsbruk på denne måten. Selv om dette er positivt, domineres artikkelen av beskrivelser om hvordan Internett senker terskelen for overgrep. Dette er et fryktaspekt som er mer fremtredende hos Dagbladet sammenlignet med VG, en tabloid fremstillingsform. Overnevnte funn illustrerer viktigheten av å kombinere

⁵³ Se Vedlegg 7

⁵⁴ Se Vedlegg 7

kvantitativ og kvalitativ metode i nyhetsforskning, ettersom sammenhengen av hvordan ulike begreper anvendes er vanskelig å identifisere kvantitativt.

Når det kommer til pressens valg av kilder er det flere tendenser som sammenfaller med studiene nevnt på forrige side. Politiet og advokater var de mest siterte, mens enkelte artikler også anvendte helsepersonell og akademikere. Studien til Thakker og Durrant (2006) viste at sistnevnte ofte var fraværende i nyheter om seksuelle overgrep. Likevel skiller ikke den norske pressens kilder seg så mye fra denne studien, ettersom disse kildene var viet lite plass sammenlignet med politiet. Funnene i studien til Thakker og Durrant (2006) pekte også på dette. Kildebruken i "Dark Room"-saken synliggjøres ytterligere av mangelen på tematiske aspekter gjennom en diskusjon om mental helse og rehabilitering. Helsepersonell og akademikere kan belyse andre og viktige perspektiver, noe de også gjorde. Ved et tilfelle ble behandling nevnt, men det ble understreket en tvil om at dette har noen nytte. Denne typen fremstilling bidrar til å skape oppfatninger om at samfunnet ikke kan gjøre noe med overgrepssproblematikk. Løsningen er, og forblir fengsling. Den norske pressens valg av kilder gjør at saken presenteres gjennom fakta om etterforskningen. Viktige nyanser og perspektiver uteblir gjennom en saksrapportering, som skaper lite rom for debatt om initiativer i samfunnet.

Videre er det verdt å nevne at mine funn skiller seg svært mye fra funnene i *Newspaper Portrayals of Child Abuse: Frequency of Coverage and Frames of the Issue* (Hove et al. 2013), som nevnt i kapittel 2. Den kvantitative datainnsamlingen viser at i dekningsen av "Dark Room"-saken hadde størst forekomst av episodisk innramming⁵⁵. Dette var ikke tilfellet i studien Hove et al. gjennomførte på britiske nyhetsmedier. Likevel er ikke dette et overraskende funn, ettersom jeg i motsetning til Hove et al. undersøkte en spesifikk sak. Fordelingen mellom episodisk og tematisk innramming kunne vært annerledes om jeg hadde undersøkt alle nyhetssaker om seksuelle overgrep mot barn over en lengre periode. Jeg vil anta at rehabilitering nevnes oftere av pressens enn det som kommer frem her. Det er interessant at dekningsen var preget av episodisk innramming siden dette presenterer seksuelle overgrep mot barn som et mer isolert fenomen. Selv om dette er vanlig i konteksten av krimjournalistikk (Mejia, Cheyne, og Dorfman 2012, 480), bidrar mangelen på tematisk innramming til en innsnevring av samfunnsdebatten, ettersom overgrepssproblematikken ikke fremstilles som et offentlig problem som krever vedtak.

⁵⁵ Se Vedlegg 7

Et aspekt som kan forklare hvorfor pressen ikke berører konteksten av dette er kriteriet om *utvetydighet*. Nyheten skal kunne forstås, samtidig som den er tydelig og enkel å tolke. Det er ingen tvil om at bakgrunnsinformasjon om hvorfor noen forgriper seg på barn og hva pedofili innebærer kan være vanskelig å forstå – både for journalister og deres publikum. Pressen blir derfor representant for en informasjonskløft av mangel på kunnskap og informasjon. Det sies gjerne at det eksisterer et narrativ om mangelen på informasjon og effekten dette har på publikum (Schultz 2008, 102). Utvetydelighet bevises dessuten kildebruken, ettersom journalistene i hovedsak anvender politiet og formilder saken gjennom deres "øyne" (Allan 1999, 75). Ut i fra dette er det rimelig å hevde at dekingen av "Dark Room"-saken blir stående som et eksempel på *god* krimjournalistikk, da pressen virket svært opptatt av at nyheten skulle være *enkel* å forstå for publikum. Hvorav sistnevnte ofte er viktig for den tabloide pressen. Mangelen på informasjon går på bekostning av samfunnsoppdraget, ettersom pressen ikke belyser flere sider av saken og tilbyr informasjon som inviterer til en åpen og nyansert debatt. "Dark Room"-saken var preget av episodisk innramming, en type innramming ofte journalister anser for å være mer "passende". En grunn til dette kan som Kitzinger og Skidmore (1995, 52) påpeker, tematiske aspekter passer ikke inn i nyhetsbildet (Mejia, Cheyne, og Dorfman 2012, 480).

6.3 En avviksrapportering

Mangelen på tematiske aspekter illustrerer at journalistene vet lite om hva seksuelle overgrep mot barn innebærer. Deres måte å formidle saken på kan være nyttig å diskutere i følge Pamela D. Schultz (2008, 96). Analysen muliggjør en diskusjon om saken bidro til en forståelse om overgripere som *voldelige pedofile menn* i lys av pedofilidiskursen. Det var i dekingen et flertall av artikler som ikke anvendte begrepet pedofil. Dette illustrerer at pressen i større grad enn tidligere er kjent med at de som forgriper seg på barn ikke nødvendigvis er pedofile. Likevel har alle avisene brukt begrepet ved minst en anledning, og derfor er det nødvendig å diskutere hvorvidt det eksisterer en diskurs om pedofili eller ikke. Avisene som har blitt analysert når ut til en stor andel av den norske befolkningen, og deres språkvalg har derfor stor innvirkning på hvordan saken ble oppfattet av offentligheten. Ingen av artiklene består av en begrepsavklaring⁵⁶. Er publikum passive lesere er de på bakgrunn av dette sannsynligvis ikke kjent med at det eksisterer et skille.

⁵⁶ Med unntak av den ene artikkelen i Dagbladet, som beskrevet tidligere.

Panikken som eksisterer for seksuelle barneovergripere er et resultat av dypt integrerte tabuer om seksuelle oppførsler og praksiser (Schultz 2008, 107). "Dark Room"-saken eksemplifiserer hvordan nyere teknologi forenkler overgrepssituasjonen. Internett åpner en rekke muligheter for overgripere til å utpeke og finne sine ofre. Siden 2001 har det dukket opp lignende nyhetshistorier internasjonalt, og en fellesnevner for dem alle er at antallet overgripere er mange (Schultz 2008, 98-100). Hva som definerer *mange* er vanskelig å si, men det er ingen underdrivelse at det var mange mistenkte i "Dark Room"-saken. Dette forklarer også hvorfor saken i utgangspunktet fikk den dekningen den gjorde i lys av nyhetskriteriet om *terskel*. Etterforskningen har dessuten også bidratt til at flere overgripere blir tatt, da det så sent som i januar 2018 fortsatt dukker opp "Dark Room"-relevante hendelser i mediebildet. Dette indikerer at "Dark Room"-saken hadde stor kontinuitet, og at overgrepssproblematikk er et viktig tema i samfunnet.

Innenfor konteksten av nyhetskriteriet om at sex selger er det verdt å diskutere avisenes titler, som belyst i forrige kapittel. Det er ikke en gjennomgående trend at pedofil-begrepet blir anvendt i artiklenes titler, likevel kan det hevdes at nyhetskriteriet er fremtredende i det pressen gjentatte ganger refererer til ord som forbindes med sex, for eksempel "sød", "overgrep", "overgripere", "voldtekt" og "forgrep". At pressen ikke anvender pedofilbegrepet eksemplifiserer det faktum at journalistene ikke tar i bruk stereotypien om overnevnte, som kan brukes til å skape frykt i et forsøk på å få flere lesere/salg. Pressen har imidlertid ved flere anledninger beskrevet overgrepsmaterialets innhold, samtidig som de beskriver de siktedes handlinger. Innenfor konteksten av nyhetskriteriet om sex og krimjournalistikk er dette et interessant funn. Hvorfor bruker pressen slike beskrivelser?

Det er ingen tvil om at det er oppsiktsvekkende å lese hva de siktede har gjort og hva handlingene deres besto av. Dessuten konstruerer dette overgriperne som avvikende fra vanlige kriminelle, da figuren om "pedofil" blir satt inn i en kontekst hvor de siktede er det motsatte av "et uskyldig barn". Pressens beskrivelser gjør de siktede til langt fra uskyldige, en form for forhåndsdomming fordi det underbygger "the recognition of abusers as ordinary men" til menn som "a small minority who are fundamentally different from most men" (Kelly 1996, 45; Critcher 2003, 113). Bruken av pedofilbegrepet bidrar dermed til å sette de siktede inn i en bås de ikke *nødvendigvis* er en del av. Pedofili som begrep konstruerer i dets bruk "farlige skremmende mennesker", uavhengig hvorvidt personen er kjent eller ikke (Critcher 2003, 113-114). Politimannen ble ikke konstruert som farlig, men heller som person som har brutt sinn

integritet. Et perspektiv som er viktig i denne sammenhengen er mediernes skapelse av potensiell frykt. At en politimann var siktet saken, viser at nok en gang at hvem som helst kan være seksuallovbrytere. Sammen med statistikken og informasjonen som er presentert i enkelte av nyhetsartiklene er det tydelig at dette aspektet er fremtredende. En politiker, en lærer, en politimann, en student – hvem som helst i nærmiljøet kan være overgriper. Det eksisterer ingen felles kjennetegn blant de siktede utover at de alle er menn. På bakgrunn av dette kan det hevdes at mediedekningen bidrar til å skape unødvendig hysteri, ettersom indirekte informasjon om de siktede ikke er nødvendig informasjon i denne typen av nyhetsartikler.

6.4 "Dark Room"-saken i lys av diskursen om pedofili

Det er utfordrerne å besvare hvorvidt "Dark Room"-dekningen tilhører en pedofilidiskurs, ettersom nærlesningen viser at det eksisterer forskjeller i bruken av begrepet. Ingen av de siktede blir direkte omtalt som pedofile, begrepet brukes heller til å beskrive deres handlinger og hvor disse har funnet sted. Dette gir imidlertid leserne muligheten til å oppfatte de siktede som pedofile ut i fra egne erfaringer og kunnskap. For å konkludere om hvorvidt det eksisterer en pedofilidiskurs vil jeg nå anvende de fire konseptene av mediekonstruksjon fra kapittel tre. Pressen bruker ikke beskrivende adjektiver til å kategorisere pedofile/siktede, imidlertid anvender de ord som for eksempel "forferdelige" når handlingene til de siktede blir beskrevet. Videre er det ikke en fremtredende ordbruk eller fremstilling som bidrar til å gjøre de pedofile til perverse. Likevel kan det diskuteres for at dette skjer, ettersom det ved flere anledninger blir beskrevet faktiske overgrep og handlinger med nøye skildringer. Å beskrive de siktetes planlagte overgrep mot egne og ufødte barn setter dem i en posisjon hvor de oppfattes som perverse. Konstruksjonen av perversitet kan også ses i sammenheng med pressens mangel på tematiske aspekter. At behandling og forebygging ikke nevnes kan gi en oppfatning om at "en gang pedofil, alltid pedofil".

Et viktig perspektiv i denne diskusjonen er den norske pressens fraværende fokus på "pedofile som voldelige kriminelle". Det er kun ved et fåtall ganger at pressen skriver at de siktede planla overgrep mot barn, og derfor kan det sies at fremstillingen omkring dette er fraværende. "Dark Room"-saken presenteres ikke gjennom fremstillinger som skaper oppfatninger om at de siktede mishandler barn til de blir traumatiserte. Publikum har kanskje en forståelse av at dette er en potensiell konsekvens, men pressen berører ikke offeraspektet direkte ut i fra dette konstruksjonsprinsippet. Dette prinsippet kan også forklares ut i fra mediernes fokus på vold,

som faktisk er fraværende. Jeg vil derfor hevde at pressen ikke direkte konstruerer overgriperne som "pedofile voldelige kriminelle". Dette kan ha noe med sakens kontekst å gjøre, da det ikke omhandler kriminelle som selv har voldtatt barn i det virkelige liv. Handlingene har skjedd over Internett, og da faller også en del handlinger bort – for eksempel det faktum at vold, manipulering og bortføring ikke kreves. Hvorvidt et barn har blitt utsatt for denne typen handlinger i materialet de siktede i "Dark Room"-saken har hatt befatning med er vanskelig å si, ettersom pressen ikke har skrevet om hvordan denne typen film/bilder produseres – trolig har det skjedd.

En ting er sikkert i deknningen, de siktede er smarte, tenkende og vanskelige å fange. Dette blir ved flere anledninger belyst. Det kreves gode datakunnskaper for å i det hele tatt finne fram på det mørke nettet. Likevel faller det siste konstruksjonsprinsippet bort, da mediene ikke beskriver hvordan de siktene har planlagt deres handlinger ned i detalj ved å anvende ord som for eksempel "lokke", "friste" og "lure". På denne måten frafaller typologien om at pedofile manipulerer barn. Likevel gir mediene de siktede to ulike identiteter, da de ut i fra sine jobber forstås som vanlige mennesker, mens deres handlinger og tankegang gjør dem til annerledes.

På bakgrunn av overnevnte er det mulig å hevde at "Dark Room"-saken i noen grad tilhører pedofilidiskursen. Langfeldt (2008) hadde med andre ord rett i sitt utsagn, som nevnt i første kapittel. Likevel er ikke diskursen gjennomsyret, og den dominerer ikke deknningen – flere av konstruksjonsprinsippene i diskursen er fraværende. De typiske monsterfremstillingene er heller ikke fremtredende. Jeg vil derfor hevde at pressens overordnede rapportering er positivt, ettersom den typiske typologien omkring pedofili uteblir. Dette viser at pressen har noe kunnskap om hvordan temaet burde presenteres, samtidig som det viser at den norske pressen i større grad enn for eksempel den britiske, er objektive. Bruken av pedofilibegrepet som vist i forrige kapittel visualiserer imidlertid at journalistene har problemer med å komme opp med begreper knyttet til seksuelle overgrep mot barn (Greer 2003). Problemløsninger blir dermed vanskelig å forstå for samfunnet, noe som bidrar til skapelse og opprettholdelse av diskursen.

Med en gang pressen anvender pedofilibegrepet er et potensielt utfall at publikum direkte drar slutninger om at de siktede er pedofile. Dette er ikke nødvendigvis sannheten, og det er derfor svært kritikkverdig at pressen anvender begrepet. For øvrig bidrar denne typen begrepsbruk til en forståelse av at overgrep er et problem for enkeltpersoner, fremfor et problem innenfor en sosial og kulturell kontekst (Kitzinger 2004, 157). Kun ved en anledning blir begrepet pedofili

klargjort for⁵⁷, derfor er ikke dette en trend. Her kan også Ottosens (2003) påstand om pressens selvrefleksjon nevnt i kapittel 1 trekkes inn, da Dagbladet i artikler etter sin klargjøring av begrepet fortsatte å bruke det. Dagbladet brukte med andre ord ikke informasjon de selv hadde presentert for publikum til å bedre sin dekning av problemet. Likevel viser tallene presentert i forrige kapittel at pedofili-begrepet ikke brukes i et stort omfang. Dette illustrerer en forbedring siden Resaland (2008) undersøkte pressens bruk av begrepet i sin hovedoppgave.

Selv om pressen på mange måter "lykkes" i det de unngår pedofilibegrepet, gjør mangelen på tematiske aspekter dekningen en del av pedofilidiskursen. Gjennomgående er pressens antakelser om at de siktede er annerledes enn andre på bakgrunn av deres handlinger. På samme tid illustrerer pressen at de siktede er vanlige mennesker i det de skriver om deres boplass og inntektskilder. Selv om pressen gjør de siktede til "vanlige mennesker", er det handlingene deres som dominerer dekningen. Dermed forstås de som annerledes, og pedofilidiskursen er en diskurs om dette (Brown 2013). Når det kommer til Pål Grøndals (2017) sitat fra introduksjonskapittelet er det klart at nyhetsmediene innenfor konteksten av "Dark Room"-saken ikke fremstilte "pedofile som udyr som forgriper seg gang på gang". Dermed blir ikke saken stående som et eksempel på hvordan monsterfremstillinger dominerer mediebildet. De siktede er ikke monstre. Monsterfremstillingen er likevel synlig, men kun i en artikkel hos Aftenposten⁵⁸. Dette er kritikkverdigg, da en fremstilling og forståelse av overgripere som dyr gjerne får skylden for at det eksisterer en moralsk panikk for seksuelle overgripere i utgangspunktet (Kitzinger 2004, Critcher 2002, Angelides 2003). Aftenpostens artikkel viser at Langfeldts (2008) kritikk mot norsk presse ikke er umotivert. Monsterfremstillingen er fortsatt synlig, men den er mer fraværende enn tidligere. Ut i fra teorien om moralsk panikk er dette svært positivt, da fraværet av monsterfremstillinger ikke skaper hysteri og unødvendig frykt i offentligheten.

Nyhetsmedier innehar et viktig sosialt og etisk ansvar i forhold til sensitive, traumatiske og viktige hendelser. Historiene nyhetsmediene presenterer kan derfor bidra til å konstruere holdninger i samfunnet, og det har blitt stilt spørsmål om hvorvidt mediene handler ansvarlig eller ikke (McCartan 2010, 260-261). Jeg vil på bakgrunn av funnene presentert her påstå at avisene i utvalget til dels oppfyller sitt ansvar som "den fjerde statsmakt". Hvorvidt dekningen

⁵⁷ I Dagbladets artikkel "Internett har senket terskelen", diskutert på s. 83.

⁵⁸ "Flere Dark Room-siktede er tidligere overgrepsofret", funnene i artikkelen er presentert på s. 75

av "Dark Room"-saken bidro til å skape eller forsterke holdninger er vanskelig å si noe om uten å forske på publikumseffekter. Men, som belyst ovenfor – dekningen kan plasseres inn i pedofilidiskursen. På bakgrunn av dette kan det hevdes at dekningen i noen grad bidro til å forsterke holdningene og tankene publikum har omkring temaet. Avisene formidler mangelfull innsikt om problemet, men de, i likhet med publikum, er trolig sterkt preget av de typiske stereotypiene knyttet til overgrepssproblematikken presentert her. Pressen er på en annen side oppmerksomme på sin ordbruk når det kommer til materialet som ble avdekket i operasjon "Dark Room". Som belyst i forrige kapittel er det liten forekomst av begrepet barneporno, og dermed blir ikke overgrepene bagatellisert. Dette viser at pressen innehar riktig kunnskap om dette, og dermed formidler objektiv og saksorientert informasjon til publikum. Her er det imidlertid forskjeller mellom avisene. Aftenposten og Dagbladet er de som bruker begrepet mest. Dette illustrerer at de trolig har mindre kunnskap om dette sammenlignet med VG, BT og Adressa. Aftenposten anses for å være en mer seriøs avis enn Dagbladet, men dette funnet viser at antakelsen er feil. Dagbladet og Aftenposten er like i sin dekning, som illustrerer at det ikke nødvendigvis er et skille mellom tabloide- og abonnementsaviser i dekningen av SOMB. Fordelingen mellom rammer viser at det tradisjonelle skillet var lite fremtredende i "Dark Room"-saken. Ønsket pressen har om å formidle forståelig informasjon går derfor på bekostning av deres "rykte". Dekningen er preget av å presentere saken på en måte "folk orker". Dekningen blir dermed tabloid uavhengig av hva slags fremtoning avisene tradisjonelt anses for å ha.

Avisenes informasjonsformidling besto av en rapportering som var mer objektiv enn forventet, spesielt på bakgrunn av den fraværende moralrammen. Dette er positivt fordi dekningen ikke domineres av direkte forhåndsdomming og useriøse uttalelser. Dekningen preges altså av objektivitetsidealet (Thoresen 2014, 48), og det virker som mangelen på tematiske aspekter er et resultat av at journalistene er observatører uten engasjement for å kjempe for rettferdighet i et samfunn der seksuelle overgrep mot barn skjer hver dag.

Journalistikkens samfunnsoppdrag handler på mange måter om pressens ønske om å formidle eller skape mål eller goder for/i samfunnet. Å bekjempe seksuelle overgrep er helt klart et mål som pressen har en rolle i å bekjempe myter om. Publikum har et informasjonsbehov, og på mange måter blir dette tilfredsstilt i dekningen. Den objektive rapporteringen informerte om det som hadde skjedd, og dets ettervirkninger. Men, mangelen på tematiske aspekter gjør at pressens selvforståelse i målet om et bedre samfunn faller bort (Brurås 2010, 62). Både for

pressen og samfunnet er det mer *behagelig* å beholde de stereotypiene som eksisterer omkring seksuelle overgrep. En objektiv rapportering skaper avstand til problemet, og forsterker dermed holdningene og tankene omkring pedofili og seksuelle overgripere.

I Vær Varsom-plakaten skrives det at en fri uavhengig presse er en av de viktigste institusjonene i samfunnet. Den episodiske innrammingen illustrerer at pressen er avhengig, fremfor uavhengig av samfunnet de er en del av. Pressen er ikke kritisk til de holdningene som eksisterer, men bruker dem heller for å unngå konfrontasjon om det virkelige problemet. Dermed blir de en reprodusent av en diskurs om meninger, holdninger og historier (Meyer 2007, 166-167).

Kapittel 7

KONKLUSJON

Avsluttende kommentarer

...

When child sexual abuse receives news attention, the stories focus primarily on the criminal justice details of a specific incident rather than contextual information about causes of and solutions to child sexual abuse, and prevention is rarely addressed (Mejia, Cheyne, og Dorfman 2012, 470).

Materialet som har blitt presentert i denne oppgaven favner vidt og berører en rekke interessante problemstillinger. Premisset i denne oppgaven har vært å bidra med kunnskap om hvordan norsk presse dekker overgrepssproblematikk. Studien viser at det er mange likhetstrekk i hvordan nyheten ble rammet inn, samtidig som det eksisterte forskjeller mellom de ulike avisene. "Dark Room"-saken ble gjennom en overordnet rapportering presentert for offentligheten gjennom en episodisk innramming av årsakfravikelse dominert av den generiske tolkningsrammen om menneskelig interesse. Pressen berørte i liten grad behandling og forebygging, samtidig som de ved flere anledninger brukte begrepet pedofil i ulike sammenhenger. Likevel er ikke deknningen et eksempel hvordan monsterfremstillinger dominerer i denne typen nyhetsdekning. Dermed blir overgriperne ansett for å være mer vanlige mennesker enn monstre selv i en diskurs om pedofili.

På bakgrunn av funnene som har blitt diskutert tidligere er det rimelig å hevde at norsk journalistikk preges av kunnskapsmangel om problematikken knyttet til seksuelle overgrep mot barn, og derfor blir deknningen en del pedofilidiskursen. Ingen av avisene berører det faktum at en seksuell overgriper ikke nødvendigvis er pedofil, og at sistnevnte i Norge karakteriseres som en mer psykisk lidelse enn en legning. Dette bidrar til å forpleie den moralske panikken som allerede eksisterer for seksuallovbrytere, da de blir ansett for å være individer som er annerledes. Voksne mennesker som er seksuelt tiltrukket av barn er en del av samfunnet (Goode 2011, 204), derfor er det viktig at pressen står i sin rolle som den "fjerde statsmakt" og tar sitt informasjonsansvar på alvor.

Det er ikke alene journalistene og pressens feil at viktig informasjon utelates fordi det er vanskelig å forstå. Det handler heller om en helhetlig forståelse, kunnskap og opplysning i offentligheten – noe som er nødvendig for en mer åpen og nyansert journalistikk. Det er vanskelig å forbli objektiv i saker som omhandler barn og deres seksuelle helse.

Jeg vil se at norsk journalistikk skaper debatt ved å belyse flere sider av problemet. Dette kan pressen lykkes i ved å søke sannferdighet gjennom opplysning fra flere ekspertkilder. Sistnevnte var omtrent fraværende i "Dark Room"-saken, og det er ingen tvil om at dette potensielt kunne bidratt til å belyse andre aspekter og skapt uventede vinklinger i denne typen dekning. Videre vil dette gjøre det mulig for pressen å løsrive seg fra rammen om årsakfravikelse. Denne rammen er trolig også fremtredende i lignende nyhets saker. Jeg ønsker å se at pressen dekker overgrepssproblematikk gjennom en *rehabiliteringsramme*. En ramme som berører de tematiske aspektene knyttet til forebygging og behandling av både ofre og overgripere, hvorav sistnevnte fortjener en nyhetsrapportering som ikke er preget av stereotypiske bilder og ulike typer av forhåndsdomming. Den ukjente og kjente overgriperen fortjener lik behandling av pressen, noe som ikke var tilfelle i "Dark Room"-saken. En rettfærdiggjøring omkring dette vil bidra til en *mer* objektiv og nyansert nyhetsdekning, som potensielt kan bidra til at publikum får tilfredsstilt sitt informasjonsbehov.

Pressen gjorde en særdeles god jobb i dekningen av "Dark Room"-saken, men som belyst i denne avhandlingen eksisterer det fortsatt mangler. Likevel kan "Dark Room"-saken på mange måter bli stående som et eksempel på hvor langt denne typen nyhetsdekning har kommet. Mediene presenterte mange aspekter knyttet til saken, selv om de ikke lyktes å være en arena for åpen og nyansert debatt i mangelen på tematiske aspekter. Langfeldt hevdet i 2008 at monsterfremstillingen var fremtredende i norsk presse. På bakgrunn av funnene presentert her er det rimelig å hevde at dette ikke var tilfelle for "Dark Room"-saken. Min hypotese bekreftes i det monsterfremstillingen avkreftes, men opprettholdes av pressens begrepsbruk og mangelen på tematiske aspekter. Seksuelle overgrep mot barn er ikke et isolert fenomen, det er et problem i samfunnet.

Denne oppgaven tilbyr informativ kunnskap om nyhetsdekning vi trolig vil se mer av fremover. Internett muliggjør kriminalitet og det forblir pressens rolle å gjøre samfunnet oppmerksom på denne problematikken. Dermed er det også viktig at pressen løsriver seg fra rammen om årsakfravikelse, og heller trer inn i en ramme om rehabilitering og behandling. Metoden som

har blitt anvendt i denne oppgaven kan lett tilpasses for å undersøke andre overgrepssaker. Jeg ser da at rammen om rehabilitering introdusert her, blir inkludert. Det kan da være fruktbart å gjennomføre en analyse av generell dekning for lettere sammenligning og generalisering opp mot internasjonal forskning. For å forstå helheten av problematikken omkring seksuelle overgrep mot barn vil jeg oppfordre flere til å forske på dette temaet. Det dukker stadig opp nye overgrepssaker, eksempelvis "Play-Pen"-saken som dukket opp i januar 2018, og de mange enkeltsakene hvor nye mennesker siktes for seksuelle overgrep.

Avslutningsvis vil jeg å påpeke viktigheten av å bruke kvantitative og kvalitative tilnæringsmåter i nyhetsanalyse. I denne oppgaven illustreres dette gjennom tendensene den kvantitative analysen identifiserte, men som krevde en mer kvalitativ tilnærming for å kunne diskuteres. På denne måten har jeg fanget opp forekomsten av generiske tolkningsrammer, samtidig som jeg identifiserte en sakspesifikk ramme. Likevel bør det nevnes at det gjennom denne metodetrianguleringen har vært vanskelig å identifisere store forskjeller mellom de ulike avisene. Dette er ikke så overaskende siden jeg har anvendt nyhetskriterier som utgangspunkt for diskusjon. Andre forskere bør derfor ha dette i tankene om de ønsker å undersøke hvordan aviser setter pris på ulike kriterier i dekningen av seksuelle overgrep mot barn. Min analyse viser viktigheten av å studere hvordan pressen former seksuelle overgrep mot barn da det tilsynelatende eksisterer en informasjonskløft. Derfor vil det også være hensiktsmessig å undersøke hva slags konsekvenser dette kan ha for nordmenns holdninger omkring temaet. Internett er i dag en stor del av mange sin hverdag gjennom ulike sosiale medier og informasjonskanaler. Derfor må pressen ta på seg en rolle hvor de rapporterer om kritikkverdige forhold for å skape bedre informasjon og debatt om ulike temaer. Norsk presse burde hente inspirasjon fra eksempelvis NRK og deres serie "Kroppen min eier jeg" som kom høsten 2017. Her oppfyller NRK et samfunnsoppdrag i det de nyanserer debatten om seksuelle overgrep ved å konfrontere og informere om det. For å besvare spørsmål om hvordan samfunnet skal eller bør informeres må vi forså helheten av problemet. Det er ikke pressen alene som har dette ansvaret, men det er likevel viktig at mediene tar på seg en rolle som kan utfordre normer og verdier omkring vanskelige temaer.

"The idea of "the paedophile" as a distinct figure is not challenged, [...] and paedophilia and child sexual abuse are widely understood through this discursive figure" (Meyer 2007, 166).

Det er ikke et skille mellom dem og oss, det er et "vi" som må ta ansvar (Goode 2011, 204).

Kapittel 8

SITERTE VERK

...

Allan, Stuart. 1999. *News Culture*. USA, Philadelphia: Open University Press.

Allern, Sigurd. 2001. *Nyhetsverdier: om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser*. Kristiansand: IJ-forlaget.

Allern, Sigurd. 2015. *Journalistikk og kildekritisk analyse*. 1. utgave, 2. opplag 2017. Oslo: Cappelen Damm AS.

Angelides, Steven. 2003. "Historizing Affect, Psychoanalyzing History: Pedophilia and the Discourse of Child Sexuality." *Journal of Homosexuality* 46:1-2, 79-109.

Angelides, Steven. 2005. "The emergence of the paedophile in the late twentieth century." *Australian Historical Studies* 36:126, 272-295. doi: 10.1080/10314610508682924.

Beyer, Audun. 2010. "Hvordan studere generiske nyhetsrammer? - Forslag til metodiske forbedringer." *Norsk medietidsskrift* 17:2, 162-179.
<https://www.idunn.no/nmt/2010/02/art02>

Beyer, Audun. 2012. *Valgets nyhetsrammer - Produksjon, innhold, opinion*. Avhandling for graden PhD, Institutt for medier og kommunikasjon, Universitetet i Oslo, Oslo.

Beyer, Audun, og Ragnar Waldahl. 2015. "Offentlig opinion og politisk kommunikasjon." I *Makt, medier og politikk - Norsk politisk kommunikasjon*, redigert av Øyvind Ihlen, Eli Skogerbø og Sigurd Allern, 34-46. Oslo: Universitetsforlaget.

Bjerke, Paul. 2010. "Samfunnsoppdraget - fra forpliktelse til rettighet." I *Journalistikkens samfunnsoppdrag*, redigert av Johann Roppen og Sigurd Allern, 68-91. Oslo: Ij-forlaget.

Bjerke, Paul, Turid Øverbø, og Svein Brurås. 2012. "Nyheter og nyhetsproduksjon." I *Nyhetsvurderinger - På innsiden av fem redaksjoner*, redigert av Svein Brurås, 16-36. Kristiansand: Ij-forlaget.

Borgen, Geir, Grete Dyb, Gertrud Haftstad, Tine Jensen, Åse Langballe, Mia Myhre, John Nikolaisen, og Carolina Øverlien. 2011. *Seksuelle og fysiske overgrep mot barn og unge. Kunnskapsstatus*. Revidert. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Boyle, Karen. 2017. "Hiding in Plain Sight: Gender, sexism and press coverage of the Jimmy Savile case." *Journalism Studies*, 1-17. doi: 10.1080/1461670X.2017.1282832.

Brandtzæg, Petter Bae. 2009. "Privat 2.0." I *Delte meninger om nettets sosiale side*, redigert av Heidi Arnesen Austlid, Vibeke Kløvstad, Arne Svalastog og Heidi Grande Røys, 194-216. Oslo: Universitetsforlaget.

Brown, Peter. 2013. "«Castrate 'Em!» - Treatments, Cures and Ethical Considerations in UK Press Coverage of «Chemical Castration»." I *The Wiley-Blackwell Handbook of Legal and Ethical Aspects of Sex Offender Treatment and Management*, redigert av Karen Harrison. USA, New York: John Wiley & Sons, Ltd.

Brurås, Svein. 2010. "Formuleringer av samfunnsoppdraget." I *Journalistikkens samfunnsoppdrag*, redigert av Johann Roppen og Sigurd Allern, 49-67. Oslo: Ij-forlaget.

Brurås, Svein. 2012. "Aftenposten - Å «ta grep» om det vesentlige." I *Nyhetsvurderinger - På innsiden av fem redaksjoner*, redigert av Svein Brurås, 107-143. Kristiansand: Ij-forlaget.

Brurås, Svein, og Lars Arve Røssland. 2000. *Prosjekt Hedrum: «Full skjæring» - Drapssaken, nyhetsjakten og menneskene bak nyhetene*. Oslo: Norsk journalistlag, Rapport om drapet på Hedrum. Utgitt i forbindelse med SKUP-konferansen i Ålesund mars/april 2000.

Cappella, Joseph N., og Kathleen Hall Jamieson. 1997. *Spiral of cynicism: the press and the public good*. New York: Oxford University Press.

Cheit, Ross. 2003. "What hysteria? A systematic study of newspaper coverage of accused child molesters." *Child Abuse & Neglect* 27:6, 607-23. doi: 10.1016/S0145-2134(03)00108-X.

Cohen, Stanley. 2002. *Folk Devils and Moral Panics*. 3. utgave, først publisert i 1973 av MacGibbon and Kee Ltd. USA, New York: Routledge.

Critcher, Chas. 2002. "Media, Government and Moral Panic: the politics of paedophilia in Britain 2000-1." *Journalism Studies* 3:4, 521-535. doi: 10.1080/1461670022000019182.

Critcher, Chas. 2003. *Moral panics and the media, Issues in cultural and media studies*. United Kingdom, Buckingham: Open University Press.

Critcher, Chas. 2008. "Moral Panic Analysis: Past, Present and Future." *Sociology Compass* 2:4, 1127-1144. doi: 10.1111/j.1751-9020.2008.00122.x.

Davies, Emma, Erin O'Leary, og John Read. 2017. "Child abuse in England and Wales 2003-2013: Newspaper reporting versus reality." *Journalism* 18:6, 754-771. doi: 10.1177/1464884915610994.

de Vreese, Claes. 2005. "News Framing: Theory and Typology." *Information Design Journal + Document Design* 13:1, 51-62. doi: 10.1075/idjdd.13.1.06vre.

Durkin, Keith, Craig J. Forsyth, og James F. Quinn. 2006. "Pathological Internet Communities: A New Direction for Sexual Deviance Research in a Post Modern Era " *Sociological Spectrum* 26:6, 595-606. doi: 10.1080/02732170600948857.

Dyb, Grete, og Karin Flekke. 2017. *Barnemishandling*. Norsk barne- og ungdomspsykiatrisk forening, 7. juli. Hentet Oktober 2017.
<http://legeforeningen.no/Fagmed/Norsk-barne--og-ungdomspsykiatrisk-forening/Faglig-veileder-for-barne-og-ungdomspsykiatri/Del-3/kapittel-6-barnemishandling/>.

Eide, Martin. 1992. *Nyhetens interesse: nyhetsjournalistikk mellom tekst og kontekst, Mediesamfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget.

Eide, Martin. 2011. *Hva er journalistikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Entman, Robert M. 1993. "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm." *Journal of Communication* 43:4, 51-58. doi: 10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x.

Flaarønning, Guro, og Sigrid Sollund. 2018. *Listhaug mener «monster»-beskrivelse vil avskrekke overgriperne*. NRK.no, 26. januar. Hentet 27. januar 2018. <https://www.nrk.no/norge/listhaug-mener-monster-beskrivelse-vil-avskrekke-overgriperne-1.13886503>.

Geertz, Clifford. 1973. *The interpretation of cultures: selected essays*. Vol. 5043, *Harper torchbooks*. USA, New York: Basic Books.

Goode, Sarah D. 2008. "Paedophiles in contemporary culture." I *Territories of Evil*, redigert av Nancy Billias. Amsterdam and New York: Rodopi.

Goode, Sarah D. 2010. "Understanding and addressing adult sexual attraction to children: a study of paedophiles in contemporary society." I. United Kingdom, London: Routledge.

Goode, Sarah D. 2011. *Paedophiles in Society: Reflecting on Sexuality, Abuse and Hope*. United Kingdom, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Greer, Chris. 2003. *Sex crime and the media: sex offending and the press in a divided society*. United Kingdom, Cullompton, Devon: Willan Pub.

Gripsrud, Jostein. 2011. *Mediekultur, mediesamfunn*. 4. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Grøndahl, Pål. 2017. *Ikke bare monstre* [Kronikk]. NRK, 1. juni. Hentet November 2017. <https://www.nrk.no/ytring/ikke-bare-monstre-1.13541010>.

Grønmo, Sigmund. 2010. *Samfunnsvitenskapelige metoder*. 3. opplag. Bergen: Fagbokforlaget. Originalutgave, 2004.

Grønn, Margunn. 2000. "Det sjette nyhetskriteriet. Om sex i løssalgspresen." I *Narrespeil. Kjønn, sex og medier*, redigert av Elisabeth Eide, 17-38. Oslo: Høyskoleforlaget.

Hagen, Ingunn. 1998. *Medias publikum: frå mottakar til brukar?* Oslo: Ad notam Gyldendal.

Hillesund, Terje. 1994. *Står det noe nytt? - innføring i analyse av aviser og nyheter*. Fredrikstad: Ij-forlaget.

Holt, Thomas J., Kristie R. Blevins, og Natasha Burkert. 2010. "Considering the Pedophile Subculture Online." *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment* 22:1, 3-24. doi: 10.1177/1079063209344979.

- Hove, Thomas, Hye-Jin Paek, Thomas Isaacson, og Richard T. Cole. 2013. "Newspaper Portrayals of Child Abuse: Frequency of Coverage and Frames of the Issue." *Mass Communication and Society* 16:1, 89-108. doi: 10.1080/15205436.2011.632105.
- Howitt, Dennis, og Kerry Sheldon. 2007. *Sex Offenders and the Internet*. Chicester: Wiley.
- Ihlen, Øyvind. 2007. *Petroleumspadiset: norsk oljeindustriens strategiske kommunikasjon og omdømmebygging*. Oslo: Unipub.
- Jenssen, Anders Todal, og Toril Aalberg. 2007. *Den Medialiserte politikken*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Johnson-Cartee, Karen S. 2005. *News narratives and news framing: constructing political reality*. USA, Lanham: Rowman & Littlefield.
- Kidd-Hewit, David. 1995. "Crime and the Media: A Criminological Perspective." I *Crime and the Media, The Post-Modern Spectacle*, redigert av David Kidd-Hewit og Richard Osborne, 1-24. London, United Kingdom: Pluto Press.
- Kitzinger, Jenny og Paula Skidmore. 1995. "Playing safe: Media coverage of child sexual abuse prevention strategies." *Child Abuse Review* 4:1, 47-56. doi: doi:10.1002/car.2380040108.
- Kitzinger, Jenny. 1999. "The ultimate neighbour from hell? Stranger danger and the media framing paedophiles." I *Social Policy, the Media and Misrepresentation*, redigert av Bob Franklin. Taylor and Francis.
- Kitzinger, Jenny. 2004. *Framing Abuse: Media Influence and Public Understanding of Sexual Violence Against Children*. London, United Kingdom: Pluto Press.
- Knudsen, Erik. 2016. "Når nyhetsrammer og medialisering møtes - Hvordan og hvorfor ramme- og medialiseringsteori bør integreres tettere." *Norsk medietidsskrift*:04, 1-19. doi: 10.18261/issn.0805-9535-2016-04-02.
- Kozman, Claudia. 2017. "Measuring Issue-specific and Generic Frames in the Media's Coverage of the Steroids Issue in Baseball." *Journalism Practice* 11:6, 777-797. doi: 10.1080/17512786.2016.1190660.
- Krinsky, Charles. 2008a. "Introduction." I *Moral Panics over Contemporary Children and Youth*, redigert av Charles Krinsky, 1-13. United Kingdom, Farnham: Ashgate.
- Krinsky, Charles. 2008b. "The Moral Panic That Never Was: News Media, Law Enforcement, and the Michael Jackson Trial." I *Moral Panics over Contemporary Children and Youth*, redigert av Charles Krinsky, 111-120. United Kingdom, Farnham: Ashgate.
- Kripos. 2017. Rapport: Seksuelle overgrep mot barn under 14 år. https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/seksuelle-overgrep-mot-barn-under-14-ar_web.pdf.
- Langfeldt, Thore. 1993. *Sexologi*. Oslo: Ad notam Gyldendal.

Langfeldt, Thore. 2008. "Menn som forgriper seg på unge gutter." *Tidsskrift for Norsk psykologforening* 45:6, 729-734.
http://psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=51668&a=2

Langfeldt, Thore. 2015. *Overgripere må behandles med anstendighet*. Psykologisk.no, 30. september. Hentet 24. oktober 2017. <https://psykologisk.no/2015/09/overgripere-ma-behandles-med-anstendighet/>.

Lindsay, Prior. 2003. *Using Documents in Social Research*. United Kingdom, London: SAGE Publications Ltd.

Ludvigsen, Bjørn-Erik, og Lisa Øyen Fjøsna. 2016. *Det heter ikke «barnepornografi»*. Aftenposten, 17. Desember. Hentet 23. November 2017.
<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/j2jln/Det-heter-ikke-barnepornografi--Bjorn-Erik-Ludvigsen-og-Lisa-Oyen-Fjosna>.

McCartan, Kieran. 2010. "Media constructions of, and reactions to, paedophilia in society." I *Managing High Risk Sex Offenders in the Community: Risk Management, Treatment and Social Responsibility*, redigert av Karen Harrison, 249-268. Routledge.

Medienorge. 2016. *Ti største papiraviser - resultat*. Medienorge, 2017.2017.
<http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/353>.

Mejia, Pamela, Andrew Cheyne, og Lori Dorfman. 2012. "News Coverage of Child Sexual Abuse and Prevention, 2007-2009." *Journal of Child Sexual Abuse* 21:4, 470-487. doi: 10.1080/10538712.2012.692465.

Meyer, Anneke. 2007. *The child at risk: paedophiles, media responses and public opinion*. USA, New York: Manchester University Press.

Meyer, Anneke. 2010. "Evil monsters and cunning perverts: Representing and regulating the dangerous paedophile." *Sociology of Crime Law and Deviance* 14, 195-217. doi: 10.1108/S1521-6136(2010)0000014012.

Ottosen, Rune. 2008. "Journalistikk og sedelighetsforbrytelser – Faglitteraturen som vaktbikkje." *Nytt Norsk Tidsskrift* 25:01, 73-79.
https://www.idunn.no/nnt/2008/01/sideblikk_journalistikk_og_sedelighetsforbrytelser_-_faglitteraturen_som_va

Potter, W.J. 2012. *Media Effects*. United Kingdom, London: SAGE Publications.

Resaland, Kirsten Holtmon. 2008. *Menneske eller monster? : pedofili i den faglige og offentlige diskurs*. Hovedoppgave i psykologi, Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo, Oslo.

Roppen, Johann, og Sigurd Allern. 2010. "Journalistikkens samfunnsoppdrag." I *Journalistikkens samfunnsoppdrag*, redigert av Johann Roppen og Sigurd Allern, 11-34. Oslo: Ij-forlaget.

Rowbotham, Judith, Kim Stevenson, og Samantha Pegg. 2013. *Crime News in Modern Britain: Press Reporting and Responsibility, 1820-2010*. London, United Kingdom: Palgrave Macmillan Limited.

Røssland, Lars Arve. 2003. *Kriminelt: kriminaljournalistikk i norske populærmedium*. Oslo: Universitetsforlaget.

Sandberg, Sveinung, og Thomas Uglevik. 2017. "Kriminell selfiekultur." *VG - Verdens Gang*, 4. februar.

Schultz, Pamela D. 2008. "Naming, Blaming, and Framing: Moral Panic over Child Molesters and Its Implications for Public Society." I *Moral Panics over Contemporary Children and Youth*, redigert av Charles Krinsky, 96-110. United Kingdom, Farnham: Ashgate.

Sheldon, Kerry, og Dennis Howitt. 2007. *Sex offenders and the Internet*. United Kingdom, Chichester: John Wiley & Sons.

Siverst, Henning. 2013. *Clifford Geertz*. Store norske leksikon, 13. april 2017. Hentet 12. april 2018. [https://snl.no/Clifford Geertz](https://snl.no/Clifford_Geertz).

Sjøvaag, Helle. 2010. "Samfunnskontraktens opphav og ideologiske funksjon." I *Journalistikkens samfunnsoppdrag*, redigert av Johann Roppen og Sigurd Allern, 36-48. Oslo: Ij-forlaget.

Smith, Mark, og Ros Burnett. 2018. "The origins of the Jimmy Savile scandal." *International Journal of Sociology and Social Policy* 38:1/2, 26-40. doi: 10.1108/IJSSP-03-2017-0029.

SNL. 2017. *Bjugn saken*. Store norske leksikon, 29. mai. Hentet Oktober 2017. <http://snl.no/Bjugn-saken>.

Sosial og helsedirektoratet, Norge Barne- og familiedepartementet, Norge Familie- og forbrukerdepartementet, Norge Barne- og likestillingsdepartementet, og Helsedirektoratet. 2003. *Seksuelle overgrep mot barn: en veileder for hjelpeapparatet*. Oslo: Sosial- og helsedirektoratet i samarbeid med Barne- og familiedepartementet. [https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2003/0017/ddd/pdfv/286825-seksuelle overgrep mot barn.pdf](https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2003/0017/ddd/pdfv/286825-seksuelle_overgrep_mot_barn.pdf)

Tankard, James W. 2001. "The empirical approach to the study of media framing." I *Framing public life: perspectives on media and our understanding of the social world*, redigert av Stephen D. Reese, Oscar H. Gandy og August E. Grant, 95-106. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum Associates.

Tewksbury, David, og Dietram A. Scheufele. 2009. "News Framing Theory and Research." I *Media Effects, Advances in Theory and Research*, redigert av Jennings Bryant og Mary Beth Oliver, 17-33. USA, Hillsdale: Routledge.

Thakker, Jo, og Russil Durrant. 2006. "News Coverage of Sexual Offending in New Zealand, 2003." *New Zealand Journal of Psychology* 35:1, 28-35.

Thoresen, Jan. 2014. *Nettjournalistikk: å lage en viktig nettavis*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Tjora, Aksel. 2017. *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. 3. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Touri, Maria, og Nelya Koteyko. 2015. "Using corpus linguistic software in the extraction of news frames: towards a dynamic process of frame analysis in journalistic texts." *International Journal of Social Research Methodology* 18:6, 601-616. doi: 10.1080/13645579.2014.929878.

V. Olsen, Stine. 2015. *Kripas: - Ikke bruk ordet "barneporno"*. Åndalsnes Avis, 27. februar. Hentet 13. Desember 2016. <http://www.andalsnes-avis.no/nyheter/article10696860.ece>.

Vadvik, Inger Helene. 2017. *Seksuelle overgrep*. Store medisinske leksikon, 9. oktober. Hentet November 2017. https://sml.sn.no/seksuelle_overgrep.

Valkenburg, Patti M., og Holli A. Semetko. 2000. "Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News." *Journal of Communication* 50:2, 93-109. doi: 10.1093/joc/50.2.93.

Weatherred, Jane Long. 2017. "Framing Child Sexual Abuse: A Longitudinal Content Analysis of Newspaper and Television Coverage, 2002–2012." *Journal of Child Sexual Abuse* 26:1, 3-22. doi: 10.1080/10538712.2016.1257528.

Østbye, Helge, Knut Helland, Karl Knapskog, og Leif Ove Larsen. 2013. *Metodebok for mediefag*. 4 utgave. Bergen: Fagbokforlaget.

Øverbø, Turid. 2012. "Nyheter i konkurranse - Dekonstruksjon av 558 nyheter i avis, på tv og på nett." I *Nyhetsvurderinger - På innsiden av fem redaksjoner*, redigert av Svein Brurås, 37-58. Kristiansand: Cappelen Damm, Høyskoleforlaget.

Kapittel 9

VEDLEGG

...

Vedlegg 1, kodebok

Deskriptiv informasjon om nyhetsartikler

Var1_Avis:

1. Adressa
2. Aftenposten
3. BT
4. Dagbladet
5. VG

Var2_Publiseringsstidspunkt:

1. Uke 46
2. Uke 47
3. Uke 48, osv...

Andre variabler innenfor Var2:

11. Uke 4, inkludert 30. og 31. januar
Etter uke 4 ble artiklene kodet etter publiseringsmåned, da utvalget av artikler var vesentlig mindre. Det var da ikke lenger behov for å skille de fra hverandre etter ukenummer.
12. Februar
13. Mars, osv...

Var4_Type artikkel

1. Nyhet
2. Redaksjonell leder
3. Notis
4. Uspesifisert, for eksempel NTB

Var5_Skrivende journalist

1. Avisens egen journalist
2. Andre enn overnevnte, men gjengitt med navn, for eksempel en ekstern kilde
3. Uspesifisert, ingen gjengitt med navn, for eksempel NTB

Var6 og Var7_Kilde til informasjon, artikkelens kilder.

1. Annen avis eller mediehus
2. Politiet, inkludert politiadvokater og andre ansatte innafor påtalemyndigheten, for eksempel ved intervju, telefonsamtale, pressemelding, og offentlig informasjon
3. Ofre, inkludert pårørende eller deres advokater
4. Overgriper, inkludert pårørende eller deres advokater
5. NTB, for eksempel: i følge en pressemelding fra NTB...
6. Helsepersonell, psykolog, barnevern, organisasjoner som jobber for barns helse. Psykologiprofessorer inkluderes i denne verdien fremfor verdi nummer 7.

7. Offentlig ansatte: politikere, jurister, ansatte på høyskoler og/eller universitet
8. Egen info, pressekonferansedeltakelse, egen etterforskning
9. Referanser til domfellelser
10. (Kun relevant for Var7) Ikke relevant

Generiske tolkningsrammer

Verdiene innenfor hver ramme er her utelatt, men alle spørsmål er besvart med en sum mellom 1-4. Denne summen indikerer spørsmålets tilstedeværelse. 1= overhode ikke tilstede, mens 4= i stor grad/sentralt i artikkelen. For å oppnå 4 må spørsmålet være sentralt og et viktig aspekt i artikkelen (Beyer 2012). Spørsmålene her er utviklet og operasjonalisert på bakgrunn av Beyer (2012) og Semetko og Valkenburg (2000).

K_spx: Konfliktrammen

1. Eksisterer det uenighet mellom to eller flere grupper?
2. Handler det om vinnere eller tapere
3. Refererer nyheten til to eller flere sider av problemet?

A_spx: Ansvarsrammen

1. Foreslår nyheten at det er regjeringens ansvar?
2. Foreslår nyheten at det er et problem som krever øyeblikkelig handling?
3. Foreslår nyheten løsninger på problemet?
4. Foreslår nyheten at det er et individ (eller en gruppe) som er ansvarlig for problemet?

M_spx: Moralrammen

1. Inneholder nyheten noen moralsk mening? Kontekst knyttet til religion eller moralske normer – journalister sliter med objektivitet i dette tilfellet. For eksempel en intervjuperson som representerer en gitt moralsk synsvinkel (Allern 2015, 193). Konstruksjonen av overgriperne som syke og/eller perverse, kan gjøres ved å bruke barn som eksempler.
2. Refererer nyheten til moralitet, Gud eller andre religiøse elementer?
3. Tilbyr nyheten en spesifikk beskrivelse om hvordan man skal oppføre seg?

MI_spx: Menneskelig-interesseramme

1. Gjør nyheter individ(er) til ofre?
2. Gjør nyheten individ(er) til ondskapsfulle?
3. Bruker nyheten adjektiver eller personer som skaper følelser av opprør, empati/sorg, sympati eller medfølelse?
4. Forteller nyheten hvordan individer eller grupper påvirkes av problemet?
5. Går nyheten inn privatlivets sfære ved å bruke personers liv?
6. Er det et menneskelig eksempel på problemet?

Episodisk innramming

1. Er saken i hovedsak episodisk? (Besvares ja eller nei)
2. Henviser til bestemte personer/individer som referanse eller case?
3. Eksemplifiseres tema gjennom konkret hendelse eller bestemt case?

Tematisk innramming

1. Er saken i hovedsak tematisk? (Besvares ja eller nei)
2. Henvises det til bakgrunnsstoff, eller brukes statistikk for å belyse fenomener?
3. Kontekstualiseres innslaget, går det utover et konkret eksempel?

4. Er saken analytisk?

Hovedtemaer i deknningen, potensielle saks spesifikke rammer

Disse spørsmålene er besvart med ja, nei eller delvis.

HOVD_X

1. Beskrivelser av overgrep
2. Legalisering (lovgivning, fokus på eksisterende, nye eller foreslåtte lover relatert til seksuelle overgrep) dette inkluderer også lover om etterforskning og datainnsamlingsmetoder hos politiet.
3. Offersiden (informasjon relatert til ofre(ne))
4. Overgriper (beskriver overgriperne, eller en overgriper mtp. straff, skyld osv.)
5. Er det et fokus på dokumenterte overgrep (filmer/bilder av barn i seksuell setting)?
6. Produseres det frykt? Er f.eks. overgriperne skumle pedofile menn som lusker rundt eller er de umulige å fange/få øye på (en del av samfunnet)? Beskrives deres handlinger med eksempler eller beskrivelser? Er de pedofile demoner?
7. Nettverksfokus? Dark Room er et nettverk, så trolig ja. Her menes det om det er flere mennesker knyttet til hverandre eller Internettets muligheter til virtuelle samfunn på det mørke nettet. Kan for eksempel vises gjennom deres mulighet til å snakke sammen ved at journalistene trekker inn eksempler, for eksempel deres samtaler.
8. Problemløsninger i alle dets kontekster, for eksempel kastrering eller psykologisk hjelp til overgriperne eller ofre.

Utfyllende informasjon om nyhetstekstene

Her er jeg på jakt etter hvorvidt begrep har blitt anvendt eller ikke. Særlig knyttet opp til den saks spesifikke rammen og forståelsen av hvordan pressen forstår og konstruerer overgriperne. Besvares ja eller nei.

1. Anvendes begrepet pedofil, pedofile?
2. Anvendes begrep som: barneporno, porno, pornografi, barnepornografi?
3. Anvendes begrepet seksuell overgriper, overgriper, barnemisbruker?
4. Hvor gammelt er ofret/ofrene som blir brukt som eksempler eller blir referert til i saken? Besvares med: 1= 12-16 år, 2= under 12 år, 3=begge deler og 4= ikke spesifisert.
5. Bruker pressen begrep som *siktete* i beskrivelse av overgriperne? Siktelse, siktet, mistenkte, tiltalte, gjerningsmann.
6. Anvendes begrep som overgrepsmateriale, seksuelle fremstillinger av barn – eller andre riktige forklaringer på overgrepsmateriale. For eksempel "bilder og videoer av barn", seksualiserte filmer eller bilder av barn". "materiale som viser overgrep mot barn"
7. Er saken i direkte tilknytning til Dark Room-saken?

Vedlegg 2

Alder på ofrene nevnt i avisartikler

Frekvenstabell

	12-16 år	under 12 år	begge deler	ikke spesifisert
Adressa	0	1	0	3
Aftenposten	0	1	1	8
BT	5	7	9	25
Dagbladet	0	3	3	4
VG	1	1	1	9

Ble alder på ofre nevnt, uavhengig av alder?

Prosentfordeling med utgangspunkt i overnevnte tabell.

Nevnes alder på offer? Ja.		
Adressa	1	25 %
Aftenposten	2	20 %
Bergens Tidene	21	46 %
Dagbladet	6	60 %
VG	3	25 %

Vedlegg 3

Frekvenstabell episodisk og tematisk innramming innenfor ansvarsramme

	Episodisk ansvar	Tematisk ansvar
Adressa	1	0
Aftenposten	3	1
Bergens Tidene	9	1
Dagbladet	2	2
VG	2	0
Totalt	17	4

Prosentfordeling, episodisk og tematisk innramming innenfor ansvarsramme

	Episodisk	Tematisk
Adressa	100 %	0 %
Aftenposten	75 %	25 %
BT	90 %	10 %
Dagbladet	50 %	50 %
VG	100 %	0 %
Gjennomsnitt	83 %	17 %

Vedlegg 4

Nevnes problemløsninger i ansvarsramme, episodisk og tematisk fordeling

	Episodisk		Tematisk	
	ja	nei	ja	nei
Avis				
Adressa		1		
Aftenposten	1	2		1
BT	2	7		2
Dagbladet		2	1	
VG	1	1		1
Totalt	4	13	1	4

Vedlegg 5

Helsepersonell som kilde

Kilde helsepersonell	Antall artikler	Prosent av artikler i en avis med helsepersonell som kilde
Adressa	0	0 %
Aftenposten	2	20 %
BT	3	7 %
Dagbladet	3	30 %
VG	0	0 %
Totalt	8	GJ, snitt: 11 %

Vedlegg 6

Frekvenstabell, antall artikler innenfor tilstedeværelsen av hver enkelt ramme etter avis.

Artikler som har "stor grad" av tilstedeværelse av en ramme domineres av den gitte rammen.

De fleste tallene som blir referert til i sammenheng med rammer i denne oppgaven tar utgangspunkt i summen av "i stor" og "i noen grad" om ikke annet er spesifisert.

Rammer	Adressa (n=4)	Aftenposten (n=10)	BT (n=46)	Dagbladet (n=10)	VG (n=12)
Konflikt (i stor grad)	1	0	5	0	0
Konflikt (i noen grad)	1	1	16	4	2
Konflikt (i liten grad)	2	4	21	3	7
Fraværende	0	5	4	3	3
Totalt	4	10	46	10	12
Moral (i stor grad)	0	1	3	0	0
Moral (i noen grad)	0	2	17	5	0
Moral (i liten grad)	3	5	18	4	10
Fraværende	1	2	8	1	2
Totalt	4	10	46	10	12
Ansvar (i stor grad)	0	0	0	0	0
Ansvar (i noen grad)	1	4	10	4	2
Ansvar (i liten grad)	2	6	34	5	7
Fraværende	1	0	2	1	3
Totalt	4	10	46	10	12
Menneskelig interesse (i stor grad)	0	3	10	3	2
Menneskelig interesse (i noen grad)	3	6	24	5	5
Menneskelig interesse (i liten grad)	1	1	12	2	5
Fraværende	0	0	0	0	0
Totalt	4	10	46	10	12

Prosentfordeling av frekvensene

Rammer	Adressa	Aftenposten	BT	Dagbladet	VG	GJ. snitt
Konflikt (i stor grad)	25 %	0 %	11 %	0 %	0 %	7 %
Konflikt (i noen grad)	25 %	10 %	35 %	40 %	17 %	25 %
Konflikt (i liten grad)	50 %	40 %	46 %	30 %	58 %	45 %
Fraværende	0 %	50 %	9 %	30 %	25 %	23 %
Moral (i stor grad)	0 %	10 %	7 %	0 %	0 %	3 %
Moral (i noen grad)	0 %	20 %	37 %	50 %	0 %	21 %
Moral (i liten grad)	75 %	50 %	39 %	40 %	83 %	57 %
Fraværende	25 %	20 %	17 %	10 %	17 %	18 %
Ansvar (i stor grad)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Ansvar (i noen grad)	25 %	40 %	22 %	40 %	17 %	29 %
Ansvar (i liten grad)	50 %	60 %	74 %	50 %	58 %	58 %
Fraværende	25 %	0 %	4 %	10 %	25 %	13 %
Menneskelig interesse (i stor grad)	0 %	30 %	22 %	30 %	17 %	20 %
Menneskelig interesse (i noen grad)	75 %	60 %	52 %	50 %	42 %	56 %
Menneskelig interesse (i liten grad)	25 %	10 %	26 %	20 %	42 %	25 %
Fraværende	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Vedlegg 7

Episodisk og tematisk innramming i deknningen

	Episodisk	Tematisk
Adressa	100 %	0 %
Aftenposten	75 %	25 %
BT	90 %	10 %
Dagbladet	50 %	50 %
VG	100 %	0 %
Gjennomsnitt	83 %	17 %

Vedlegg 8:

Alle kodete artikler (N=101) fordelt etter avis sortert etter rekkefølgen de har blitt lest. Pressekonferansen fant sted 20. november 2016, som markerer starten på innsamlingsperioden som ble avsluttet 22. september 2017.

De titlene som anvender pedofil er markert med **tykk skrift**.

Artiklene som danner utgangspunkt for funn og analyse med direkte relevans til "Dark Room"-saken (N=82) er markert med *dato i tykk kursiv*

Adressa

- 21.11.16 Overgrepssak har opphav i Trøndelag
- 24.11.16 Har alltid vært motstander av dødsstraff, nå begynner jeg å tvile
- 12.01.17 Siktet, fengslet, dømt etter ulovlig politihacking
- 13.01.17 Veldig alvorlig
- 14.01.17 Førstestatsadvokat er kritisk til håndtering av FBI-hacking
- 23.01.17 Mener politihacking må granskes
- 19.04.17 Dømt for flere overgrep mot barn

Aftenposten

- 21.11.16 Politikere, jurist og førskolelærere blant de siktede
- 22.11.17 Siktet politisønn fengslet i Dark Room-saken
- 22.11.16 Fire trøndere siktet i Operasjon Dark Room
- 24.11.16 Avdekket 34 nye overgripere på Romerike
- 24.11.16 Flere Dark Room-siktede er tidligere overgrepssøkt
- 26.11.16 Det verste man kan gjøre er å lukke øynene og si: nei, dette orker jeg ikke forholde meg til!
- 29.11.16 Første Dark-Room tiltalte dømt
- 04.05.17 Politimann får sparken (notis)
- 31.05.17 Herfra skal den norske 65-åringen ha fått sett barneovergrep på direkten
- 19.06.17 Krypterte harddisker vanskeliggjør

Bergens Tidene

- 21.11.16 Aksjonerte mot politimann og sønnen hans
- 21.11.16 De siktede kan være hvem som helst
- 21.11.16 Hvordan skal vi kunne ha tillit til politidirektoratet etter dette?
- 21.11.16 Slik førte en jentes anmeldelse til at landets største overgrepssak rullet opp i Bergen
- 21.11.16 To politikere er blant de siktede
- 22.11.16 Det mørke nettet (leder)
- 22.11.16 Far suspendert fra politiet - sønnen fengslet i fire uker
- 23.11.16 Eget voldtektsteam tar unna gamle saker i ekspressfart
- 23.11.16 Student innrømmet misbruk av flere barn
- 24.11.16 100 Menn ble tatt i tidligere storaksjon mot **pedofilmiljø**
- 24.11.16 Det kommer nye navn hele tiden
- 25.11.16 Nå må de skille fantasier fra ekte overgrep

26.11.16 Vi har stanset pågående overgrep i Norge. Det er derfor vi holder på
 29.11.16 Dark Room-dømt hadde kontakt med 800-personer
 29.11.16 Han ble dømt for å ha diktet opp overgrep
 30.11.16 Ap-politiker siktet for grov menneskehandel
 30.11.16 Slik var kontakten mellom mennene
 01.12.16 Hjelper de unge overgriperne
 06.12.16 Politimann siktet for å ha lest om overgrep mot barn i 5-årsalderen
 10.12.16 Dark-Room Etterforsker nominert til ærespris
 10.12.16 Når hundene finner sæd i en barneseng, må politiet stille kritiske spørsmål
 16.12.16 Metodene som avslørte de Dark Room-siktete
 06.01.17 Dark Room: - Flere nye menn identifisert
 07.01.17 Dark Room-Chat avslører groteske samtaler på logg
 10.01.17 Ny justisminister med ferske krav til politiet i Bergen
 17.01.17 Får Dixiprisen for sin rolle i Dark Room-saken
 17.01.17 Kraftig auke i meldeovergrep i vest
 24.01.17 Politiet måtte gi opp etter å ha sett 100.000 bilder
 26.01.17 Kan bli nødt til å kvitte seg med over 100 årsverk
 31.01.17 Sjeler bilder av barn på Facebook
 23.02.17 Politimann fikk 15.000 i forelegg for tekstlesning
 24.02.17 Politimann vedtar bot på 15.00
 25.02.17 Politiet siktet mann i 50-årene for medvirkning til overgrep mot barn
 01.03.17 På bensinstasjonen i Bergen tas mannen på fersken mens han chatter på en kanal for **pedofile**
 03.03.17 Politiet får 26 millioner ekstra til sykkel-vm
 04.03.17 Politimann kjemper for å beholde jobben
 10.03.17 Dark Room: tobarnsfar tiltalt for seksuelle overgrep mot datter
 24.03.17 Mann (22) tatt for overgrep mot barn under 16 år
 19.04.17 Overgrepssdømte hadde Dark Room-kontakt
 03.05.17 Sparket politimann
 04.05.17 Derfor fikk politimannen sparken
 15.05.17 48 nye saker om overgrep
 31.05.17 Beslag av reiseguiden med tips til overgripere
 31.05.17 De har sett grove overgrep som grenser mot tortur
 01.06.17 Opprettet gruppe for overgrepssaker på nett (notis)
 14.06.17 Barn holder nettovergrep for seg selv
 14.06.17 Ungdommer krever norsk hjelpelinje for **pedofile**
 17.06.17 En mann ble pågrepet i forbindelse med Dark Room-saken denne uken
 18.06.17 Låste harddisker gjør politiets arbeid i etterforskningen av Dark Room vanskeligere
 01.07.17 Dark Room-tiltalt skal ha slettet kontakter automatisk (notis)
 17.07.17 FRP tar til orde for nakenkontroll
 27.07.17 Opphevet fengsling av Dark Room-siktet (notis)
 10.08.17 Kristin (43) var redd folk skulle sjå på ho som svak om ho fortalte hemmelighetene frå barndomen. Det motsette skjed
 15.08.17 Tobarnsfar (44) sa seg delvis skyldig i overgrep mot døtrene
 16.08.17 Skulle se på sovende døtre
 17.08.17 Skrev at han misbrukte de nyfødte døtrene sine
 19.09.17 Faren forgrep seg på døtrene. Aktor vil ha skjerpet straff
 22.09.17 Politimann fikk sparken for å ha lest om barneovergrep på nett. Nå krever forsvareren at saken blir gjenåpnet

Dagbladet

- 21.11.16** De groteske samtale
- 21.11.16** Slik startet opprullingen
- 22.11.16** Fantaserte om å ha sex med egne døtre
- 22.11.16** Før overgrepene skjer
- 22.11.16** Internett har senket terskelen
- 23.11.16** Kripos-filter stopper 15000 overgrepssøk hver dag
- 23.11.16** Undergraver politiets tillit
- 24.11.16** Takk for et godt arbeid. Hilsen en helt vanlig mamma
- 25.11.16** Slik avslørte de norske overgriperes skjule liv
- 29.11.16** Jeanette ble misbrukt av far
- 27.03.17** Løper fra avhør til avhør
- 31.05.17** 33 nye saker i Dark Room
- 31.05.17** Norske menn kjøper overgrep

VG

- 21.11.16** Politiet har siktet 51 norske menn. Flere er velfungerende ressurser i nærmiljøet.
- 22.11.16** Politiet i Bergen aksjonerte mot **pedofili-nettverk** - politimann siktet
- 26.11.16** Slik rullet de opp **pedofili-nettverket**
- 14.01.17** Hvordan klarer de å gjemme seg på det mørke nettet?
- 16.01.17** Bestiller overgrep på det mørke nettet
- 01.02.17** Diskuterer nettovergrep i USA-møter
- 23.02.17** Dømt til fengsel i Dark Room saken (notis)
- 24.02.17** Småbarnsfar tiltalt for overgrep
- 24.03.17** Enda en overgrepspågrepelse i operasjon Dark Room (notis)
- 04.05.17** Får sparken (notis)
- 31.05.17** Etterforsker 33 nye Dark Room-saker (notis)
- 19.08.17** Ni år for overgrep mot døtre (notis)